

Universiteit Gent

Faculteit Letteren & Wijsbegeerte

Vakgroep Nieuwste Geschiedenis

Opperofficieren in het Belgisch leger:

Een sociaal profiel van Belgische generaals aan de vooravond van de
Tweede Wereldoorlog, 1939-1940

Maarten Boënné

Master Geschiedenis

Stamnummer: 20054836

Academiejaar 2009-2010

Promotor: dr. Antoon Vrints

Inhoudstafel

1. Dankwoord	p.5
2. Lijst met afkortingen	p.6
3. Voorwoord	p.8
4. Inleiding	p.9
4.1 De opzet van het onderzoek	p.9
4.2 Algemene situatieschets	p.10
4.3 Vraagstelling	p.15
4.4 Prosopografisch model	p.16
4.5 Bronnen	p.18
4.6 Afbakening populatie	p.22
4.6.1 Thematisch	p.22
4.6.2 Chronologisch	p.25
4.6.3 Geografisch	p.25
4.7 Concrete vragen	p.26
5. Sociaal	p.30
5.1 Geografie en taal	p.32
5.1.1 Geografie	p.32
5.1.2 Taal	p.35
5.1.3 Geografie en taal	p.38
5.2 Sociaal milieu	p.43
5.2.1 Adel	p.44
5.2.2 Familiaal milieu	p.46
5.2.3 Militaire traditie	p.48
5.3 Financieel aspect	p.51
5.3.1 Loon	p.51
5.3.2 Ouders en familie echtgenote	p.55
6. Militair leven	p.58
6.1 Opleiding	p.59
6.1.1 Militaire scholen	p.60
6.1.2 Taal in de opleiding	p.63
6.2 Militaire carrière	p.66
6.2.1 Carrière	p.66
6.2.2 De Eerste Wereldoorlog	p.68
6.2.3 Functies	p.70
6.2.4 Buitenlandse dienst	p.71
6.2.5 Pensioenen	p.75

6.3 Onderscheidingen	p.77
6.3.1 Eretekens	p.77
6.3.2 Ridderorden	p.79
6.3.3 Buitenlandse onderscheidingen	p.83
6.4 Aanloop naar WOII	p.86
7. Besluit	p.92
8. Bijlagen	p.94
Tabel 1: Geboorteplaatsen van de Luitenant Generaals	p.94
Kaart 1: Spreiding van geboorteplaatsen in België	p.95
Kaart 2: Situering van de Brusselse gemeenten	p.96
Kaart 3: Spreiding van geboorteplaatsen in Brussel	p.97
Tabel 2: Taalkennis van de Luitenant Generaals	p.97
Tabel 3: Beroep van de vaders	p.99
Tabel 4: Datum en leeftijd van inschrijving in de Ecole Militaire	p.100
Tabel 5: Datum van benoeming tot Gen. Maj. en Lt. Gen.	p.101
Tabel 6: Leeftijd en anciënniteit bij benoeming	p.102
Tabel 7: Overzicht van behaalde frontstrepen en blessurestrepen	p.103
Tabel 8: Datum en leeftijd van pensionering	p.104
Tabel 9: Hoogst behaalde onderscheidingen	p.106
Tabel 10: Mobilisatie van gepensioneerde Luitenant Generaals	p.107
Tabel 11: Functies van de Luitenant Generaals op 10 mei 1940	p.108
Tabel 12: Leeftijd van de Luitenant generaals op 10 mei 1940	p.109
9. Bibliografie	p.111
9.1 Archief	p.111
9.2 Onuitgegeven bronnen	p.112
9.3 Literatuur	p.112
9.4 Artikels en periodieken	p.113
9.5 Online artikels en websites	p.114
10. Annex met samenvatting van databank	p.115

1. Dankwoord

Het tot stand komen van deze masterpaper heb ik te danken aan vele personen. Eerst en vooral wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor het luisterend oor en de oprechte interesse in mijn onderzoek en de ontwikkeling ervan.

Vanzelfsprekend dank ik ook mijn promotor dr. Antoon Vrints bij wie ik steeds terecht kon met vragen en opmerkingen en die mij tips en mogelijke invalshoeken aanreikte wanneer ik daarom vroeg. Het was een prettige samenwerking.

Voorts mag ik ook prof. Dumolyn en dr. Buylaert niet vergeten. Zij waren zo vriendelijk om hun syllabus “Prosopografie” ter mijner beschikking te stellen.

Ook naar het personeel van het documentatiecentrum van het KLM gaat mijn dank uit. Zij hielpen mij bij het lokaliseren van mijn bronnen en ik kon steeds met vragen of technische kwesties bij hen terecht.

Eveneens dank ik het verantwoordelijke personeel van de FOD Defensie voor de snelle manier waarop ze mij van het nodige cijfermateriaal voorzagen.

Tot slot wil ook Luiks historicus Eric Simon bedanken. Dhr. Simon, verbonden aan het CHLAM, bezorgde mij een lijst van alle generaals en hun functies op 10 mei 1940, aan de hand van dewelke ik de personeelsdossiers van het Belgisch Leger kon opvragen.

Aan allen: dank, zonder jullie was mijn masterpaper nooit tot stand kunnen komen!

2. Lijst met afkortingen

BXL	Het Brusselse
CD	Cavaleriedivisie
CDH	Centre de Documentation Historique
CETAF	Centre des Etudes Tactiques d'Artillerie Française
CHEM	Centre des Hautes Etudes Militaire
Chev.	Chevalier
CISLAA	Centre d' Instruction des Sous-Lieutenants Auxiliers de l'Artillerie
Comm.	Commandeur
CRI	Centre de Renfort et Instruction
DG	Directeur-Generaal
DREA	Directions des Services des Revittaillements et des Evacuations de l'Armée
EM	Etat-Major (Generale Staf)
EMGA	Etat Major Général de l'Armée
FOD	Federale Overheidsdienst
Gen.Maj	Generaal-Majoor
GQG	Grand Quartier Général
Gr.Kr.	Grootkruis
Gr.Off.	Grootofficier
ICM	Institut Cartographique Militaire
ID	Infanteriedivisie
KB	Koninklijk Besluit
KLM	Koninklijk Legermuseum
KMS	Koninklijke Militaire School
Lt.Gen.	Luitenant-Generaal
MK	Militair Kruis
OC	Ordre de la Couronne
Off.	Officier
OK	Oorlogskruis
OL	Ordre de Leopold I
OLII	Ordre de Leopold II

OTAD	Office des Travaux de l'Armée Démobilisé
RAF	Royal Airforce
SMN	Service de la Mobilisation de la Nation
SPM	Service du Personnel Militaire
STZA	Service Territorial de la Zone de l'Armée
VLA	Vlaanderen
VK	Vuurkruis
VVV	Versterkte Vredesvoet
WAL	Wallonië
WOI	Eerste Wereldoorlog
WOII	Tweede Wereldoorlog

3. Voorwoord

Dit onderzoek is grotendeels gebaseerd op een paper die ik maakte in de 3e Bachelor van mijn opleiding geschiedenis in het kader van de module “Prosopografie” bij het opleidingsonderdeel “Kwantitatieve benaderingen”. De opdracht voor deze paper was het opstarten van een (haalbaar) onderzoek waarbij gebruik zou gemaakt worden van een prosopografische onderzoeksstrategie. Mijn paper had de titel “*Generaals in het Belgisch leger aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog: Een prosopografische analyse.*” Vele elementen die in deze masterscriptie gebruikt zullen worden zaten ook reeds verwerkt in deze kleine paper zoals bv. de vragenlijst met punten waarop we de onderzoekspopulatie zullen toetsen.

De oorspronkelijke doelstelling van dit onderzoek was het nagaan van de invloed van de algemene mobilisatie van het Belgisch leger gedurende de periode eind 1939 - begin 1940 op de Belgische legertop en de manier waarop deze legertop de vertienvoudiging van de omvang het leger aanpakte. Concreet werd dit dan het onderzoeken van hoe men het tekort aan hoge officieren (generaals) oploste. Dit zal inderdaad ook in deze scriptie behandeld worden maar het zal slechts een aspect van mijn onderzoek uitmaken. Na overleg met mijn promotor hebben we besloten het onderzoek open te trekken naar het schetsen van een sociaal profiel van deze generaals en ons dus niet louter te beperken tot de invloed van de mobilisatie. De vraagstelling mag dan wel afwijken van het originele onderzoeksplan, de methode doet dat niet. Nog steeds zullen we een prosopografisch analysemodel gebruiken om een soort collectieve biografie op te stellen van deze groep binnen de Belgische elite. Het onderzoek zal verlopen aan de hand van een aantal sociale en militaire parameters die we verderop zullen expliciteren en uitwerken.

4. Inleiding

4.1 De opzet van het onderzoek

Dit onderzoek is een poging tot een verzoening van sociale en militaire geschiedenis.

In België staat dit onderzoek nog nergens. Militaire geschiedenis was tot voor kort nog steeds militaire geschiedenis *pur sang*, dat wil zeggen dat regimentsgeschiedenissen en de “histoire bataille” overheersten. Deze “histoire bataille” is niets meer als een opsomming van het verloop van krijgsv verrichtingen en de stationering en verplaatsing van legereenheden, vaak met een nationalistische ondertoon, zoals het werk van L’Hoist¹ en het samenvattende werk over het Belgische leger van het CDH². Maar toch zijn werken als deze belangrijk voor dit onderzoek aangezien ze zowat de enige literatuur vormen waarop we ons kunnen baseren om een algemeen beeld te schetsen van de toestand van het Belgische leger tijdens het interbellum en in de aanloop naar WOII.

In de typische “histoire bataille” gaat het vooral over de oorlogsexploten van kleinere eenheden en wordt er af en toe melding gemaakt van bataljonleiders maar over divisie- en korpscommando wordt niet gesproken. De echte Belgische militaire elite komt nergens aan bod en ook dat willen we met dit onderzoek duidelijk veranderen door heel het onderzoek in het teken te plaatsen van de opperste Belgische militaire elite.

In het buitenland staat men echter veel verder wat betreft “Warhistory” of “Militärgeschichte”. Een van de interessantere werken hieromtrent is “Wass ist Militärgeschichte?”³. Dit werk verwoordt in enkele lijnen het belangrijkste doel van mijn masterpaper: de implementatie van de sociale geschiedenis in de militaire geschiedschrijving.⁴ Dit werk schetst een overzicht van de Duitse militaire geschiedschrijving en de belangrijkste rode draad doorheen het werk is het benadrukken van de noodzaak van een interdisciplinaire aanpak van sociale geschiedenis en militaire geschiedschrijving. Dit is dan ook wat er in mijn thesis zal geschieden: een sociaal profiel schetsen en onderzoek doen

¹ L’HOIST (A.). La guerre 1940 et la rôle de l’Armée belge. Brussel, 1940, 248p.

² Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. s.l., 1988, 366p.

³ KÜHNE (T.) en ZIEMANN (B.) ed. Wass ist Militärgeschichte? Paderborn, 2000, 359p.

⁴ Ibid. pp.157-158

naar het sociale milieu van de Belgische legerelite, maar toch ook de militaire kant van de zaak niet vergeten. Dit zijn dan ook de twee grote componenten van dit onderzoek.

Door het chronische gebrek aan geschikte literatuur en de overvloed aan beschikbaar bronnenmateriaal⁵ zal dit onderzoek voornamelijk gebaseerd zijn op een analyse van de bronnen. Natuurlijk hebben we enige randinformatie nodig om onze resultaten te kunnen kaderen, maar het overwicht zal op de bronnenprospectie liggen.

Tot slot gaan we in deze paper meermaals aanzetten geven tot verder onderzoek. Door het gebrek aan onderzoek en literatuur heeft ons onderwerp een enorm potentieel voor verdere analyse. Het zal hier vooral om comparatief onderzoek gaan, waarbij we bepaalde situaties en data graag zouden vergelijken met data uit vroegere periodes of met een internationale context. Dit zal echter vaak niet mogelijk blijken.

Eerst zullen we nu een algemene inleiding geven over de ontwikkelingen in het Belgisch leger tijdens het interbellum en de algemene Belgische buitenlandse politiek. Daarna gaan we over tot het ontwikkelen van een vraagstelling.

4.2 Algemene situatieschets: het Belgisch leger tijdens het interbellum

Nu zullen we kort de achtergrond schetsen. Een kort overzicht van gebeurtenissen tijdens het interbellum, militaire en buitenlandse politiek en de legerhervormingen van de jaren 20 en 30. We zullen ons algemeen overzicht beginnen aan het einde van de Eerste Wereldoorlog en heel het interbellum in vogelvlucht overschouwen, tot aan de Duitse invasie op 10 mei 1940. We houden het op een algemene situatieschets van de politiek en het leger. Meer specifieke aspecten, zoals veranderingen in de taalwetten, komen in de diverse hoofdstukken aan bod.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog bleef het Belgisch leger bijna heel de tijd neutraal en betrekkelijk onafhankelijk van de geallieerden opereren. Koning Albert, opperbevelhebber van het leger tijdens de oorlog, zag het enkel als zijn plicht om het Belgisch grondgebied te

⁵ Cf. supra

verdedigen en weigerde mee te gaan in de massale stormlopen van de Duitse linies zoals die door de Fransen en de Britten werden ondernomen. De Belgische soldaten bleven dan ook gespaard van massale slachtpartijen zoals de Slag bij Passchendaele. Het is pas op het einde van de oorlog dat de koning zijn leger onder het gezamenlijke commando van de geallieerden plaatste voor het eindoffensief in het najaar van 1918.⁶

Na het beëindigen van de oorlog en het tekenen van de wapenstilstand komen de geallieerden samen te Parijs om de naoorlogse wereldorde uit te tekenen. België, dat geleden heeft onder 4 jaar (gedeeltelijke) Duitse bezetting, wil het hard spelen en eist, net als Frankrijk een gigantisch bedrag aan herstelbetalingen. Bovendien wil België van de gelegenheid gebruik maken om zijn 90 jaar oude territoriale eisen ten opzichte van Nederland door te drukken. België eist dat Nederland onder meer Zeeland en Nederlands Limburg afstaat. Dit gaat echter niet door maar de relaties tussen België en Nederland raken wel danig verzuurd. Pas tegen eind jaren 30 zal er een ontspanning komen in de relatie tussen deze 2 landen.⁷

Sinds zijn bestaan in 1830 is België een neutrale staat geweest. Zelfs tijdens de oorlog probeerde men zo goed en zo kwaad als mogelijk deze neutrale koers te behouden. Het einde van de Eerste Wereldoorlog betekende meteen ook het einde van de neutrale Belgische staat. In 1920 werd het defensieve Frans-Belgische militaire akkoord waarbij wederzijdse steun wordt beloofd in het geval van een nieuwe, niet-uitgelokte Duitse aanval. Zo een aanval werd op het moment van de afsluiting van dit akkoord echter onmogelijk geacht.⁸ Een andere reden was om gezamenlijk Duitsland onder druk te zetten en een betaling van de herstelbetalingen te garanderen. In België was er veel tegenstand tegen dit akkoord en het had ook enkele minder aangename kanten. Zo was België verplicht een betrekkelijk groot leger te onderhouden om een eventuele Duitse aanval te kunnen weerstaan en op te vangen.⁹ Zo bleef het Belgisch leger tot na 1923 uit meer dan 100 000 manschappen bestaan¹⁰. En dat terwijl er de Eerste Wereldoorlog werd aangevangen met 280 000 à 300 000 soldaten na een grootschalige mobilisatie.¹¹

⁶ CRAEYBECKX (J.), MEYNEN (A.) en WITTE (E.). Politieke Geschiedenis van België. Van 1830 tot heden. p. 199

⁷ Ibid. pp.200-201

⁸ Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. p23

⁹ CRAEYBECKX (J.), MEYNEN (A.) en WITTE (E.). *Op.Cit.* p.201

¹⁰ Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. p.106

¹¹ Guldenboek der Vuurkaart, Brussel, 1938, p. XVI

Het akkoord met België zorgde al snel voor spanningen. Wanneer Frankrijk in 1923 Rijnland bezet wordt België gedwongen mee te doen. De bezetting zal duren tot 1929. Dan verlaten de laatste Belgische militaire de Duitse Rijnsoever.¹²

Het jaar 1923 is ook het jaar van de eerste grote legerreorganisatie sinds WOI. Het belangrijkste punt in deze reorganisatie is een drastische verkleining van het Belgische leger. Daar waar België in 1923 nog maximaal 111 000 soldaten onder de wapens mag hebben wordt dat tegen 1924 wettelijk beperkt tot 74 000. Dat is een inkrimping van bijna 1/3 op nauwelijks 1 jaar tijd! Let wel, het gaat hier om de maximale legergrootte, door de wet toegestaan en niet om de reële legergrootte.¹³

De redenen voor deze reorganisatie is de volgende: het Duitse leger is nu beperkt tot 100 000 manschappen en mag geen tanks hebben. Bovendien is België lid van de Volkenbond dus kan het profiteren van het systeem van de collectieve veiligheid. Het heeft dus geen nood meer aan een gigantisch leger. We zien trouwens dat het wettelijk aantal toegelaten soldaten blijft dalen tot de opzegging van het militair akkoord met Frankrijk in 1936.¹⁴

De volgende legerhervorming laat niet lang op zich wachten. In 1926 wordt het aantal divisies teruggebracht van 16 divisies (waarvan 8 in reserve) naar 6. Er wordt een nieuwe militiewet opgesteld die de dienstplicht regelt. Deze brengt de dienstplicht terug van 12 maand naar 10 maand.¹⁵ Ook deze reorganisatie is geïnspireerd op een 2-ledige gebeurtenis: in 1925 werd het Rijnpact afgesloten als onderdeel van het Verdrag van Locarno. Hier krijgt België voor het eerst echte militaire verplichtingen. In dit pact worden de grenzen zoals bepaald in Versailles door Duitsland en België officieel aanvaard. Dit neemt de mogelijke Duitse dreiging volledig weg, zodat België zich onafhankelijker kan opstellen ten opzichte van Frankrijk. Bovendien wordt Duitsland in 1926 opgenomen in de Volkenbond.¹⁶ De Duitse dreiging is nu in theorie volledig verdwenen en België heeft geen enkele reden meer om een groot leger op de been te houden. Vandaar de nieuwe reorganisatie.

Vanaf dit moment wordt het relatief stil op gebied van legerhervormingen en buitenlandse politiek. Deze kalmte zal duren tot 1936. Tussendoor worden er in 1928 nog enkele taalwetten gestemd die Nederlandstalige soldaten meer rechten geven, in 1929 wordt Rijnland definitief verlaten. Vanaf begin jaren 30 probeert men een nog meer onafhankelijke koers te varen van Frankrijk. Het is de start van de bouw van enkele grote vestingen, zoals Vesting Namen en het

¹² Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. p23

¹³ Ibid. p.106

¹⁴ Ibid. pp. 26-28 en p.106

¹⁵ Ibid. pp.31-32

¹⁶ CRAEYBECKX (J.), MEYNEN (A.) en WITTE (E.). *Op.Cit.* p.204

fort van Eben-Emael. In 1931 gaat men van start met het graven van het Albertkanaal en in 1934 begint men het Cavaleriekorps te moderniseren en de paarden te vervangen door tanks en gepantserde wagens.¹⁷ Het leger blijft echter maar in omvang verkleinen en telt tegen 1935 nog slechts 40 000 manschappen, hoewel het er wettelijk gezien meer dan 60 000 mogen zijn.¹⁸

Dit alles kadert in de aanloop naar de gebeurtenissen van 1936, een belangrijk kantelmoment in de Belgische buitenlandse en militaire politiek. In 1936 komt men tot het besef dat het Frans-Belgisch akkoord uit 1920 waardeloos is geworden. Bovendien komt er heel wat binnenlands protest tegen dit verdrag. België zegt het besluit met Frankrijk op en gaat opnieuw streven naar een onafhankelijke koers.¹⁹ Samen met de opzegging van dit akkoord verschijnt een nieuwe minister van landsverdediging ten tonele: Lt. Gen. Henri Denis. Hij koningd onmiddellijk een nieuwe militiewet af die de dienstduur van 10 naar 17 maanden brengt. Het is ook vanaf 1936 dat men in België niet enkel meer rekening houdt met een mogelijke invasie vanuit Duitsland (dat datzelfde jaar Rijnland herbezet en zo de gedemilitariseerde buffer tussen België en Duitsland uitschakelt) maar hoe langer hoe meer naar Frankrijk kijkt als een mogelijke agressor. Er komen dus extra verdedigingslijnen langsheen de Franse grens in de loop van 1937-1938.²⁰

Het is ook gedurende deze 2 jaren dat men het veldleger zal trachten te versterken. Een verder motorisering en de uitbouw van anti-tank en luchtafweereenheden worden uitgevoerd, er worden extra divisies opgericht en de opleidingen worden verbeterd.²¹

In september 1938 is Europa in angst wanneer in Tsjechoslovakije de Sudetenkwestie uitbreekt. Een internationale oorlog dreigt en in België wordt op 24 september de VVV afgekondigd, de Versterkte Vredesvoet. Na 3 dagen zijn er 300 000 mannen onder de wapens. Maar de mobilisatie wordt ei zo na een echte ramp. De Belgische legertop dacht dat ze de hele mobilisatie in 1 dag konden bolwerken (ter vergelijking: Frankrijk nam zich voor op 2 weken gemobiliseerd te zijn). Het was vooral de plotse demobilisatie, op 30 september, die voor een echte chaos en een logistieke nachtmerrie zorgde. Soldaten mochten plots naar huis en lieten alles vallen en vertrokken. Overal bleef materiaal rondslingeren. Het leger had maanden nodig

¹⁷ Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. pp36-40

¹⁸ Ibid. p63

¹⁹ Ibid. p.51

²⁰ DE VOS (L.) en DECAT (F.). *België in de Tweede Wereldoorlog. Deel 10. Mei 1940, van Albertkanaal tot Leie*. p17

²¹ Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. p.53

om alles terug op zijn plaats te krijgen. Het was echter wel een goede leerschool voor de gebeurtenissen van het jaar nadien.²²

Na de mislukking van september 1938 werd een nieuw mobilisatieplan opgesteld. Dit plan maakte een mobilisatie in fasen mogelijk. Deze fasen werden opgedeeld in 5 stappen, van A tot E, waarbij stap A inhield dat men alle bestaande eenheden op voet van oorlog bracht en stap E het eindpunt was, namelijk de algemene mobilisatie.²³

Men had echter ook een serieus probleem: er was een gigantisch tekort aan opgeleide officieren. Door beleid van legerinkrimping gevoerd sinds begin jaren 20 had men tegen 1938 ongeveer 20% officieren tekort.²⁴

De Tweede Wereldoorlog startte op 1 september 1939, op het moment dat Duitsland Polen binnenvalt na enkele uitgelokte grensconflicten. Op diezelfde dag wordt in België zowel fase B als C van het mobilisatieplan afgekondigd. Fase A was reeds op 25 augustus in werking getreden. Fase C bestond eruit dat men nieuwe eenheden ging creëren, bestaande uit opgeroepen militieklassen. Fase D wordt afgekondigd in januari 1940, fase E zal in werking treden op het moment van de Duitse aanval op België. De laatste fase bestond enkel nog uit het mobiliseren van de diensten van het leger zelf.²⁵

De periode tussen fase C en fase E, de *drôle de guerre* of schertsoorlog is een periode van verwarring, tegenstrijdige berichtgeving en valse alarmen. In totaal wordt voor 10 mei 3 maal het alarm afgekondigd. Op 11 november 1939 wanneer de Duitse veldtocht in Polen is afgelopen en ze hun troepen westwaarts verplaatsen, op 13 januari 1940 bij het ontdekken van de invasieplannen voor België op het lichaam van een neergestorte Duitse piloot en op 9 april 1940, als de Duitsers in Noorwegen landen en Denemarken op enkele uren tijd tot de overgave dwingen. Tot april 1940 is het Duitse leger nog steeds even wantrouwig ten opzichte van Frankrijk en Groot-Brittannië als ten opzichte van Duitsland. Een groot deel van de troepen staat dan ook nog steeds zuidwaarts gericht om een eventuele preventieve aanval van het Franse leger of de Britse Expeditionary Forces een halt toe te roepen.²⁶

De situatie op 10 mei 1940 is aldus de volgende: het Belgische leger, iets meer dan 600 000 soldaten sterk (ongeveer 8% van de bevolking) en een 50 000 tal officieren, is verdeeld over 18 divisies opgesteld langsheen de verdedigingsstellingen²⁷, bestaande uit 4 hypermoderne

²² Ibid. pp.55-58

²³ Ibid. pp.59-79

²⁴ Ibid. p.62

²⁵ Ibid. pp.79-81

²⁶ Ibid. pp.82-83

²⁷ Ibid. p.76

forten, 15 opgeknapt fort en 13 verouderde fort²⁸. Het Belgische leger is klaar voor een nieuwe stellingenoorlog. Zover zal het echter niet komen...

4.3 Vraagstelling

Zoals in de inleiding vermeldt kampte het Belgisch leger met een groot tekort aan goed opgeleide officieren. In dit onderzoek gaan we onder andere proberen een antwoord te vinden op de vraag hoe men dit heeft opgelost voor de allerhoogste officieren, de Luitenant-Generaals, en of men dit tekort überhaupt wel heeft kunnen opvangen. Er zijn 2 voor de hand liggende mogelijkheden om dit probleem op te lossen: ofwel zal men versnelt een aantal Generaal-Majors naar een hogere rang promoveren, ofwel zal men een aantal gepensioneerd Luitenant-Generaals terug oproepen om de leemtes op te vullen.

Dit zal echter pas op het einde van ons onderzoek aan bod komen. Eerst en vooral zullen we ons onderzoek opentrekken en het breder aanpakken. We zullen namelijk pogen een sociaal profiel te schetsen van deze groep militaire elite. Dit groepsportret zullen we opstellen door gebruik te maken van de prosopografische analysemethode.²⁹ We zullen aan de hand van een aantal parameters, die we zullen expliciteren in concrete vragen, een aantal groepskenmerken van deze generaals proberen te onderscheiden.

Waarom kiezen we voor het analyseren van generaals? Want als we sociaal onderzoek willen doen naar de legertop kunnen we ook een prosopografische analyse maken van de generale staf van het leger (EMGA) in plaats van de generaals. De reden waarom we voor deze laatste gekozen hebben is de volgende. De generaals hebben allemaal dezelfde rang en zijn op deze manier dus makkelijker te onderscheiden. Zij zijn als het ware ook de echte elite van het Belgische leger. De generale staf daar in tegen is een eerder heterogeen orgaan. Dit is dan wel het beslissingscentrum, toch maken heel wat personen met veel minder autoriteit en gezag de dienst uit in dit legerorgaan. In de generale legerstaf vinden we militairen van alle rangen terug, vanaf luitenant. Luitenanten die er stage lopen, kapiteins, majors, kolonels en een klein

²⁸ DE VOS (L.) en DECAT (F.). *Op.Cit.* p29

²⁹ Cf supra

aantal generaals vormen het militaire luik van het dienstpersoneel, daarnaast is er ook nog eens een massa aan burgerpersoneel: secretaressen, logistiek personeel,...

In dit onderzoek zijn we niet zozeer geïnteresseerd in wat tot hiertoe aan literatuur is verschenen over de Belgische legertop. We zijn niet geïnteresseerd in de regimentsgeschiedenissen, in wie welke beslissing nam en welke divisie waar gestationeerd was. We zijn wel geïnteresseerd in de mensen achter deze beslissingen. In hun persoonlijke leefwereld en achtergrond. Wie zijn de mensen die het Belgische leger in mei 1940 leidden?

In dit onderzoek stellen we ons dan ook één grote, centrale vraag: wie waren deze mensen? We willen meer te weten komen over de generaals als mensen én als militairen. Vooral hun plaats in de maatschappij en hun afkomst (zowel sociaal als geografisch) zullen uitgebreid belicht worden. Dit zullen we onderzoeken aan de hand van geschikte parameters zoals geboorteplaats, beroep van de ouders, een financiële component enz...

Maar tegelijkertijd willen we ook meer inzicht krijgen in het functioneren van het Belgisch leger als instelling, steeds vertrekkende vanuit het standpunt van de generaals. Zo zullen we trachten na te gaan hoe het Belgisch leger de mobilisatiegolven van september 1939 tot mei 1940 opving. Niet alleen dat, ook de algemene militaire carrière van de generaals zullen we onder de loep nemen.

Voor we met ons onderzoek van, start kunnen gaan moeten we eerst nog enige uitleg geven bij de gebruikte onderzoeksmethode, bij onze bronnen, moeten we onze populatie nog afbakenen en onze vraagstelling concretiseren in vragen die we rechtstreeks aan de bronnen kunnen stellen.

4.4 Een prosopografische analyse...

Eerst en vooral wil ik van start gaan met een woordje uitleg over het in deze paper toegepaste analysemodel, zijnde de prosopografische methode. Het maken van een prosopografie, ook wel een collectieve biografie genoemd, bestaat voornamelijk uit het onderwerpen van een bepaalde afgebakende groep (de populatie) aan een vooraf opgestelde vragenlijst. Door aan

elk lid van onze populatie dezelfde vragen te stellen proberen we een dieper inzicht te krijgen in de cohesie en het functioneren van deze groep.

De prospografische onderzoekstechniek wordt vooral gebruikt in gevallen waar gegevens en data schaars zijn. Het is eigenlijk een bij uitstek Klassieke onderzoeksmethode. Toch is het maken van een collectieve biografie ook uitermate handig indien we met een duidelijk afgebakende onderzoeksgroep werken en wanneer we een duidelijke structuur proberen aanbrengen in de verwerking van de gegevens en in ons onderzoek. Dit onderzoek heeft dan ook een zeer duidelijke structuur, hoewel de opdeling niet altijd eenvoudig is of eenduidig verloopt, maar daarover later meer. Ook wordt een prosopografie gebruikt om alle biografische gegevens van individuen van de te onderzoeken groep bij elkaar te brengen. Zover drijven we het hier niet, wel proberen we alle voor dit onderzoek relevante informatie te bundelen, voor zover mogelijk aan elkaar te linken en te verwerken.

Het maken van een collectieve biografie aan de hand van een vragenlijst houdt dus op voorhand eigenlijk een gedeeltelijke kwantificatie van de gegevens in. Het is zeer verleidelijk om bij een prosopografie veelvuldig te kwantificeren en alles tot tabellen en grafieken te herleiden. We zullen proberen niet te overdrijven met cijfermateriaal en grafische voorstellingen maar een kwantificatie brengt ook voordelen met zich mee. Zo maken ze vaak zeer snel een aantal trends duidelijk. Het spreekt voor zich dat we regelmatig enkele verduidelijkende cijfers zullen geven maar het doel is steeds de totstandkoming van deze cijfers te achterhalen en de oorzaak ervan te reconstrueren. Want zonder goede interpretatie kan cijfermateriaal gevaarlijk misleidend worden.

In een prosopografische analyse gaat men eigenlijk op zoek naar “het gemiddelde”, naar een groepsidentiteit. De uitzonderingen werken eerder als storende factor. We gaan dus eigenlijk op zoek naar wat we kunnen te weten komen over “de” Belgische generaals van 1940 en of we überhaupt wel over zoiets kunnen spreken als “de generaals”. De zoektocht naar gemeenschappelijke kenmerken staat dus centraal in dit onderzoek.

Van de term “prosopografie” zijn verschillende definities te vinden. Meestal vinden we uitleg over dit analysemodel in de inleiding van werken die dit model ook daadwerkelijk gebruiken. Meeste van deze werken zijn onderzoeken over de Klassieke Oudheid en de Middeleeuwen,

periodes waarvoor het prosopografisch model origineel ontwikkeld is³⁰ en waarvoor men dit ook het meest gebruikt. Onderstaande definitie past het best bij het onderzoek dat we hier proberen realiseren.

*Een prosopografie is een collectieve biografie waarin de externe karaktertrekken van een bevolkingsgroep die iets gemeenschappelijk heeft (beroep, sociale afkomst, geografische herkomst, enz.) beschreven wordt. Vertrekkend van een vragenlijst, worden biografische gegevens verzameld over een welomschreven groep mensen en op grond van deze verzamelde gegevens worden antwoorden gevonden op historische vragen.*³¹

Ook in dit onderzoek vertrekken we vanuit een vooraf opgestelde vragenlijst die we toepassen op een zeer strikt afgebakende populatie met een duidelijk gemeenschappelijk kenmerk. Vanuit de resultaten zullen we dan enkele vragen proberen te beantwoorden zoals deze in de vraagstelling ontwikkeld zullen worden. Het echte doel is uiteindelijk het individuele karakter van de bronnen (personeelsdossiers van het Belgisch leger) te overstijgen en algemenere tendensen en fenomenen te ontdekken.

Centraal in de prosopografische analyse staat de databank: we brengen de antwoorden op de vragenlijst samen in een databank en verwerken deze dan in ons onderzoek. Aangezien voor dit onderzoek de gegevens verzameld waren in een Excel-databank en het onmogelijk was om deze bij dit onderzoek te voegen heb ik ervoor gekozen per individu een uitgetypte samenvatting te maken van de antwoorden op de vragenlijst zoals gevonden in de bronnen.³² Deze samenvattingen zijn telkens gebaseerd op de documenten zoals gevonden in het dossier van de desbetreffende persoon.

4.5 Bronnen

Een woordje uitleg over de gebruikte bronnenreeks dan. Dit is natuurlijk vanzelfsprekend aangezien we zo een goed zicht krijgen op de toegankelijkheid en consulteerbaarheid van de

³⁰ DUMOLYN (J.). Methodologie van de Geschiedenis. Module Prosopografie. p.12

³¹ DE RIDDER-SYMOENS (H.), "Prosopografie en middeleeuwse geschiedenis: een onmogelijke mogelijkheid?", in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, nieuwe reeks, 45 (1991), p.96

³² Zie annex, pp.115-165

bronnen en dus ook onmiddellijk kunnen nagaan of een onderzoek eigenlijk wel goed gevoerd kan worden of sterk gelimiteerd is in zijn potentieel door gebrekkige of verloren bronnencollecties.

Dit onderzoek steunt op 1 (zeer rijke) bronnencollectie. De bronnen waarop dit onderzoek is gebaseerd zijn de personeelsdossiers van het Belgische Leger zoals geproduceerd door het ministerie van Defensie (of het Ministerie van Oorlog of Landsverdediging, al naar gelang de periode)³³. Deze personeelsdossiers vrij te consulteren in het archief van het Koninklijk Legermuseum, maar enkel voor personeelsdossiers van officieren geboren vóór 1888. Voor het raadplegen van personeelsdossiers van officieren geboren tussen 1888 en 1899 is een gemotiveerd schrijven aan het HRG³⁴ verplicht. Dossiers van officieren geboren na 1888 worden ook allen hier bewaard.

Voor dit onderzoek is het echter voldoende naar het archief van het Legermuseum te gaan en de benodigde bronnen op te vragen aangezien alle hier behandelde generaals geboren zijn tussen 1869 en 1884. Om een dossier te kunnen raadplegen zijn volgende gegevens noodzakelijk: naam en voornaam, geboortedatum en stamnummer³⁵.

Wel moeten we nog vermelden dat, ondanks de uitgebreidheid van de dossiers, de mogelijkheid bestaat dat heel wat materiaal in de loop der tijden is verloren gegaan. Belgisch militair archief van generaals in 1940 is natuurlijk van belang voor de Duitse bezetter en wordt dan ook naar Duitsland getransporteerd.³⁶ Na de bevrijding door de Russen belandde veel archiefmateriaal in Rusland. Grote delen van dit archief zijn intussen door het CDH terug naar België gehaald en zijn hier beschikbaar.³⁷ Het ging hier echter niet om grote bronnencollecties.

Veel problematischer dan de eventuele verspreiding van het archief zijn de vernietigingen tijdens de oorlog. Lt. Gen. Keyaerts geeft zelf toe dat hij bij de capitulatie op 28 mei 1940 zoveel mogelijk archiefmateriaal verbrand zou hebben, alvorens hij zich overgaf. Op deze manier zou het niet in Duitse handen vallen.³⁸

³³ Tijdens WO I was de benaming “ministerie van Oorlog”, in 1920 veranderden de naam naar “ministerie van Landsverdediging”

³⁴ De Centrale Dienst van het Stamboek te Evere

³⁵ Een volledige lijst van geraadpleegde dossiers is bijgevoegd in de bibliografie. De voetnoten verwijzen naar deze dossiers

³⁶ In WO I veel minder want dan verhuisde het archief mee met de regering naar Le Havre

³⁷ VAN DEN EECKHOUT (P.) en VANTHEMSCHE (G.). Bronnen voor de studie van het hedendaagse België, 19^e en 20ste eeuw. pp.551-552

³⁸ Akten van de Commission Militaire Provisoire (1946), dossier Keyaerts

Maar niet alleen tijdens de oorlog is heel wat militair archiefmateriaal verloren gegaan. Ook bij een zware brand in het begin van de jaren 20 zouden heel wat bronnen en dossiers verloren zijn gegaan.³⁹

Toch blijkt het al bij al mee te vallen en zijn er geen (voor dit onderzoek) bruikbare of noodzakelijke personeelsdossiers verloren gegaan. Er is misschien 1 dossier waaruit wat documenten zijn verdwenen. Het dossier van Lt. Gen. Briquet is opmerkelijk dunner dan alle andere en telt slechts enkele honderden documenten.

Wat vinden we nu in deze personeelsdossiers terug? Eerst en vooral: massa's documenten. Gaande van enkele honderden in de dunste dossiers tot vele duizenden zoals bv. het geval was met het dossier van Lt. Gen. Van Strijdonck de Burkel. Alles tezamen dus goed voor enkele tienduizenden documenten waar we ons moeten doorheen worstelen. Natuurlijk zijn niet al deze documenten van even grote waarde voor dit onderzoek. Heel vaak zitten er van eenzelfde document verschillende afdrukken. Een groot deel van de dossiers wordt ook ingenomen door fiches met (standaard)advies voor een promotie, door aanvragen voor enkele dagen congé of door documenten die het toekennen van een decoratie bevestigen. Heel vaak keert dezelfde informatie meermaals terug. De informatie in het dossier omvat de hele officierscarrière van de generaals, van hun eerste benoemingen tot aan de beoordelingen van de Commission Provisoire na de Tweede Wereldoorlog. Documenten uit de late 19e eeuw, het begin van hun militaire loopbaan, zijn echter meestal niet aanwezig.

Wel zijn sommige delen van de personeelsdossiers verzegeld. Het gaat hier nooit om volledige dossiers maar waarschijnlijk om delen met gevoelige informatie. Bijvoorbeeld het strafblad (dat meestal niet al te rijkelijk gevuld was) of documenten die verband houden met handelingen gesteld tijdens WOII zoals het boekje *Renseignements autobiographiques*, dat door alle generaals diende ingevuld te worden was in het geval van Lt. Gen. Michiels niet toegankelijk.

De informatie nodig voor dit onderzoek was echter niet gecentraliseerd in de dossiers te vinden. Om iets over de sociale achtergrond van deze personen te vinden moet men al heel goed zoeken. Onze informatie haalden we dus uit verschillende documenten (vaak

³⁹ Annex bij “Rapport sur l'object d'une demande introduite par un officier”, dossier Coppens

onrechtstreeks) en deze waren vaak zo goed verstopt dat het toch noodzakelijk was om het hele personeelsdossier grondig te doorploegen en te analyseren.

Besluiten doen we met de gedachte dat we altijd allerlei parameters kunnen bedenken om de sociale achtergrond te proberen reconstrueren, maar dat we uiteindelijk altijd gebonden aan de beperkingen die de bronnen ons opleggen. Extra aanvullend bronnenmateriaal raadplegen is niet haalbaar binnen het kader van dit onderzoek wegens de massale omvang van de personeelsdossiers en de tijdslimiet die aan deze paper verbonden is.

Vragen die al dan niet gesteld worden in de bronnen beïnvloeden ons onderzoek rechtstreeks. Ze laten niet alleen zien in welke informatie men op dat moment zelf geïnteresseerd is, ze bepalen ook welke informatie tot ons komt. We geven hier 2 voorbeelden.

Het beroep van de vaders van de generaals wordt enkel vermeldt op de inspectiefiches van 1909-1910-1911. Zowel voordien als nadien wordt er nooit meer achter gevraagd. Deze fiches zijn dan ook onze enige bron om dit beroep te achterhalen. Problematisch wordt het wel indien de vader overleden is, aangezien men dan “overleden” ingevuld.

Een tweede voorbeeld vinden we in de vragen over taal. Tot aan WOI was men enkel geïnteresseerd in welke talen men begreep. Pas na WOI (na een nieuwe taalwet) vraagt men om te nuanceren: welke talen spreekt, leest en schrijft men? En voor het Nederlands moet men aangeven of men al dan niet orders kan geven in het Nederlands, en of men in het publiek zich vlot kan uitdrukken.

4.6 Onderzoekspopulatie

Bij prosopografisch onderzoek, maar ook bij historisch onderzoek in het algemeen, is het van primordiaal belang dat we onze onderzoekspopulatie zeer nauwkeurig afbakenen. Hiervoor zijn verschillende redenen. Een slecht afgebakende populatie kan leiden tot veralgemeningen of extrapolaties van de onderzoeksresultaten naar groepen of personen die helemaal niet onderzocht werden. Zo zou het in dit onderzoek verkeerd zijn te stellen we onderzoek doen naar de Belgische generaals vlak voor WOII. Ons onderzoek beperkt zich tot een gedeelte van deze militaire elite. In deze scriptie zal er enkel onderzoek gebeuren naar de hoogste rang van generaals in het Belgisch leger, met name de Luitenant Generaals. De andere en grootste groep, de Generaal-Majors, een lagere generaalsrang, zal hier niet behandeld worden en dit

omdat het in het kader van dit onderzoek niet haalbaar bleek te zijn. In dit opzicht is de titel van deze paper dan ook een beetje misleidend.

Een slechte afbakening hypothekeert ook meteen ook de geloofwaardigheid en het gezag van een onderzoek. Voor we aan het onderzoek beginnen moet duidelijk zijn wie wel en wie niet tot de populatie behoort om discussie achteraf uit te sluiten.

Dit hoofdstuk is waarschijnlijk zowat het belangrijkste uit dit hele werk want de afbakening en begrenzing van de te onderzoeken populatie heeft een allesbepalende impact op het eindresultaat van een onderzoek! Daarom is het van het grootste belang dat we hier voldoende aandacht aan besteden en er zeker niet te snel overgaan.

Zeer belangrijk dat we duidelijk afbakenen wie we wel en wie we niet tot onze onderzoeksgroep rekenen en natuurlijk ook deze afbakening consequent toepassen. Deze afbakening is subjectief en dus voor discussie vatbaar. Daarom is een goede argumentatie van de gemaakte keuzes incontournable.

De afbakening van een onderzoekspopulatie gebeurt meestal volgens 3 criteria: een geografische, chronologische en thematische afbakening, waarvan het thematische het belangrijkste is aangezien het meestal handelt om het gemeenschappelijke kenmerk dat de individuen van de populatie van anderen onderscheid.

4.6.1 Thematisch

We beginnen dan ook meteen met het moeilijkste criterium: de thematische afbakening. Dit lijkt op het eerste zicht niet meteen een moeilijke klip om te omzeilen. Generaals in een welbepaald land in dienst op een welbepaald tijdstip. Klaar, zo lijkt. Niets is echter minder waar. In die zin is de titel van deze paper ook wat misleidend: er staat dat we een prosopografische studie doen van *de generaals*. Dit moeten we sterk nuanceren. Ten eerste gaat het niet om alle generaals. In het Belgisch leger had men tot voor kort 2 generaalsrangen: de Luitenant-Generaal en de Generaal-Majoor (met respectievelijk 3 en 2 sterren)⁴⁰. Vandaag

⁴⁰ www.mil.be

de dag zijn ook de rangen Brigadegeneraal (1 ster) en Generaal (4 sterren) opgenomen in de legertitulatie, hetzij in zeer beperkte mate.⁴¹ Dit zijn echter lang niet de enige bestaande generaalsgraden. Zo kent men in Duitsland de *Kapitän-General* en *Generaloberst*, heeft Groot-Brittannië de *Fieldmarshall* en kende men in Frankrijk en Italië het fenomeen van de *Generalissimo*.

In dit onderzoek focussen we ons dus enkel en alleen op de Luitenant-Generaals, in die tijd de op één na hoogste rang in het Belgische leger.⁴² De reden hiervoor is zeer praktisch van aard: aangezien dit onderzoek verbonden is met een strikte tijdslimiet is er gewoon te weinig tijd om zowel de personeelsdossiers van de Luitenant-Generaals én de Generaal-Majors grondig te analyseren. Zeker als we weten dat met de afbakening die we hier zullen hanteren er 51 Lt. Gen. deel uitmaken van onze populatie en er ongeveer een 80 à 90-tal Gen. Maj. in dienst waren, wordt het onmiddellijk duidelijk dat dit de enige mogelijke keuze is. Hoewel we ook hadden kunnen opteren voor een steekproef met een beredeneerde selectie of we ervoor hadden kunnen kiezen enkel de veldgeneraals⁴³ te onderzoeken, toch denk ik dat deze keuze de minst arbitraire is en de meest logische. Dit betekent natuurlijk wel dat onze populatie sterk gereduceerd wordt en dat belangrijke personen in het Belgisch leger die de rang van Lt. Gen. Nog niet bereikt hebben op 10 mei 1940 uit de boot vallen. We denken hier in de eerste plaats aan Gen. Maj. Derausseau (onderchef van EMGA), Van Overstraeten (persoonlijk raadgever van koning Leopold III) en Gilliaert (commandant van de Belgische troepen in Afrika). Bijkomend onderzoek naar deze lagere generaalsrang is dan ook noodzakelijk. Hiermee is de thematische afbakening echter nog niet ten einde. We onderzoeken dus enkel de personen met als rang Lt. Gen. Maar wat met de generaals “de réserve”? Mogen zij ook deel uitmaken van ons onderzoek of beperken we ons tot de “Lieutenants Généraux de complète”? In het kader van onze vraagstelling is het van belang dat ook deze mee worden onderzocht. We gaan immers op zoek naar hoe men aan zoveel generaals kwam en dan moeten we ook rekening houden met de teruggeroepen generaals die reeds gepensioneerd waren. Zij komen in de meeste gevallen terug als reservegeneraal. Een aspect van ons onderzoek zal trouwens zijn na te gaan hoeveel actieve en gepensioneerde generaals er in het Belgisch leger aan de slag waren op 10 mei 1940.

⁴¹ Brigadegeneraal wordt enkel gebruikt bij generaals uit de reserve, Generaal is enkel weggelegd voor de koning en het hoofd van het militair huis van de koning.

⁴² De koning was geen “Lt. Gen.” maar “Generaal” en had 4 sterren ipv 3. Later werd deze rang ook opengesteld voor niet-koningen, met name de chef van het militair huis van de koning en de chef van de EMGA.

⁴³ Onder “veldgeneraals” versta ik letterlijk generaals die in het veld stonden, dus toegevoegd waren aan een divisie of legerkorps en dus geen administratieve functie hadden, de vechtende elite.

Ook Gen. Maj. die na hun pensioen tot Lt. Gen. de reserve worden benoemd zullen meetellen. Er is echter 1 grote voorwaarde: ze moeten op het moment van de dwarsdoorsnede (dat we in volgende paragraaf zullen toelichten) een actieve functie hebben binnen het Belgische leger. We zullen een concreet voorbeeld geven: we zien dat Lt. Gen. Tilkens reeds sinds 1932 gepensioneerd is. Toch blijft hij nog jarenlang de chef van het koninklijk militair huis. Hij wordt dus opgenomen in dit onderzoek. Hetzelfde geldt voor de vleugeladjudanten van de koning Luitenant Generaals Galet, Termonia, Du Bois en Nuyten. Echter, de *aides de camp* die reeds van hun functies ontslagen zijn maar wel nog de titel *aide de camp honoraire* dragen, zoals Lt. Gen. Doutrepont en Du Roy de Blicquy, zullen niet opgenomen worden. Lt. Gen. De Grox daarin tegen is pas gepensioneerd sinds april 1939. We nemen hem echter niet op in onze analyse aangezien hij niet heropgeroepen werd en ook geen officiële functie in het Belgisch leger bekleedde op het moment van onze doorsnede en dit wegens gezondheidsproblemen.

Ook nog melden dat we ons niet strikt beperken tot generaals van wat nu de landcomponent van het leger heet, de landmacht, maar dat we ook rekening houden met eventuele generaals van de luchtmacht en officieren met corresponderende rang bij de zeemacht, namelijk de admiraals. Aangezien voor zowel de zeemacht als de luchtmacht de personen met de hoogste rangorde Gen. Maj. waren, bestaat onze onderzoekspopulatie ongewild enkel uit generaals van de landmacht.

Nog een groep van personen die we niet in ons onderzoek opnemen zijn de Gen. Maj. die reeds de functies van een Lt. Gen. uitoefenen maar nog niet benoemd zijn. Dit was een praktijk die frequent beoefend werd in het Belgische leger. Vaak werden in afwachting van een promotie reeds de functies van de volgende rang toegekend maar dat leverde regelmatig ook problemen op. Voorbeeld hiervan is Lt. Gen. Coppens, die reeds sinds 1924 de functie van Luitenant-Kolonel uitoefende maar uiteindelijk in 1927 toch niet benoemd werd tot deze rang. Dat leverde heel wat frustraties op, zoals we merken in zijn brieven aan de minister van Landsverdediging. Uiteindelijk zal hij een jaar later wel benoemd worden.⁴⁴

De reden waarom we deze niet meetellen is omdat ze niet officieel benoemd zijn tot Lt. Gen en het dus zeer moeilijk en tijdrovend is te achterhalen wie deze personen waren.

⁴⁴ “Rapport sur l'object d'une demande introduite par un officier”, dossier Coppens

4.6.2 Chronologisch

De chronologische afbakening dan. Deze is minder moeilijk te maken dan de thematische afbakening. Aangezien we de situatie op een bepaald moment willen bekijken is het de beste oplossing om een dwarsdoorsnede te nemen en dus een momentopname maken. We willen de situatie aan de vooravond van 1940 analyseren dus zijn er 2 voor de hand liggende data om deze momentopname op vast te pinnen. Ofwel kiezen we 1 september 1939 ofwel 10 mei 1940. Voor beiden kunnen we argumenten vinden. 1 september 1939 is de dag van de Duitse invasie in Polen en de echte start van de Tweede Wereldoorlog, maar veel belangrijker voor ons onderzoek, het is het moment waarop fase C van de mobilisatie in België van start gaat. Het grote probleem bij deze keuze zou echter zijn dat we de periode van de “drôle de guerre”, de schertsoorlog gedurende het najaar van 1939 en het voorjaar van 1940 niet meerekenen. En aangezien we in onze vraagstelling ook het aspect van de mobilisatie verwerkt hebben, kunnen we eigenlijk niet anders dan een doorsnede maken op 10 mei 1940, het moment dat fase E van het mobilisatieplan, de algemene mobilisatie, in werking treedt. Dit is dan ook wat we zullen doen. Onze populatie zal alle Luitenant-Generaals omvatten die op 10 mei 1940 een actieve functie hadden binnen het Belgisch leger.

4.6.3 Geografisch

Als laatste en makkelijkste criterium hebben we de geografische afbakening. Het spreekt vanzelf dat we het hebben over personen in dienst van het Belgisch leger. Dat deze personen zich op het moment van de doorsnede in het buitenland zouden bevinden speelt dan ook geen enkele rol. Ze kunnen daar op stage zijn, een bijscholing volgen aan een buitenlandse instelling, op internationale manouvers zijn of dienst doen in de kolonies.

Ook personen die geboren zijn in het buitenland (Lt. Gen. Vinçotte) worden uiteraard toegelaten. Eventuele generaals van buitenlandse mogendheden die toegevoegd zijn aan een afdeling van het Belgisch leger worden evenwel niet meegerekend omdat zij vanzelfsprekend nog steeds in dienst zijn van dit buitenlands leger.

Dus als we kort recapituleren wie er deel uitmaakt van onze onderzoekspopulatie: Belgische militairen met de rang van Lt. Gen. die op 10 mei 1940 een officiële functie hadden binnen het Belgisch leger.

Voor de volledigheid dienen we hier toch nog te vermelden dat het niet met 100% zekerheid te zeggen is dat we alle generaals die voldoen aan deze criteria hebben mee verwerkt in dit onderzoek. Het probleem is namelijk dat de namen van deze generaals niet op een gecentraliseerde plaats te vinden zijn. Zo staan in de *Annuaire officiel* van het Belgisch leger van 1940 slechts 20 Lt. Gen. opgelijst⁴⁵. En dat terwijl onze populatie 51 individuen telt. Dit komt omdat hier enkel de personen die actief in dienst zijn worden vermeldt, terwijl wij ook de reservegeneraals in rekening brengen. Ook de lijst met namen van generaals en hun functie op 10 mei 1940 zoals gekregen van dhr. Simon was niet compleet. Het was dus een zaak van alle namen die in de verschillende dossiers voorkwamen met de titel “Lt. Gen.” te checken of ze op 10 mei 1940 ook actief in dienst waren. Uiteindelijk leverde dat 51 positieve en een 20-tal negatieve beoordelingen op. Dit is dus een poging om een zo compleet mogelijke lijst op te stellen zonder te willen claimen compleet te zijn. We kunnen in dit onderzoek enkel volledigheid nastreven.

Nog een opmerking voor het verder verloop van dit onderzoek: als we in deze paper gebruik maken van de term “de generaals” slaat het op deze afgebakende populatie met kenmerken die we hier zojuist beschreven.

4.7 Concrete vragen

We hebben nu de maatschappelijke en militaire achtergrond geschetst van de periode waarover ons onderzoek handelt, en we hebben enkele vragen ontwikkeld die we in dit onderzoek zullen proberen te beantwoorden. De volgende stap is deze vragen omzetten in concrete vragen die rechtstreeks kunnen stellen aan de bronnen (of waar we op zijn minst van

⁴⁵ *Annuaire officiel de l'armée belge*, 1940, pp. 3-24

verwachten een antwoord te vinden in de bronnen). Bij elke vraag wordt nog kort een woordje uitleg gegeven over de relevantie ervan.

De vragen zijn duidelijk onderverdeeld in een persoonlijk luik zijnde het privéleven van de generaals en een professioneel luik, namelijk alles wat met de carrière afgelegd in het Belgisch leger te maken heeft. Hieronder staan beiden duidelijk gescheiden maar in de loop van het onderzoek zal blijken dat het onderscheid niet altijd zo duidelijk te maken valt en dat beide luiken sterk met elkaar verweven zijn en dus ook met elkaar in verband zullen gebracht worden.

Persoonlijk leven

-Geboortedatum/plaats?

We zullen onderzoek doen naar de leeftijd van de generaals en tevens zullen we nagaan waar ze geboren werden. Deze geboorteplaatsen zullen we uitzetten op een landkaart.

-Had hij een adellijke titel?

We gaan na hoeveel % van de Belgische generaals er van adellijke afkomst zijn

-Beroepen uitgeoefend voor indiensttreding? Welke?

Had men voor men bij het leger ging reeds een beroep uitgeoefend?

-Lid van organisatie/politieke partij? Welke? Politieke functie?

Was men verbonden met politieke partij en bekende men ook kleur? Met andere woorden, werd deze politieke voorkeur geëxpliciteerd?

-Familie? Getrouwd? Gescheiden? Kinderen? Hoeveel? Ouders? Had vader militaire carrière?

Was hij van adel? Broers/zussen? Militaire familietraditie?

Vrouw? Van adel? Rijke familie? Beroep?

Hier gaan we op zoek naar de sociale herkomst. Uit welk milieu kwamen de generaals?

-Franstalig? Nederlandstalig? Welke andere talen?

Dit taalkundig onderzoek zullen we koppelen aan de geografische component.

-Financieel?

Hoeveel verdienen de generaals?

Militaire carrière

-Was hij een veteraan uit WOI? Welke rang? Gevangenschap?

We gaan na wat de bezigheden waren tijdens WOI. Zijn het oud-strijders?

-Sinds wanneer in dienst bij het leger?

Aan de hand hiervan kunnen we de jaren anciënniteit berekenen bij de verschillende promoties. Hoe lang moest men in dienst zijn om voor een bepaalde rang te kwalificeren?

-Onderwijs? Opleiding in militaire academie? Welke en hoe lang? Wanneer afgestudeerd?

De opleiding is belangrijk. We gaan na hoeveel jaren men studeerde en aan welke instellingen men school liep.

-Eretekens/Orden? Welke en wanneer uitgereikt?

Hier zullen we nagaan of de generaals al dan niet hoog onderscheiden waren en voor welke prestaties ze deze bekroningen ontvingen.

-Promoties? Welke en wanneer? Aantal personen onder commando?

Aan de hand van de promoties zullen we trachten de snelheid van de carrière te meten.

-Overplaatsing/herbenoemingen? Naar welke divisies/corpsen/staven?

Hier zullen we nagaan welke functies de generaals uitoefenden

-Pensioen?

-Buitenlandse missies? In kolonies?

Vertoeven de generaals om professionele redenen vaak in het buitenland? En wat doen ze daar? Hoeveel onder hen doen dienst in de kolonies?

-WOII?

Hier zullen we nagaan welke functie men uitoefende op 10 mei 1940, en indien men gemobiliseerd was, wanneer gebeurde dat?

Dit zijn de vragen die we uiteindelijk aan onze bronnen zullen stellen en aan de hand van dewelke we ons onderzoek vorm zullen geven. Hier moeten we zeker vermelden dat niet elke vraag reeds in het begin ingepland was in het onderzoek aangezien we verwachtten geen informatie hierover te vinden in de personeelsdossiers. Een heel goed voorbeeld hiervan is financiële informatie. Deze is slechts heel sporadisch aanwezig maar té belangrijk om te negeren.

Omgekeerd moesten we ook vaststellen dat we enkele vragen die we voorop hadden gesteld moesten schrappen aangezien er nergens ook maar enige verwijzing te vinden was. Het beste voorbeeld hiervan was de vraag naar een politieke functie bij de generaals en bij uitbreiding naar lidmaatschap van andere, niet-politiek gekleurde organisaties. We kwamen echter nooit verder dan een sporadische vermelding van “lid van de oud-strijdersbond”. Zelfs bij Lt. Gen. Denis, minister van landsverdediging, vinden we geen enkel document dat ook maar een beetje politiek getint is.

Nu we onze populatie duidelijk hebben afgebakend, onze periodisering verantwoord hebben en onze vragen geponeerd en geconcretiseerd hebben is het tijd om de resultaten van het onderzoek te presenteren. Het corpus is zoals reeds eerder vermeld in 2 grote delen: een sociaal luik en een militair luik. De scheiding is niet altijd even duidelijk te maken dus zal er telkens verantwoord worden waarom een bepaald aspect in het militaire dan wel het sociale luik behandeld wordt.

5. Sociaal milieu

Het corpus van dit werk zal in 2 delen worden opgesplitst: een sociaal en een militair luik. Kwestie van het wat overzichtelijk te houden. Deze scheiding zal echter niet heel erg strikt toegepast worden want vaak zullen beide delen in elkaar overgaan. Het soms ook niet helemaal duidelijk onder welke categorie sommige delen vallen. Als we bijvoorbeeld de financiële toestand van de generaals zullen bespreken zullen we het vooral hebben over de verloning. De verloning zou eigenlijk bij het militaire luik behoren maar aangezien geld en eigendom toch een duidelijke sociale parameter is zullen we het dan ook in het deel “sociaal” bespreken.

Hetzelfde probleem hebben we met scholing. Enerzijds is scholingsgraad en opleidingsniveau een sociale parameter maar anderzijds weten we over deze opleiding niet veel meer dan wat men in het leger studeerde (mits enkele uitzonderingen). De opleiding vond bijna uitsluitende plaats in militaire instellingen en daarom zit het onderdeel “opleiding” in de militaire component van dit onderzoek.

In dit deel zullen we een aantal parameters bekijken die ons iets meer kunnen vertellen over de sociale status van ons onderzoeksobject. Deze parameters zijn eigenlijk absoluut niet voldoende om een volledig beeld te verkrijgen van de plaats van generaals binnen de maatschappij. Het probleem is dat we hier natuurlijk heel beperkt zijn door de bronnen. Delen die in de bronnen niet aan bod komen of vragen die niet gesteld worden zijn zeer lastig natuurlijk en maken het ons onmogelijk om hier verder onderzoek naar te plegen. We geven 2 voorbeelden. Onder de noemer “sociaal onderzoek” zou het zeer interessant zijn om te weten wat de geloofsovertuiging van deze generaals zou zijn. We vinden echter in alle dossiers samen slechts in 1 document de vraag naar het geloof van een generaal.⁴⁶

Hetzelfde probleem hebben we als we willen nagaan of deze militaire elite ook tot de politieke elite behoort. Nergens wordt gevraagd naar politieke kleur of lidmaatschap van (al dan niet) politieke organisaties. Enkel lidmaatschap van (para-)militaire organisaties wordt sporadisch vermeld zoals bv. de oudstrijdersbond. Slechts in 1 geval hebben we weet van enige politieke activiteit en dat is bij Lt. Gen. Henri Denis, vanaf 1936 tot na WOII minister van Landsverdediging van België en lid van de liberale partij. Maar toch vinden we ook in zijn personeelsdossier geen enkel document dat hem linkt aan deze Liberale Partij.

⁴⁶ Dit in het dossier van Lt. Gen. VAN GOOL, op een document over zijn krijgsgavangenschap in WOI in Nederland. Het antwoord op de vraag “Réligion” was: “néant” (geen)

Voorts waren vele generaals in de loop hun carrière toegevoegd aan het ministerie van kolonies, wetenschap of landsverdediging als militair attaché maar dit kwalificeert volgens mij niet als politieke carrière. Wel hadden ze vaak ook een diplomatieke functie als vertegenwoordigers van België in het buitenland maar meer daarover in het deel over de militaire carrière van de generaals.

Beide vragen (religie en politiek) waren opgenomen in de originele vragenlijst van dit onderzoek maar blijven helaas onbeantwoord.

We zouden deze hiaten in de documenten natuurlijk wel kunnen omzeilen. Als voorbeeld kunnen we weer de financiële toestand van de generaals nemen. In de personeelsdossiers vinden we slechts heel zelden een document terug dat melding maakt van geldsommen (behalve de documenten van het Strijdersfonds, die in elk dossier aanwezig zijn) en dan nog handelt het bijna alleen over verloning. Indien we bijvoorbeeld meer informatie zouden willen bekomen over het kapitaal van deze generaals en hun familie zouden archiefdocumenten van notariële bronnen een enorm rijke schat aan informatie kunnen opleveren. Helaas, door de tijdsbeperking die aan dit onderzoek verbonden is en de omvang van de personeelsdossiers, is het niet mogelijk geweest om andere bronnen te raadplegen.

Maar natuurlijk werkt dit proces ook andersom! Vragen die niet gesteld worden zijn zeer lastig en vervelend, vragen die net wel gesteld worden zijn een godsgeschenk voor een historicus! Zo moest er bij elke promotie ingevuld worden in welke mate men de tweede landstaal beheerst. De antwoorden op deze vragen zijn altijd standaard maar toch redelijk genuanceerd en kunnen ons dus wel heel wat zeggen over de talenkennis bij de Belgische legertop.

Waarbij we echt geluk hebben gehad, is het verzamelen van informatie over het beroep van de ouders van de generaals. Blijkbaar is dit voor de Belgische legertop geen relevante informatie want bijna nooit wordt hier achter gevraagd. Gelukkig voor ons wel bij de algemene legerinspecties van 1909 en 1910. Jammer genoeg staat er wanneer de ouders reeds overleden zijn geen beroep ingevuld maar “décédées”. Toch hebben we zo voor meer dan 40 personen het beroep van hun ouders kunnen achterhalen.

5.1 Geografie en taal

5.1.1 Geografie

In dit hoofdstuk zullen we de geografische spreiding van de generaals over België onderzoeken. Een eerste vraag die we ons moeten stellen is op welke gegevens we ons zullen baseren. We hebben 3 mogelijkheden: ofwel werken we aan de hand van de woonplaatsen, ofwel gebruiken we de geboorteplaatsen, of we analyseren de plaats van overlijden van deze personen.

Voor dit onderzoek kiezen we om gebruik te maken van de geboorteplaatsen⁴⁷ en deze per provincie en regio uit te zetten op een kaart. Waarom nu de geboorteplaatsen?

Het is eigenlijk een voor de hand liggende keuze. Vooraleerst beschikken we over de geboorteplaatsen van elke generaal. Dit is niet het geval voor bijvoorbeeld de plaats van overlijden. We zouden dus absoluut geen volledig overzicht kunnen bieden als we deze gegevens zouden gebruiken.

Ook data over de woonplaatsen is niet helemaal bruikbaar. In theorie zouden we hiermee de mobiliteit van de generaals kunnen meten maar dat is jammer genoeg in de praktijk niet zo simpel. Gegevens over woonplaatsen zijn zeer sterk gefragmenteerd doorheen de dossiers en vaak zijn ze in potlood neergekrabbeld op niet-officiële documenten. Daarbij komt nog eens dat er bijna nooit expliciet een onderscheid wordt gemaakt tussen de echte privé-woonplaats en de plaats waar men gelegerd is, het adres van een kazerne dus. Dit maakt deze gegevens niet helemaal bruikbaar voor dit onderzoek want we weten niet of men met “woonplaats” de daadwerkelijke woonplaats bedoeld, of eerder de verblijfplaats op dat moment.

Volgens de gegevens van de woonplaatsen verhuisde men zeer regelmatig maar we kunnen niet meteen achterhalen of men daadwerkelijk verhuisde, of men van kazerne veranderde door een overplaatsing of men gewoon meerdere eigendommen bezat.

Wel kunnen we duidelijk afleiden dat ze allemaal, zonder uitzondering, 1 gemeenschappelijk element bevatten: alle generaals hebben gedurende hun militaire carrière op een of ander moment in Brussel of het Brusselse gewoond (of zijn er op z'n minst gelegerd geweest).

⁴⁷ Zie bijlage: tabel 1

We kiezen er dus voor om de geboorteplaatsen uit te zetten op een kaart om zo de herkomst van de generaals te achterhalen aangezien dit de enige data zijn die we onbetwistbaar kunnen interpreteren.

Vooraleer we de resultaten presenteren nog even een woordje uitleg over de gebruikte kaarten⁴⁸. Op kaart 1 is België voorgesteld met de grenzen zoals deze in 1930 bepaald waren, dus met de uitbreiding van de Oostkantons in het oosten die na WOI werden toegekend aan België. Feit is dat de provinciegrenzen al sinds 1830 bijna ongewijzigd waren gebleven.⁴⁹ Brabant was nog steeds 1 provincie, de deling in Vlaams en Waals Brabant dateert pas van de jaren 90 van de 20^e eeuw. In de jaren '60 werden de taalgrens ingesteld en gebeurde er een herverdeling van een aantal gemeentes gelegen langsheen deze taalgrens.⁵⁰

Aangezien we met een redelijke concentratie van geboortes zitten in Brussel is het aan te raden deze niet alleen op de landkaart uit te zetten maar ook een meer gedetailleerde kaart van Brussel bij te voegen. De kaart van Brabant⁵¹ dient enkel om de Brusselse gemeenten⁵² te kunnen lokaliseren binnen deze provincie.

Op de kaart van het Brussels⁵³, waarbij we gebruik maken van de gemeentegrenzen van 1880 (om de situatie bij de geboorte van de generaals het best te benaderen), zijn enkel de voor dit onderzoek relevante gemeenten (lees: waar toekomstige generaals geboren werden) in zwart omlijnt en benoemt. Op deze kaart is Laken nog een autonome gemeente maar dat zal in 1930 veranderen. Dan volgt er eveneens een herziening van de grenzen van de gemeentes Brussel en Elsene.⁵⁴

⁴⁸ Zie bijlage: kaart 1

⁴⁹ Enkel Zwijnaarde werd overgeheveld van de provincie Oost-Vlaanderen naar Antwerpen en de regio Eupen-Malmédy werd na WOI toegevoegd aan de provincie Luik

⁵⁰ www.hisgis.be

⁵¹ Zie bijlage: kaart 2

⁵² Zie bijlage: kaart 3

⁵³ We spreken hier over het Brussels aangezien Brussel slechts een gemeente was die deel uitmaakte van een conglomeraat van gemeenten die samen Groot-Brussel vormden

⁵⁴ www.hisgis.be

Over naar de resultaten van de bronnenanalyse⁵⁵:

Een snelle blik werpen op de kaart van België⁵⁶ volstaat reeds voor een eerste indruk. We bemerken onmiddellijk de sterke concentratie van geboortes in het Brusselse. Voorts zien we dat het aantal zwarte stippen in Wallonië beduidend lager is dan het aantal stippen in Vlaanderen.

Laten we er nu eens de cijfers⁵⁷ bijhalen en deze van wat naderbij analyseren. Als we de geboorteplaatsen uitzetten in een tabel waarbij we ze verdelen per regio krijgen we zoiets:

Regio	Aantal generaals
Vlaanderen	20
Wallonië	11
Brusselse	19

Hier zien we al een duidelijk overwicht van Vlamingen en Brusselaars tegenover een sterke minderheid van Waalse generaals. Indien we nog verder opsplitsen per provincie bekomen we dit:

<u>Provincie</u>	<u>Lt.Gen.</u>	<u>%</u>
Oost Vlaanderen	6	12%
West Vlaanderen	6	12%
Antwerpen	6	12%
Limburg	1	2%
Brabant	21	42%
Henegouwen	5	10%
Namen	1	2%
Luik	4	8%
Luxemburg	0	0%

Indien de herkomst van de generaals mooi verdeeld zou zijn per provincie zouden er in elke provincie 5 à 6 generaals moeten komen. Wat we hier echter zien is een sterke scheeftekening van de verhoudingen door de overrepresentatie van Brusselse generaals. 38% van de Belgische Luitenant-Generaals in mei 1940 is afkomstig uit Brussel of het Brusselse.

⁵⁵ Alle resultaten werden berekend op 50 personen, Lt.Gen. Vinçotte, geboren te Firenze (Italië) werd niet meegerekend

⁵⁶ Bijlage kaart 1

⁵⁷ De volledige lijst van generaals en hun geboorteplaats: zie bijlage tabel 1.

Daartegenover staat natuurlijk dat een aantal provincies ondervertegenwoordigd zijn. Uit Limburg, Namen en vooral de provincie Luxemburg zijn er nauwelijks of zelfs helemaal geen generaals afkomstig! Maar ook uit de provincie Brabant komen, indien we de Brusselaars niet meetellen, slechts 2 generaals.

Wat we hier vervolgens zullen doen is het taalgebruik en de talenkennis van de Belgische generaals onderzoeken en deze vervolgens koppelen aan bovenstaande geografische gegevens om een extra dimensie te geven aan beide resultaten.

5.1.2 Taal

Taal is een zeer heikel en gevoelig punt in het Belgisch leger. Reeds in de 19e eeuw kwam er protest uit Vlaamse kringen tegen het ééntalig Franse karakter van het Belgische leger. Hier volgt een overzicht van enkele belangrijke taalwetten. We zullen enkel deze wetten en aanpassingen behandelen die van invloed zijn op het Belgische leger.

Een eerste realisatie van deze vroege Vlaamse Beweging in het kader van het leger kwam er in 1899 wanneer Nederlands werd toegelaten in het militaire strafrecht en in militaire rechtbanken.⁵⁸ Voor WOI werd er nog 1 belangrijke taalwet gestemd die het Nederlands aanvaard zou maken in het Belgische leger. De toepassing ervan was echt pas voorzien in 1917 en door de oorlog verdween deze wet al gauw in de vergetelheid.⁵⁹

Tijdens de Eerste Wereldoorlog, in de loopgraven van de Westhoek, escaleerde de situatie. Officieren zouden enkel Frans spreken en de Vlaamse dienstplichtigen zouden niets verstaan van de orders door hen gegeven. Voorts waren niet enkele deze officieren, maar ook de onderofficieren Fransgezind en maakten dus geen aanstalten om deze situatie te verbeteren. Dit leidde tot miscommunicatie en verwarring, met doden tot gevolg. In 1917 werd als gevolg van deze mistoestanden de Frontbeweging opgericht door enkele Vlaamse intellectuelen.⁶⁰ Deze Frontbeweging, in 1917 nog illegaal en later omgevormd tot de Frontpartij, eisten in de eerste plaats gelijkwaardigheid van taal zowel in het leger, in de administratie als in het onderwijs.⁶¹

Reeds tijdens de Eerste Wereldoorlog was koning Albert bereid om tot enkele taaltoegevingen over te gaan. In 1921 worden er een reeks nieuwe wetten gestemd die de kennis van de

⁵⁸ CRAEYBECKX (J.), MEYNEN (A.) en WITTE (E.). *Op Cit.*, p.149

⁵⁹ Ibid. p.159

⁶⁰ Idem

⁶¹ Ibid. p.193

streektaal verplicht maken voor ambtenaren. De naleving hiervan gebeurt echt niet zo strikt, zeker niet in Brussel waar men er een gewoonte van zal maken nieuwe taalwetten systematisch te omzeilen.⁶²

Vervolgens gaat het taaldebacle voor enkele jaren de koelkast in. Pas in 1928 zal een volgende, belangrijke stap genomen worden in verband met de taalkwestie in het leger: eenheden zullen voortaan gegroepeerd worden per taalregime. Concreet gaat het over de reorganisatie van enkele regimenten naar ééntalig Nederlandse en Franstalige eenheden. Het overgrote deel van het leger blijft echter bestaan uit gemengde eenheden. De uitvoering hiervan zal tegen 1930 voltooid zijn.⁶³

Van dan af gaat het sneller. Vanaf 1931 worden stelselmatig alle militaire reglementen vertaald naar het Nederlands. Nog dat jaar worden er strengere selectiecriteria ingevoerd om bevorderd te kunnen worden naar de graad van onderluitenant, majoor en alle hogere rangen.⁶⁴

In 1938 volgen er nog een hele reeks veranderingen. Zo wordt er in de KMS een volwaardig lespakket Nederlands voorzien. Tot voor 1938 bestond het enige taalonderwijs aan de KMS uit 1 uur Nederlands, 1 uur Engels en 1 uur Duits per week. Er zijn ook plannen om Nederlands te doceren aan de Krijgsschool maar deze worden uiteindelijk afgeblazen.⁶⁵ Nog in 1938 wordt bepaald dat elke soldaat zijn hele opleiding in zijn moedertaal moet kunnen volgen. Maar net als andere taalwetten wordt deze regel in de kazernes van Brussel heel vaak niet gevolgd⁶⁶. Ook worden de gemengde eenheden die in 1930 werden opgericht in de theorie opnieuw afgeschaft. Eenheden zouden nu van het hoogste tot het laagste niveau volledig eentalig moeten zijn. Dit was de theorie en ook in de praktijk ging men over tot een reorganisatie van de gemengde eenheden maar deze hervorming was bij het uitbreken van WOII nog lang niet voltooid.

Voor zover de achtergrond van taalwetten in het Belgisch leger. Wat we hier nu willen onderzoeken is of de generaals van 1940 het Nederlands ook echt wel machtig waren. Kon men zich in het Nederlands uitdrukken en orders geven? En kon men als niet-Franstalige carrière maken in het leger?

⁶² Ibid. p.197

⁶³ Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden . pp.36-37

⁶⁴ Ibid. p.70

⁶⁵ Ibid. p.71

⁶⁶ CRAEYBECKX (J.), MEYNEN (A.) en WITTE (E.). *Op.Cit.*. p198

Was de situatie aan de vooravond van WOII ook echt verbeterd in vergelijking met de mistoestanden tijdens de Eerste Wereldoorlog? Waren de gevolgen van de gestemde taalwetten van toepassing op het leger ook in de praktijk merkbaar? Hieronder volgen de resultaten van het bronnenonderzoek

Bij het interpreteren van deze resultaten⁶⁷ moet men het volgende in het achterhoofd houden. De personen die hier zullen bestempeld worden als Nederlandsonkundig kenden in werkelijkheid wel Nederlands. Dit was trouwens verplicht. Waar we hier onderzoek naar doen is de mate van Nederlands die men sprak. Dit kunnen we te weten komen dankzij de promotieformulieren in de vorm zoals zij vanaf midden de jaren 20 werden gebruikt. Daarin diende namelijk de “*degré de connaissance de la langue flamande*” worden ingevuld. Hier moest men een genuanceerd antwoord geven en vermelden of de persoon in kwestie in staat was voor een commissie zich in het Nederlands uit te drukken, of hij in het Nederlands orders kon geven en of hij in het publiek het woord kon nemen in de tweede landstaal. Wanneer dit niet het geval was, was het antwoord steevast “*possède le flamand usuel de l’armée*”, waarmee bedoeld werd dat men wel een beetje Nederlands kende (iedereen had immers, hetzij zeer beknopt, Nederlandse lessen gevolgd in de Militaire school) maar niet genoeg om aan voorgaande criteria te voldoen.⁶⁸ Het zegt trouwens ook al veel dat het niet in publiek kunnen spreken en geen orders kunnen geven in het Nederlands “gebruikelijk” was in het leger. Bij de kennis van de overige talen is het enigszins anders. Hier wordt de taal vermeldt, zelfs al spreekt of verstaat men slechts noties van deze taal. Reden is dat we geen enkele meter hebben van de mate waarin men deze taal beheerste. Bij een vermelding dat men Engels spreekt hebben we er slechts het raden naar of men enkele woorden Engels begreep, of men dan wel vloeiend Engels sprak.

De cijfers moeten dan ook op deze manier gelezen worden.

Voor de taalbeheersing van zowel het Nederlands als van andere talen is onze informatie redelijk volledig. Slechts voor 2 generaals (Ley en Grade) hebben we geen gegevens, bij al de rest zijn de gebruikte bronnen dezelfde: de *Fiches de Mutation*, opgesteld telkens men een “mutatie” onderging, dit wil zeggen een promotie kreeg of van eenheid veranderde.

⁶⁷ Zie bijlage: tabel 2

⁶⁸ “Fiche de mutation, 1927”. dossier Renard

Samengevat zijn de resultaten dus de volgende: van de 49 onderzochte Lt. Gen. spreken er 21 goed tot zeer goed Nederlands, beheersen er 18 min of meer het Engels, 18 het Duits en is er 1 persoon het Italiaans machtig.

Wat kunnen we hier nu uit afleiden? Dat slechts 42.9% van de hoogste militaire elite vlot

Nederlands spreken en in staat zou zijn hun functie in de Nederlandse taal uit te oefenen.

Eigenlijk is dat bedroevend weinig, maar indien we zouden vergelijken met de situatie bij het Belgische oppercommando 25 jaar eerder, bij de aanvang van WOI, kunnen we verwachten dat het toen veel erger gesteld is en dat er wel degelijk een sterke verbetering merkbaar is.

Maar om zeker te zijn zouden we ook de situatie vlak voor WOI aan een wetenschappelijk onderzoek moeten onderwerpen. Dit is een van de vele domeinen waar er aansluitend op dit onderzoek nog verdere research mogelijk is.

5.1.3 Geografie en taal

Pas echt interessant wordt het wanneer we de resultaten van dit taalkundig onderzoek gaan koppelen aan wat we gevonden hebben over de geografische spreiding van de geboorteplaatsen per regio en per provincie.

Hierdoor kunnen we een antwoord vinden op de volgende vragen: waren de “Vlaamse” generaals ook wel echt Nederlandstalig? Of ging het hier over een Franstalige elite die in Vlaanderen woonde maar toch enkel in het Frans waren opgevoed? En hoe was het gesteld met de kennis van het Nederlands bij hun Waalse collega’s?

Hieronder een grafiek waar we generaals verdelen per provincie en berekenen hoeveel van hen vlot Nederlands spreken.

	Lt. Gen	Nederlands	%
Antwerpen	6	4	67
Oost-Vlaanderen	6	2	33
West-Vlaanderen	6	4	67
Limburg	1	0	0
Brabant	21	9	42,86
Luik	4	1	25
Henegouwen	5	0	0
Namen	1	0	0

Als we deze verdeling nog eens maken per regio bekomen we het volgende:

	Lt.Gen.	Ned.	%
VLA	19	10	52,63
WAL	11	1	9,09
BXL	18	9	50

Wat kunnen we hier nu eigenlijk uit afleiden? De tabellen tonen redelijk normale, te verwachten resultaten voor het Brusselse, namelijk de helft van de Brusselse generaals kan zich vlot in het Nederlands uitdrukken. Ook de resultaten voor Wallonië liggen in de lijn van het verwachtingspatroon. Slechts een kleine minderheid van de Waalse militaire elite is het Nederlands echt machtig. De resultaten voor de Vlaamse landshelft zijn wel enigszins verrassend. Amper de helft van de in Vlaanderen geboren generaals van 1940 kan zich vlot in het Nederlands uitdrukken! Dit betekent hoogstwaarschijnlijk dat diegenen die enkel het Frans machtig zijn een eerder elitaire opvoeding genoten hebben en dus Frans als moedertaal hebben.

Maar in welke mate was de kennis van de Vlaamse taal nu ook echt belangrijk in het Belgische leger na WOI? Wel, de kennis van het Nederlands was toch niet helemaal onbelangrijk, zo blijkt uit enkele bronnen. We zullen 2 voorbeelden uit de bronnen naar voor schuiven die dit illustreren.

Eerste casus is die van Lt. Gen. baron Marie Donnay de Casteau. Lt. Gen. Donnay de Casteau werd geboren in Thieusies in Henegouwen op 03-04-1876. Begin jaren '30 maakt hij kans op een promotie naar de rang van Gen. Maj. maar de benoemingscommissie twijfelt. Reden hiervoor is dat ze er niet van overtuigd zijn dat Donnay de Casteau voldoende Nederlands spreekt. Er zijn heel wat documenten nodig om de commissie te overtuigen van zijn kennis van het Nederlands. Hij ontkent niet dat zijn kennis van het Nederlands eerder gebrekkig is, maar stelt dat deze toch moet volstaan voor een promotie naar een generaalsrang; Uiteindelijk volgt de commissie hem hierin en op 1 april 1932 wordt hij aangesteld als Gen. Maj.

Wat we hier zien sluit aan bij de gebeurtenissen op wetgevend vlak zoals hierboven vermeld, namelijk dat vanaf 1931 er strengere taalproeven worden opgenomen in de promotiecriteria voor rangen vanaf majoor.⁶⁹

De tweede casus die we hier presenteren handelt over Lt. Gen. Jules Pire, geboren te Hannut in de provincie Luik. Generaal Pire genoot enorm veel aanzien binnen het Belgisch leger (maar ook ver daarbuiten) en dat aanzien nam alleen maar toe na WOII. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was hij namelijk zeer actief in het verzet, in januari 1944 werd hij zelfs commandant van het Geheime Leger. Na WOII werd hij beloont met het grootkruis in alle drie de nationale orden en overladen met buitenlandse onderscheidingen.⁷⁰ Zijn kennis van het Nederlands was echter niet zo uitzonderlijk als zijn carrière en was kort gezegd ondermaats. Generaal Pire beseftte dit zelf en om problemen te vermijden drong hij er zelf op aan om in 1929, na zijn benoeming tot Kolonel, aan een uitsluitend Franstalige eenheid te worden toegevoegd⁷¹. Deze eentalige eenheden waren het jaar voordien ingevoerd.⁷²

Wat kunnen we hier nu uit afleiden betreffende het Nederlands in het leger? Blijkbaar hadden de hervormingen van 1928 en 1931 toch wel enig effect want nu blijkt dat een totaal gebrek aan kennis van het Nederlands de uitbouw van een mooie militaire carrière danig in de weg kan staan.

We hebben het nu heel de tijd gehad over de kennis van het Nederlands bij de Belgische legertop maar wat met het Frans? Wel, dit is simpel te beantwoorden: iedereen sprak vloeiend Frans. Logisch natuurlijk, als we weten dat ze allen opgeleid werden aan de Militaire school en de lingua franca daar vanzelfsprekend Frans was. Op het moment dat zij zich als vrijwilliger aanboden eind 19e eeuw was er van tweetaligheid nog geen sprake. Getuige het aantal ééntalig Nederlandse documenten in de personeelsdossiers. Tussen de vele duizenden Franstalige (en heel soms tweetalige) fiches is het aantal Nederlandstalige documenten (letterlijk) op 1 hand te tellen. Vaak gaat het om nota's die snel in potlood op een papiertje werden gekrabbeld.

⁶⁹ “Documants supplémentaire pour la promotion d’un officier général”, dossier Donnay de Casteau

⁷⁰ Cf. supra, hoofdstuk onderscheidingen.

⁷¹ “Demande introduite par un officier”, dossier Pire

⁷² Cf. infra

Hoewel het bovenstaande zeer logisch klinkt is het toch niet allemaal zo eenvoudig. Dat merken we als we kijken naar bepaalde formulieren die zowel in het Nederlands als in het Frans kunnen worden ingevuld. We geven 2 voorbeelden.

- De documenten van het Stijdersfonds/Fond des Combattants. Dit fonds werd opgericht na WOI en hier kon men een uitbetaling krijgen van de dienst volbracht tijdens WOI. Het bedrag werd berekend aan de hand van maanden aanwezigheid aan het front, behaalde frontstrepen en of men al dan niet getrouwd was en kinderen ten laste had. Deze documenten zijn recto-verso bedrukt. De ene kant in het Frans, de andere kant in het Nederlands. Deze documenten worden ingediend door alle generaals (dan nog kapiteins of majoors) want iedereen heeft gevochten in WOI.⁷³ Op deze formulieren wordt zonder enige uitzondering de Franstalige kant ingevuld, ook door Vlaamse generaals met het Nederlands als moedertaal.
- De “Renseignements Autobiographique”. Dit was een boekje dat na WOII moest worden ingevuld door alle generaals (zowel Lt. Gen. als Gen. Maj.) die tijdens WOII dienst hadden gedaan en ofwel als krijgsgevangenen waren afgevoerd naar Duitsland, ofwel de oorlog in België of in het buitenland verbleven. Dit document werd door de Commission Militaire Provisoire gebruikt om het gedrag van de generaals tijdens de 18-daagse veldtocht en tijdens hun gevangenschap te evalueren, en dit zowel tegenoverstaande van hun superieuren, hun ondergeschikte officieren en de Duitsers. Ook hier weer hetzelfde verhaal: het document is in de twee landstalen opgesteld maar weer wordt zonder uitzondering enkel het Franstalige luik ingevuld.

In beide gevallen gaat het natuurlijk om officiële documenten die een militair doel dienen. Dat men hiervoor de in militaire kringen meest aanvaarde taal gebruikt is wel te begrijpen. Maar wat als we nu eens enkele documenten onder de loep nemen die meer in de privésfeer liggen en waarop men echt een bewuste keuze moet maken? Deze documenten zijn gelukkig voorhanden, namelijk de aanvraagformulieren waarmee men medailles en onderscheidingen kan aanvragen. Op deze formulieren kan ingevuld worden in welke taal men het officiële brevet van de onderscheiding wenst te ontvangen. Dit brevet is natuurlijk een strikt persoonlijk document. En wat merken we? Wederom wordt, zonder enige uitzondering, bij alle aanvragen gevraagd om het brevet in het Frans op te stellen. Zelfs wanneer de generaals

⁷³ Meer hierover in het hoofdstuk “militaire carrière”

reeds op pensioen zijn en er eind jaren 40 een aanvraagformulier wordt rondgestuurd om de “Médaille commémorative de 40-45” te bekomen wordt alles in het Frans aangevraagd.

Wat kunnen we hieruit afleiden? Dat alle generaals in het Frans werden opgevoed en dus Frans als moedertaal zouden hebben? Hoogstwaarschijnlijk niet, maar verder onderzoek kan hier meer duidelijkheid in brengen.

Wel is duidelijk dat het taalregime dat het leger hen sinds hun intrede heeft opgelegd duidelijk zijn sporen nalaat op de generaals van 1940.

Besluitend kunnen we hier stellen dat een geografisch spreiding van de geboorteplaatsen enkele resultaten heeft opgeleverd. Zo hebben we een grote overrepresentatie gezien van Brusselaars bij de generaals van 1940 en zagen we dat Waalse generaals echt we in de minderheid waren (slechts 22%).

Op taalkundig vlak zien we dat minder dan de helft van deze generaals zich echt vlot in het Nederlands kan uitdrukken.

Pas echt interessant werd het als we de cijfers van het taalgebruik gingen toepassen op de geografische verdeling. Blijkbaar is slechts de helft van de Vlaamse generaals Nederlandstalig.

De rol van het Nederlands in het leger werd sinds begin jaren 30 steeds belangrijk en kon een doorslaggevende rol spelen in het verdere verloop van de militaire carrière. Toch zien we dat alle generaals, ondanks de taalvrijheid, blijven vasthouden aan het Frans, ook de zogezegde Nederlandstaligen.

5.2 Sociaal milieu

In dit hoofdstuk zullen we, net als in het vorige, de herkomst van de generaals trachten te reconstrueren. Maar daar waar we in het vorige hoofdstuk op zoek gingen naar de territoriale herkomst, zullen we hier eerder de sociale achtergrond trachten te achterhalen.

De manier waarop we te werk zullen gaan is de volgende: we zullen het gezinsleven van de generaals trachten te ontleden aan de hand van een analyse van hun familieleden. Uit welk soort milieu komen ze? Wat is het aandeel van edelmannen bij de generaals van 1940? Waren de ouders welgesteld? Wat voor beroep had hun vader? Ook de echtgenotes en kinderen zullen we aan een onderzoek onderwerpen. Hadden de vrouwen van de generaals een beroep? Waren ze afkomstig uit een rijke/adellijke/militaire familie? Gaf men de militaire traditie door naar de kinderen?

Er werd reeds aangehaald dat bepaalde aspecten die een sociale determinering bepalen helaas niet onderzocht kunnen worden. Zo is er nauwelijks informatie over het geloof van deze generaals (waren ze atheïst, katholiek, praktiserend katholiek?).

Ook over een eventuele politieke carrière of aansluiting bij andere sociale organisaties wordt nergens iets vermeldt. Dit kan eventueel wel onderzocht worden indien we er ander archiefmateriaal bij zouden halen, bijvoorbeeld ledenlijsten van (para-)militaire of politieke organisaties. Enkel over minister van defensie is geweten dat hij liberaal was, maar ook dit wordt vreemd genoeg nergens in zijn dossier geëxpliciteerd.

Origineel was hier ook een stukje over de woonplaatsen van de generaals ingepland. Dit bleek echter zodanig gecompliceerd te zijn dat we het jammer genoeg hebben moeten laten vallen.⁷⁴ Dit betekent niet dat onderzoek hierover onmogelijk is. Het zou zelfs zeer leerrijk zijn te weten waar de generaals allemaal woonden en vooral waar ze woonden in Brussel. Woonden ze allemaal samen in Brussel in de welgestelde wijken? Of woonden ze verspreid over de verschillende deelgemeenten? Dit onderzoek is niet gevoerd maar zou wel mogelijk zijn, indien men zich een weg weet te ploegen doorheen de onoverzichtelijke woongegevens.

Dit hoofdstuk is onderverdeeld in een stuk over de adelstand en een stuk waarin we op zoek gaan naar het sociale milieu waaruit de generaals komen en naar een eventuele militaire

⁷⁴ Cf.infra

traditie. Dit doen we door het beroep van hun vader te analyseren en te kijken naar de professionele bezigheden van hun zonen/broers/neven.

5.2.1 Adel

Hier zullen we nagaan hoeveel personen van adellijke stand er dienst uitmaken bij de Belgische generaals aan de vooravond van WOII. Edellieden spelen al sinds de middeleeuwen een belangrijke rol in de aanvoering van legers. Hieronder een overzicht van de adel in het Belgische oppercommando op 10 mei 1940.

Lt.Gen.	Titel
DE CALLATAY	ecuyer
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	baron
DE NÈVE DE RODEN	chevalier
DONNAY DE CASTEAU	baron
SELIERS DE MORANVILLE	chevalier
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	chevalier*
VINCOTTE	baron
WAHIS	baron

*vanaf 1938

We tellen in totaal 8 schildknapen, ridders of baronnen onder de 51 Luitenant-Generaals van 1940, dat is 15.7%. Dit is geen aantal om van achterover te vallen, maar het is wel meer dan we in gelijk welke andere beroepscategorie zullen aantreffen.

Al deze adellijke Lt. Gen. waren (op Van Strijdonck na) zonen van edellieden. Hun vaders hadden allen een adellijke titel. Deze adellijke titels werden echter niet zomaar overgedragen. Er moest eerst een aanvraag gedaan worden bij de *commission héraldique* die toestemming moest geven over of men al dan niet de titel van zijn vader mocht overerven.⁷⁵ Zo moest generaal De Callatay tot 1902 wachten vooraleer hij deze toestemming verkreeg en zichzelf als “schildknaap De Callatay” mocht voorstellen. Hij was toen 30 jaar.⁷⁶

⁷⁵ Dossier de Hennin de Boussu-Walcourt

⁷⁶ “Fiche matriculaire”, dossier de Callatay

Het is zeker interessant voor ons onderzoek om eens te kijken naar de professionele bezigheden van deze vaders. We laten de casus van Van Strijdonck nog even buiten beschouwing, daar komen we later nog op terug.

Lt.Gen.	Beroep vader
DE CALLATAY	Luitenant Generaal
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	Geen
DE NÈVE DE RODEN	Renteniers
DONNAY DE CASTEAU	Renteniers
SELIERS DE MORANVILLE	Generaal Majoor
VINCOTTE	Beeldhouwer
WAHIS	Luitenant Generaal

De militaire familieband wordt hier wel duidelijk in de verf gezet. De bijna de helft van de vaders van de edelen in het Belgisch leger in 1940 waren zelf generaal! Drie anderen waren renteniers, en de vader van Vincotte, een buitenbeentje in deze categorie, was een beeldhouwer. Vincotte is in Italië geboren maar zijn vader, Thomas Vincotte, was een vermaard Belgisch beeldhouwer, die ondermeer de wagenrijder op de triomfboog aan de *Place Cinquantenaire* te Brussel ontwierp.

We kunnen ook nagaan in welke mate deze edelen trouwden met vrouwen van adellijke afkomst. Blijkt dat 3 van de 7 trouwen met een vrouw met een adellijke titel, namelijk Wahis, de Hennin de Boussu-Walcourt en Seliers de Moranville.

Het verhaal van Lt. Gen. ridder Van Strijdonck de Burkel is bijzonder. Van Strijdonck werd niet geboren in een adellijke familie. Zijn ouders hadden geen beroep, hetgeen er op wijst dat zijn naar alle waarschijnlijkheid ook renteniers waren. Dit kunnen we afleiden uit het feit dat ze in staat waren de hoge kosten voor zijn militaire opleiding te dragen.⁷⁷ Van Strijdonck is wat men zou kunnen noemen een echte oorlogsheld. Op 19 oktober 1918, tijdens het geallieerde eindoffensief, leidde hij als majoor de aanval op de vijandige stellingen te Burkel. Hij schakelde persoonlijk 2 machinegeweernesten uit en verzekerde zo de veilige doorgang voor zijn troepen. Deze heldhaftige daad werd later in de oorlogspropaganda meermaals heropgerakeld en Van Strijdonck werd hét symbool voor de heldhaftige Belgische officier. Voor deze daad ontving hij vele binnenlandse en buitenlandse onderscheidingen⁷⁸. In 1938

⁷⁷ Cf supra, hoofdstuk opleiding

⁷⁸ Cf supra, hoofdstuk eretekens

werd hij door koning Leopold III in de adelstand verheven en viel hem een uitzonderlijke eer te beurt. Hij mocht namelijk de naam van de plaats waar hij zijn heldendaden had verricht toevoegen aan zijn eigen achternaam. Zo werd Lt. Gen. Van Strijdonck in 1938 Lt. Gen. ridder Van Strijdonck de Burkel.

Deze resultaten zouden (zoals vele resultaten van dit onderzoek) pas echt interessant indien we ze konden vergelijken met resultaten van een gelijkaardig onderzoek gevoerd naar de situatie aan de vooravond van WOI. Te verwachten is dat we een afname van het aantal edelen zullen kunnen opmerken tussen WOI en WOII.

5.2.2 Familiaal milieu

Over het beroep van de moeders en vrouwen van de generaals kunnen we heel kort zijn en heel snel overgaan: zonder uitzondering worden ze omschreven als “sans profession”, volledig volgens het toen dominante model van de gezinsstructuur, namelijk het kostwinnersmodel waarbij de vrouw volledig afhankelijk was van het inkomen van haar echtgenoot.⁷⁹ Hoogstens staat er bij hun beroep ingevuld “rentière”, rentenier, en dit enkel in het geval hun echtgenoot is overleden.

Bij het beroep van de vaders kunnen we ons enkele zeer interessante vragen stellen. Het beroep zal in vele gevallen ook al deels aantonen uit welke sociale klasse de generaals afkomstig waren.

Centrale vraagstelling voor het onderzoek van dit deel is of de generaals al dan niet uit een “militair nest” kwamen, of er een traditie van militaire dienst was in hun familie. Veel verder dan de vaders kunnen we echter niet kunnen teruggaan. Ook voor de nakomelingen is deze informatie meestal niet weergegeven, enkel het aantal kinderen wordt vermeldt. In enkele uitzonderlijke gevallen hebben we echter wel informatie over deze kinderen en deze zullen we dan ook analyseren.

⁷⁹ GOBYN (R.) en SPRIET (W.) (eds.). De jaren '30 in België. De massa in verleiding, pp.194-195

In totaal beschikken we voor 42 van de 51 Lt. Gen. over gegevens van het beroep van hun vader. Deze 8 hiaten in onze data zijn veroorzaakt door het overlijden van de vader van de generaal in kwestie vóór 1909. Indien deze reeds overleden waren werd er “décédé” ingevuld op de plaats waar hun vroegere beroep zou moeten komen. Vaak werd er bij de overledenen, zoals al eerder aangehaald, vermeldt dat het officiële beroep van hun vrouw “rentière” was.

We moeten natuurlijk vermelden dat dit momentopnamen zijn uit 1909-1910. Indien deze personen in tussentijd van job zouden veranderd zijn (wat normaal gezien niet het geval zou zijn aangezien ze bijna allen gepensioneerd waren) of voordien nog andere jobs zouden hebben uit geoefend, hebben we hier geen weet van (hierop is slechts 1 uitzondering, namelijk de vader van Generaal Van Gool⁸⁰) en zou dit dus een vertekening van ons beeld kunnen zijn. Echter meer dan een lichte vertekening zal het nooit zijn want de kans dat generaals nog een vroegere job hadden vooraleer ze in het leger gingen is wel zeer klein. En voor het doel van dit onderzoek, namelijk nagaan of de generaals uit een militaire familie kwamen en wat het sociale aanzien was van hun ouders hebben we eigenlijk genoeg aan deze momentopname om dat beeld te bevestigen.

De resultaten dan⁸¹. In totaal zijn er van deze 42 onderzochte personen 14 die een vader hebben die een militaire carrière wist uit te bouwen. In 8 van deze gevallen wist deze persoon de rang van “generaal” te bereiken⁸². Dat wil zeggen: 1/3 van de generaals is geboren in een gezin waar de vader een beroepsmilitair was.

Nog opvallend is het aantal ouders dat “sans employe” of als rentenier wordt omschreven. Dit zijn er 9 in totaal en dit zegt toch wel iets over het milieu waaruit de generaals afkomstig zijn. Want de personen die als werkloos zijn opgegeven zij heus geen arbeiders zonder job, maar eerder personen die zo rijk zijn dat ze niet hoeven te werken. Dit kunnen we afleiden uit het feit dat ze het gigantische inschrijvingsbedrag van de Militaire school konden betalen.⁸³

Als we kijken naar de overige beroepen zien we van alles wat: een advocaat, een koopman, een beeldhouwer, een landbouwer,... Wat wel nog opvalt is het hoge aantal personen met een autoritaire functie, zoals daar zijn 2 leraars, een schooldirecteur, een politiecommissaris en

⁸⁰ “Fiche d’Inspection de 1909-1911”, dossier Van Gool

⁸¹ Zie bijlage tabel 3

⁸² Hier bedoelen we zowel Gen. Maj. als Lt. Gen.

⁸³ Zie hoofdstukken “financieel” en “opleiding”

een directeur van een strafinrichting. Tel daarbij de militairen en da merken we dat bijna de helft van de generaals uit een “autoritair” nest komt.

Vaak zitten we met het probleem dat het beroep niet verder gespecificeerd is. Bij “advocaat” is dat niet zo een probleem maar als er vermeld wordt dat de vader “ambtenaar” is, schieten we daar eigenlijk niet zoveel mee op. Ook bij de omschrijving “landbouwer” kunnen we ons vragen stellen. Gaat het hier om een klein keuterboertje dat land moet pachten of om een grootgrondbezitter met een gigantisch landbouwareaal en dienstpersoneel? We zouden het tweede kunnen verwachten maar daar zijn we niet helemaal zeker over.

Toch kunnen we hier besluitend stellen dat als we op het beroep van de vader afgaan we in het algemeen zeker kunnen stellen dat de generaals eerder uit de gegoede klasse van de maatschappij afkomstig waren. Dit hoeft natuurlijk niet te verbazen als we er de cijfers van het inschrijvingsgeld van de militaire school bijnemen.

Over de aanwezigheid van een militaire familiale traditie kunnen we ons minder makkelijk uitspreken. Het is zo dat een derde van de generaals een vader hadden die zelf ook beroepsmilitair was en in de meeste gevallen zelf generaal of officier supérieur was geweest. Als we daar dan nu de enkele gevallen bijnemen waarin we over informatie beschikken over de zonen van deze generaals zien we echter wel dat deze ook veelal in het leger een professionele loopbaan uitbouwen.

5.2.3 Militaire traditie

Naast het beroep of de militaire carrière van de vaders kunnen we in beperkte mate hetzelfde doen voor de zonen van de generaals. Daar waar we voor de vaders echter een standaarddocument hebben om hun beroep vast te stellen (inspectiefiche van 1910) is dit voor de zonen helemaal niet het geval. Gegevens over de kinderen van de generaals beperken zich meestal tot het weergeven van het aantal kinderen op een bepaald moment, en vaak worden alleen de kinderen ten laste meegeteld. Toch vinden we hier en daar informatie over hun zonen.

Zo zit er in het dossier van Lt. Gen. Georges De Callatay een document dat bevestigt dat hij en heel zijn familie het huwelijk van een ander familielid in Engeland mogen bijwonen in

militair kostuum.⁸⁴ In dit document worden alle leden van de familie De Callatay opgelijst die dit huwelijk zullen bijwonen in legeruniform. Hieruit blijkt dat bijna heel deze familie (broers, neven, ooms,...) een militaire carrière had uitgebouwd, velen daarvan in de militaire luchtvaart. Dit wordt nog eens bevestigd op het overlijdensbericht van Lt. Gen. Armand De Callatay, broer van Georges en voorzitter van de naoorlogse Commision Provisoire die het gedrag van de generaals in gevangenschap moest beoordelen⁸⁵. In deze doodsbrief wordt de hele familie overlopen en er zijn slechts enkele mannelijke leden van deze familie die geen officersfunctie uitoefenden in het leger. De familie De Callatay is dan ook een uitstekend voorbeeld van een familie met een uitgesproken militaire traditie. Want zoals hierboven vermeld was ook de vader van Georges en Armand generaal in het leger.

Deze documenten (die eigenlijk nooit inbegrepen zijn in een militair personeelsdossier) bieden ons een unieke kijk in het de samenstelling van een adellijke, militaire familie.

Voorts vinden we ook nog informatie over zonen van generaals die, vooral tijdens WOII, actief waren in het leger. Zo waren de zonen van generaals Deffontaine en Nyssens beiden piloten in de Belgische component van de RAF en vocht de zoon van Seliers de Moranville bij de brigade Piron in de veldtocht doorheen Frankrijk en België. Allen waren ze officers. Ook de zonen van generaals Bogaerts en Vinçotte waren officers in het leger. De zonen van Van Strijdonck de Burkel waren Luitenant en Majoor.

Over andere kinderen van de generaals is niets te vinden, en al helemaal niets over zonen die niet professioneel in het leger waren. Er werd nooit naar gevraagd.

Eigenlijk kunnen we hetzelfde verhaal vertellen over de vrouwen van de generaals. We weten dat geen van deze vrouwen een beroep uitoefende, waarschijnlijk hetzelfde verhaal als bij de moeders van de generaals, hoewel we dit niet met zekerheid kunnen stellen.

Waar we wel meer informatie over hebben is over familie van de (toekomstige) vrouwen van de generaals.⁸⁶ Het zat namelijk zo: telkens een generaal wou trouwen moest hij hiervoor een aanvraag indienen bij het SPM. Deze gaf dan een gunstig of ongunstig advies. Dit advies was

⁸⁴ Voor het dragen van een militaire tenue in het buitenland was speciale toestemming vereist van het ministerie van defensie.

⁸⁵ Document van de SPM ivm aanstelling in Commission Provisoire, dossier Nyssens

⁸⁶ Dit is verder uitgewerkt in het volgende hoofdstuk over Financiën

gebaseerd op een onderzoek van de familiale achtergrond van de vrouw. Men ging na wat haar vader voor de kost deed, over hoeveel kapitaal (zowel roerend als onroerend) de familie beschikte en welk aanzien de familie had in hun woonplaats. Op basis van al deze gegevens werd een mogelijk toekomstperspectief geschetst voor het toekomstige echtpaar. Gaan ze een mooie toekomst tegemoet en zal het huwelijk standhouden?⁸⁷ Deze dossiers die van de echtgenotes werden aangelegd zijn een bijzonder interessante bron van informatie maar jammer genoeg zijn deze meestal niet inbegrepen in het personeelsdossier. Ofwel zijn ze verloren gegaan, ofwel worden ze ergens anders bewaard. Slechts in enkele gevallen is het *dossier de mariage* terug te vinden in het personeelsdossier. Hierdoor kunnen we geen volledig overzicht schetsen. Wat wel zien in deze enkele gevallen is dat de vader van de bruid regelmatig een officier was in het leger en dat de familie er doorgaans warm bijzat. In een enkel geval is ook een schets van de eigendommen die de familie bezit bijgevoegd en dan gaat het over 2 huizen en verschillende stukken grond in meerdere gemeentes.⁸⁸

Besluitend voor dit hoofdstuk kunnen we wel enkele zaken duidelijk stellen.

Het aandeel van edelen bij de Belgische Lt. Gen. is aan de vooravond van WOII zeker niet te verwaarlozen maar ook niet overdreven groot. We kunnen wel stellen dat de generaals allen afkomstig zijn uit gegoede families en een militaire familietraditie is zowel bij de oudere als de jongere generatie te bespeuren.

Door het gebrek aan literatuur en onderzoek is het echter moeilijk deze bevindingen goed te kaderen.

⁸⁷ “Dossier de mariage”, dossier de Neve de Roden

⁸⁸ “Dossier de mariage”, dossier Wahis

5.3 Financiële aspect

In dit hoofdstuk zullen we het financiële aspect van naderbij bekijken. Een generaal behoort tot de militaire elite en dus mogen we verwachten dat hij tot de gegoede maatschappelijke klasse behoort en dat hij een meer dan gemiddeld salaris opstrijkt. Maar hoe hoog was deze verloning? Niet enkel in vergelijking tot het loon van tijdgenoten en de prijs van consumptiegoederen maar ook in vergelijking tot loon van generaals de dag van vandaag. Verdienden ze vroeger relatief gezien meer?

We zullen ons hier niet enkel beperken tot een analyse van het loon van de generaals, we zullen ook een blik werpen op de financiële situatie van de ouders van de generaals en we zullen trachten na te gaan in welke mate de vrouwen van de generaals ook uit een min of meer gegoede klasse afkomstig waren.

5.3.1 Loon

Om hier een analyse te kunnen maken moeten we natuurlijk eerst aan gegevens over de verloning van de generaals geraken. Dit is niet zo eenvoudig aangezien er standaard geen documenten van financiële aard worden opgenomen in de personeelsdossiers. Geen bewijzen van betaling, geen meldingen als men in een hogere loonschaal belandt. Gelukkig zijn er een klein aantal uitzonderingen waar we in de dossiers wel 1 of 2 documenten aantreffen die ons iets wijzer maken over het loon van de generaals aan het einde van het interbellum.

Er zijn slechts 2 generaals waarvoor we over een indicatie van het loon beschikken voor de periode 1939-1940 en dat zijn Lt. Gen. Vinçotte en Lt. Gen. Duvivier. In beide gevallen is het loon ongeveer gelijklopend.

Generaal Vinçotte bereikte op 1 januari 1935 de hoogst mogelijke rang in het Belgisch leger. Hij was getrouwd en had in 1939 2 kinderen ten laste. Naar aanleiding van zijn pensioen eind 1939 wordt zijn loon herberekend en aangepast aan het gepensioneerdensloon. In actieve dienst verdiende Vinçotte aan het einde van zijn loopbaan 95 600 frank per jaar. Eens hij gepensioneerd is zal dit bedrag herleidt worden tot 79 126 frank.⁸⁹

⁸⁹ ‘Certificat de cession de paiement’, dossier Vinçotte

Ook bij generaal Duvivier is informatie over het loon bijgesloten. Hier gaat het echter niet om een melding van wat hij bij zijn pensioen zou ontvangen, maar wel over een evolutie van zijn loon gedurende de jaren 1938-1939. Duvivier is getrouwd en heeft in 1938-1939 1 kind ten laste. Hij werd in begin 1937 gepromoveerd tot Luitenant Generaal en was reeds sinds 1936 chef van de Belgische luchtverdediging.

We zien dat zijn loon in 1938 ongeveer 85 000 frank per jaar bedraagt en tegen eind 1939 is toegenomen tot hetzelfde niveau als het loon van Vinçotte, namelijk bijna 100 000 frank per jaar.⁹⁰

We beschikken ook over enkele cijfers van enige jaren vroeger, en deze gaan we hier niet weerhouden. Lt. Gen. Mozin ging reeds eind 1935 met pensioen. Op het einde van zijn carrière verdiende hij iets meer dan 90 000 frank per jaar. En bij het bereiken van zijn pensioen kreeg hij de volle 100% pensioensgeld uitbetaald, namelijk 74 348 frank.

Ook interessant is als we de loongegevens van tijdens WOI naast elkaar leggen. We zien dat Jamotte in 1919, op dat moment ingenieur 1e klas bij het leger, ongeveer 8400 frank per jaar verdient. Ter vergelijking: Renard, die even daarvoor als Kapitein-commandant in Congo dienst deed, verdiende een jaarsalaris van 15 000 frank.

Wat betekenen al deze cijfers nu? Is 100 000 frank per jaar in 1938-1939 echt zo veel?

Om deze cijfers beter te kunnen plaatsen en interpreteren kunnen we vergelijken met allerlei ander cijfermateriaal. We zullen een vergelijking maken met het loon van arbeiders, met het loon van een gewone dienstplichtige soldaat en met de prijs van enkele consumptiegoederen. En uiteindelijk zullen we het hedendaagse loon van een Luitenant Generaal erbij betrekken en proberen te achterhalen of men aan het einde van het interbellum in verhouding dan wel meer of minder verdiende dan de militaire elite van vandaag.

Eerst en vooral nog een woordje uitleg over de lonen. We bemerken sinds 1922 een gestage stijging van het loonniveau gedurende heel de jaren 20. De piek komt er in 1930-31. Vanaf dat moment wordt de crash van de beurs in Wall Street ook in België voelbaar en de lonen dalen sterk (in de ene sector al meer dan de andere)⁹¹. Op het dieptepunt van de crisis, in 1935, hebben de lonen ongeveer terug hetzelfde niveau als in 1927. Vanaf dan begint een

⁹⁰ Weddefiche, dossier Duvivier

⁹¹ GOBYN (R.) en SPRIET (W.) (eds.). *Op. Cit.*, pp.155-156

geleidelijk herstel en tegen 1938-1939 bereiken de lonen terug het niveau van 1931-1932, dus net onder het niveau van voor de crisis.⁹² Of deze evolutie ook kan toegepast worden op militaire lonen kunnen we jammer genoeg uit de beschikbare data niet afleiden.

Vooraleer we beginnen met de vergelijking van de lonen van de generaals en andere werknemers zullen we eerst de jaarlonen omzetten naar maandlonen. Als we dat doen zien we dat een Lt. Gen. in 1939 ongeveer 7966 frank per maand verdient. Zelfs als hij in pensioen is ontvangt hij nog een maandloon van 6594 frank. Als we dit dan vergelijken met maandlonen van arbeiders in 1939 zien we toch wel een enorm groot verschil.

Zo verdient een vrachtwagenchauffeur in 1939 ongeveer 1215 frank per maand⁹³. Als we dat vergelijken met de bijna 8000 frank die een generaal verdient is dit bijna 6.5 keer minder!

Vergelijken we met lonen van vrouwelijke arbeiders is het verschil nog veel groter: een kokkin verdient in 1939 per maand 600 frank, een meid zelfs maar 375 frank⁹⁴. Dat is respectievelijk 13 en 21 keer minder dan een generaal.

Toch is dit niet volledig onlogisch. Een benoeming tot generaal het hoogst bereikbare in een militaire carrière, het is zoals een politieker die minister wordt. Dit zijn functies met een enorme verantwoordelijkheid en een enorm prestige. Dat deze vele malen lucratiever zijn dan een arbeiderspositie hoeft dan ook niet te verwonderen.

En wat de lonen van de 2 vrouwelijke beroepen betreft: in die tijd was er van een gelijke verloning voor vrouwen en mannen nog geen sprake⁹⁵. Voor hetzelfde werk werd een vrouw veel minder betaald. We kunnen er dus gerust van uit gaan dat een mannelijke kok heel wat meer zal verdiend hebben dan de 600 frank per maand die een kokkin verdiend in 1939.

Hierover hebben we jammer genoeg geen gegevens gevonden.

In deze volgende stap gaan we kort even het loon van een generaal vergelijken met de verloning van een dienstplichtige soldaat.

In 1936 verdiende een dienstplichtige soldaat 30 cent per dag. Als we dan weten dat een pintje 1 frank kostte, zien we dat een soldaat 3 dagen moest sparen vooraleer hij 1 pintje kon

⁹² SCHOLLIERS (P.). Loonlijsten van de Brusselse Arbeidsbeurs 1922-1939. p.39

⁹³ Ibid. p.19

⁹⁴ Ibid. pp.56-60

⁹⁵ GOBYN (R.) en SPRIET (W.) (eds.). *Op.Cit.*, pp. 194-195

kopen! Deze wantoestanden duurden niet zo heel lang en tegen 1939 waren de lonen opgetrokken naar 300 à 500 frank per maand.⁹⁶

Als we dit vergelijken met de bijna 8000 frank per maand die de generaals verdiende zien we dat de kloof tussen de absolute top en de basis echt wel gigantisch is!

Als laatste oefening zullen we hier proberen een vergelijking te maken tussen de situatie in 1939 en de huidige situatie in het Belgisch leger.

Nu zullen we even sterk versimpelen om deze loongegevens gemakkelijk te kunnen vergelijken met de huidige situatie: als het jaarloon van de generaals 100 000 frank was en een pintje op café 1 frank kostte⁹⁷ kon men dus 100 000 pintjes per jaar kopen.

Vandaag de dag stellen we voor de gemakkelijheid dat een pintje in een café 1.50€ kost. En als we dan de laatste beschikbare cijfers die het ministerie van Defensie heeft vrijgegeven over de verloning in het leger in 2005 er bij nemen, kunnen we vaststellen dat het jaarloon van een Luitenant Generaal is vastgelegd op 68.351,69 €.⁹⁸ Als we dan weer dezelfde oefening maken als hierboven merken we dat men met dit jaarloon nog geen 50 000 pinten kan kopen!

Dus het reële loon van de generaals is (nog steeds volgens deze simplificatie) gehalveerd! We moeten natuurlijk erbij vermelden dat deze manier berekenen slechts een zeer grove indicatie is aangezien we met allerlei economische parameters geen rekening houden. We mogen ons dan ook niet te hard vastpinnen en focussen op bovenstaand resultaat.

Toch denken we te mogen afleiden dat het loon van een Luitenant Generaal in de jaren na de Tweede Wereldoorlog relatief gezien sterk is afgenomen. Toch is het loon vandaag de dag nog niet echt aan de lage kant. Een Lt. Gen. verdient per jaar nog altijd zo'n 4 maal meer dan een Sergeant, de laagste onderofficier.⁹⁹

⁹⁶ Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. pp.70-71

⁹⁷ Idem

⁹⁸ KB van 18-03-2003, annex 1, tabel 6, doc. A 015 029

⁹⁹ KB van 18-03-2003, annex 1, tabel 6, doc. A 015 030

Tot slot moeten we ook nog het volgende melden: het loon van een Lt. Gen. heden ten dage is vastgesteld op een bepaald bedrag en wordt niet beïnvloed door een toename van de anciënniteit. Bij rangen tot aan kolonel is dit niet het geval. Daar zit men met minimum en maximum grenzen waarbinnen het loon kan variëren volgens het opleidingsniveau en het aantal jaren dienst. We weten niet hoe de situatie vlak voor WOII was maar aangezien Vincotte en Duvivier ongeveer evenveel verdienden (en dat terwijl Vinçotte duidelijk meer jaren dienst heeft) kunnen we hier hetzelfde vermoeden.

5.3.2 Ouders en familie echtgenote

We hebben nu de lonen van de generaals proberen te kaderen en plaatsen, nu gaan we eens kijken of we ook even kort een analyse kunnen maken van de financiële gesteldheid van de ouders en de familie van de vrouwen van deze generaals.

Ouders

In het vorige hoofdstuk hebben we het beroep van de vaders van de generaals behandeld. Hier is gebleken dat ze allemaal wel niet onbemiddeld waren. Een groot deel onder hen was zelf beroepsmilitair, anderen hadden hoge autoritaire functies en een aantal was rijk genoeg om te rentenieren. Stellen dat deze personen er warm bijzaten is een understatement. Maar hoe welgesteld waren ze dan?

Helaas is het onmogelijk hier een afdoend antwoord op te vinden. We hebben slechts een enkele aanwijzing over hoe rijk ze moeten geweest zijn. Deze vinden we in het dossier van Lt. Gen. Van Strijdonck de Burkel. Hier vinden we het bedrag dat de ouders moesten ophoesten om de militaire opleiding te betalen. In 1893 werd Van Strijdonck toegelaten aan de Militaire school. In zijn toelatingsdocument wordt de kostprijs van 1 schooljaar vermeld en deze bedroeg ongeveer 2000 frank (inschrijvingsgeld, werkmateriaal en uniform).¹⁰⁰ Als we dan weten dat het uurloon van een ongeschoolde metselaar in 1893 ongeveer 28 cent bedraagt¹⁰¹, dan beseffen we pas echt wat voor een gigantisch bedrag dit was en dat deze opleiding enkel

¹⁰⁰ Toelating tot Militaire School, dossier Van Strijdonck de Burkel

¹⁰¹ SCHOLLIERS (P.). *Sociaal-economische problemen van de hedendaagse periode*. Via www.vub.ac.be geraadpleegd op 25-04-2010, tabel2

voor zonen met rijke ouders was weggelegd. Deze ongeschoolde arbeider zou 7143 uur moeten werken vooraleer hij zijn zoon 1 jaar zou kunnen laten studeren aan de Militaire school, dat is 2 jaar lang elke dag 10 uur werken!

De ouders van studenten aan de Militaire school moesten dus in elk geval serieus bemiddeld zijn om deze kost te kunnen dragen, zeker als men weet dat deze opleiding 8 jaar duurt.

Familie echtgenote

Als laatste nemen we de vrouw en haar familie (voor zover mogelijk) onder de loep. Trouwt men met een welgestelde vrouw? Hoe rijk was haar familie?

De informatie hierover vinden we terug in het *dossier de mariage*, dat echter niet altijd aanwezig was. Men maakte een grove schets van de familie van de toekomstige echtgenote, waarbij men ook enige aandacht besteed aan de financiële toestand van deze familie. Een bedrag werd hier meestal niet opgeplakt, wel werd er steeds vermeldt dat de familie niet onbemiddeld was, of sterker nog: *une fortune très aisée*.¹⁰²

In twee gevallen zijn we er toch in geslaagd enige numerieke informatie te vinden over de rijkdom van de schoonfamilie van de generaals, in één geval werd er een oplijsting gemaakt van de eigendommen die de familie bezat. Het gaat hier om gevallen waar er kopieën van notariële akten in het huwelijksdossier waren bijgevoegd.

In beide gevallen werd er door de Personeelsdienst van het leger (SPM) een schatting gemaakt van het kapitaal dat de toekomstige schoonfamilie zou bezitten. Voor de familie van de aanstaande van Lt. Gen. Keyaerts zou dit om 90 000 frank gaan¹⁰³, de schoonfamilie van Lt. Gen. Lozet zou ongeveer de helft bezitten, zo'n 44 900 frank¹⁰⁴. Dit zijn de bedragen zoals geschat net voor het voltrekken van het huwelijk, respectievelijk in 1913 en 1909. Beide heren waren toen nog Luitenant en dus nog volop bezig aan hun opleiding, hetzij aan de Ecole de Guerre voor Keyaerts, of juist afgestudeerd van de Ecole Militaire in het geval van Lozet. We moeten er rekening mee houden dat deze situatie nog van voor het uitbreken van WOI dateert, dus deze bedragen zijn absoluut niet te vergelijken met de lonen van de generaals. We hebben slechts 1 vergelijkbaar cijfer en dat is het jaarloon van Jamotte in 1913. Hij was toen

¹⁰² "Dossier de mariage", dossier Duvivier

¹⁰³ "Dossier de mariage", dossier Keyaerts

¹⁰⁴ "Dossier de mariage", dossier Lozet

ingenieur 2e klas en verdiende per jaar 7200 frank.¹⁰⁵ Als we met dit bedrag vergelijken kunnen we niet anders dan stellen dat de families van deze twee generaals wel enorm rijk waren.

In één geval wordt er melding gemaakt van landbezit. De aanstaande van Lt. Gen. baron Wahis, gravin Legrelle, was van adel, net als haar ouders. Zij en baron Wahis trouwen in mei 1914, enkele maanden voor het uitbreken van de oorlog. Wahis is op dat moment net benoemd tot Kapitein-Commandant. De SPM geeft een lijst van alle eigendommen in het bezit van deze adellijke familie. In totaal gaat het over twee huizen in twee verschillende gemeenten en 23 hectaren grond, verdeeld over meerdere percelen.¹⁰⁶

Er bestaat we een mogelijkheid om de financiële situatie van deze personen verder uit te diepen door notariële akten op te zoeken over de generaals, hun familie en hun echtgenotes en zo hun rijkdom (zowel de mobiele al immobiele) te achterhalen. Maar we moeten hier jammer genoeg in herhaling vallen want ook dit blijkt niet haalbaar binnen het tijdsframe van dit onderzoek.

Ondanks het gebrek aan cijfermateriaal én aan informatie om deze cijfers echt juist te kunnen plaatsen en in te kunnen schatten kunnen we toch duidelijk stellen dat de generaals, hun familie én hun schoonfamilie zeer welgesteld waren, al was het maar omdat ze de dure opleiding tot officier konden betalen.

¹⁰⁵ Weddefiche, dossier Jamotte

¹⁰⁶ “Dossier de mariage”, dossier Wahis

6. Militair leven

In dit hoofdstuk zullen we de militaire carrière van de generaals van 1940 van naderbij bekijken. Niet enkele de militaire carrière zelf, maar ook aanverwante thema's zoals opleiding en onderscheidingen komen uitgebreid aan bod. Als laatste onderdeel van dit hoofdstuk willen we een situatieschets maken van de situatie op 10 mei 1940, de aanvang van de Tweede Wereldoorlog in het westen.

Waarom bepaalde onderdelen hier en niet in het sociale hoofdstuk worden opgenomen hebben we reeds eerder uit de doeken gedaan. We zullen hier dan ook niet op terugkomen.

Wel zullen we bovenstaande hoofdstukken uitwerken volgens verschillende thema's. Zo komen bij de analyse van de militaire carrière niet alleen de promoties en de verschillende rangen ter sprake, ook zullen we aandacht besteden aan het eigenlijke begin van de carrière, namelijk de indiensttreding, en het einde, het pensioen.

6.1 Opleiding

In dit hoofdstuk zullen we de opleiding in het algemeen van de generaals van 1940 onder de loep nemen. We zullen het hebben over het scholingsniveau, de verschillende scholen die bezocht werden, zowel in België als in het buitenland en de verschillende stages. Maar eerst en vooral zullen we proberen uit te klaren of opleiding nu thuishoort onder het sociaal luik van dit onderzoek dan wel onder het militaire.

Daar waar parameters als “militaire carrière”, “familiale situatie” en “onderscheidingen” voor zich spreken als we ze moeten plaatsen onder een van deze twee categorieën, is dat voor “opleiding” lag niet zo simpel. Normaal gesproken worden het opleidingsniveau van een bepaald persoon gezien als een deel van zijn sociale status en dus ook als sociale parameter. In deze militaire casus echter is het iets complexer.

Het probleem is dat de scholen die door deze officieren worden bezocht militaire instellingen zijn. Maar dan ook weer niet allemaal want niet iedereen volgt zijn middelbare studies aan een militaire school. Ook de stages, die vanzelfsprekend tot de opleiding behoren, worden zonder uitzondering gevolgd bij militaire eenheden. Dus aangezien het militaire karakter van de opleiding zo sterk doorweegt is het dan ook ondergebracht in het “militaire” luik van dit onderzoek.

Eerst zullen we een algemeen beeld vormen van een aantal educatieve instellingen van het Belgische leger die relevant zijn voor dit onderzoek. Er zijn echter nog tientallen andere, kleinere scholen die in het kader van deze paper geen rol spelen, deze worden hier dan ook niet behandeld. Vervolgens zullen we de resultaten van ons onderzoek over de opleiding van de generaals behandelen.

6.1.1 Militaire scholen

- Ecole des Pupilles de l'armée

Deze school werd opgericht in 1847. Ze was eerst gelokaliseerd in Lier, later verhuisde ze naar Aalst. Deze school diende als vervanging van het gewoon middelbaar onderwijs en was dus toegankelijk voor leerlingen van 11-12 jaar.¹⁰⁷

- Ecole Militaire

De Militaire School, in de jaren '30 omgevormd tot de Koninklijke Militaire School (KMS)¹⁰⁸, werd in 1834 opgericht als persoonlijk initiatief van koning Leopold I te Kamerrijk in Brussel.¹⁰⁹ De Militaire school diende als instelling voor hoger onderwijs en werd gevolgd na het vervolledigen van de middelbare studies, hetzij in het normale onderwijs, dan wel in het militaire middelbare onderwijs. Men moest toegelaten worden na het slagen voor de ingangsexamens.

- Ecole de Guerre

Deze school was net als de Militaire school gelokaliseerd in Kamerrijk en was het opleidingscentrum voor hoge officieren in België. Deze school werd pas opgericht in 1869 en toelating werd enkel gegeven na het doorlopen van de Militaire school en het slagen voor de ingangsexamens.

- Ecole d' Equitation

De paardrijkschool werd eind 1842 opgericht in Brussel maar verhuisde al zeer snel naar Ieper.¹¹⁰ Deze school was bedoeld voor officierstraining in alles wat met paarden te maken had. Niet enkel praktische oefeningen paardrijden maar ook theoretische cursussen paardenanatomie en speciale cavalerietactieken.¹¹¹ Officieren werden hier naartoe gestuurd na

¹⁰⁷ BERNAERT (F.). Institutions Militaires de la Belgique. Brussel, 1889, p.19

¹⁰⁸ Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. s.l., 1988, p. 62

¹⁰⁹ BERNAERT (F.). *Op. Cit.*, 1889, pp.7-8

¹¹⁰ Ibid., pp.8-9

¹¹¹ Puntenformulier van Ecole d'equitation, dossier de Neve de Roden.

het vervolledigen van hun lessen aan de Krijgsschool. Meestal gaat het maar om 1 of 2 semesters en vaak werd les aan de paardenrijsschool gecombineerd met een stage bij een regiment van de lancers.

- *Centre des Hautes Etudes Militaires*

Of kortweg CHEM. Dit instituut voor hogere militaire studies werd pas in 1936 opgericht bij de hervorming van de algemene militaire opleiding na de opzegging van het Frans-Belgisch militair akkoord.¹¹² Aan deze instelling werden enkel kolonels en generaals toegelaten voor 1 of 2 sessies. Een sessie duurde 3 maand.¹¹³ De enige manier om deze sessies te kunnen volgen is indien men wordt uitverkoren door het EMGA. Het niet-slagen of ondermaats presteren in de examens verbonden aan deze sessies kan sterke carrièrebeperkende gevolgen hebben.¹¹⁴

Er waren echter nog andere opleidingscentra (bv. De schietschool en de schermschool) die we hier niet van naderbij bekijken wegens niet helemaal relevant.

Nu is het tijd om eens van naderbij te kijken wie deze instellingen allemaal bezocht. Over de Ecole militaire kunnen we snel overgaan: iedereen die de rang van generaal wou bereiken moest eerst langsheen deze school passeren. Het was het algemene opleidingscentrum voor officieren. Deze lessen werden meestal gevolgd aansluitend op de toetreding tot het leger. De toelating tot de militaire school was (in meeste gevallen) het begin van de militaire carrière van de generaals. Er zijn echter enkele uitzonderingen.

Luitenant Generaals Colpin, Michem, Tasnier en Vanderveken vormen deze uitzondering. Daar waar de inschrijving in de Militaire school pas tussen het 16e en 18e levensjaar gebeurde, volgden zij reeds sinds hun 11 à 12 jaar les aan de Ecole des Pupilles¹¹⁵. De Ecole des Pupilles verzorgde het middelbaar onderwijs dat anderen genoten in niet-militaire scholen. Over dit niet-militaire middelbaar onderwijs weten we bijzonder weinig. We weten niet of ze naar privé of openbare scholen gingen en ook niet of het staats, dan wel katholieke scholen waren. Over de richting die ze aldaar volgden weten we wel iets al is het niet veel.

¹¹² Cf. infra

¹¹³ Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. s.l., 1988, p.62

¹¹⁴ Correspondentie tussen Gen .Maj. Six en minister van Landsverdediging Lt. Gen. Denis, dossier Six

¹¹⁵ Zie bijlage: tabel 4

Slechts in 2 dossiers wordt melding gemaakt van de richting die werd gevolgd in het middelbaar en in beide gevallen was dit dezelfde. Lt. Gen. Van Strijdonck en Briquet volgden beiden Grieks-Latijn in het middelbaar. Bij het afronden van hun studies vervoegden beide heren het leger om verder te studeren aan de Militaire school.¹¹⁶

Na vervollediging van hun studies aan de Militaire school ging het richting Ecole de Guerre, de Krijgsschool. Alle generaals studeerden ook hier. Aan deze school werden de mannen opgeleid voor de rang van “*officier supérieur*”, hoger officier. Daar waar de opleiding aan de Ecole Militaire tot 8 jaar duurde, was deze veel korter. Er werden meerdere stages gevolgd gedurende deze opleiding, waarbij men moest meedraaien in generale staven allerhande. Ook moest stage gevolgd worden in legeronderdelen waartoe men niet echt behoorde. Zo moesten officieren ingedeeld bij de cavalerie naast stages bij de lanciersregimenten ook stage doen bij de generale staven van de vestingen van Antwerpen of Luik, of bij de artillerie.

Stages werden gevolgd in elk onderdeel van het leger. Zo kon het zijn dat men stages moest volbrengen een regiment grenadiers, maar ook bij de provinciale inschrijvingsbureau's van het leger, of zelf bij het oppercommando van het leger, de EMGA. Zeker nog het vermelden waard is dat alle stages van de personen die in 1940 het Belgische oppercommando zullen uitmaken plaats vonden vóór WOI. In het geval van de jongere generaals, bv. Lt. Gen. Vanderhoofstadt, moest de stage zelfs onderbroken worden aangezien hij zich naar zijn eenheid moest begeven door de mobilisatie.¹¹⁷

Stages in het buitenland waren eerder zeldzaam. Deze zullen niet hier maar wel in het volgende hoofdstuk over de militaire carrière van de generaals behandeld worden bij het onderdeel over “buitenlandse diensttijd”. Zoals zal blijken gaat het hier meestal over personen uit de artillerie die lessen volgen in de befaamde artillerieschool te Metz.

Terwijl men lessen volgde aan de Krijgsschool werd er behalve stages gevolgd ook vaak les gevolgd aan de Paardrijsschool te Ieper. Helaas zijn documenten hierover vaak onleesbaar en vergaan, of zijn ze vernietigd in de jaren 20¹¹⁸. Wat we wel weten is dat niet iedereen deze lessen volgde (of er werd nooit melding van gemaakt¹¹⁹). De personen in de cavalerie

¹¹⁶ Fiche Matriculaire, dossiers Van Strijdonck de Burkel en Briquet

¹¹⁷ Documents de mobilisation, dossier Vanderhoofstadt

¹¹⁸ Zoals reeds in de inleiding vermeld zijn er in de jaren 20 heel wat bronnen verloren gegaan.

¹¹⁹ Dit is mogelijk. De artillerieafdelingen hadden tot voor WOI bv. heel andere documenten dan de cavalerie of de infanterie. Andere vragen werden gesteld, opleiding en taal waren hier minder belangrijk.

vanzelfsprekend wel maar bv. Generaal Ley, van de artillerie en Generaal Six, docent aan de Ecole de Guerre, volgden hier geen lessen. Voor de Paardenrijkschool werd men trouwens geselecteerd. Men kon wel een aanvraag indienen maar vrij inschrijven was onmogelijk.

Hetzelfde verhaal met de CHEM-sessies. Bepaalde generaals werden geselecteerd voor het volgen van een sessie. Het CHEM werd pas in 1936, na de hernieuwd neutrale koers, opgericht in België als een kopie van het befaamde CHEM te Parijs, dat reeds veel langer bestond. De sessies aan het CHEM duurden 3 maand en waren bedoeld om de hoogste officiers nog verder te bekwamen in de leiding van het leger. Alle in 1936 nog actieve generaals werden naar deze sessies gestuurd en allen gingen onmiddellijk in 1936, tijdens de eerste of de tweede sessie. De resultaten van de examens afgenomen aan het einde van de sessies hadden een sterke invloed op de verdere carrière van de generaals. Generaal Six, die onvoldoende scoorde op het eindexamen, werd eind 1936 een promotie naar Lt. Gen. ontzegd. Hij vraagt om een audiëntie bij de minister van Landsverdediging zodat deze zijn beslissing zou toelichten maar dat wordt niet toegestaan. Uiteindelijk bereikt Six 4 jaar later toch de hoogste rang in het Belgisch leger. Hij is dan echter al op pensioen en 2 maal gemobiliseerd.¹²⁰

6.1.2 Taal in de opleiding

Natuurlijk kunnen we in de opleiding ook niet om het taalaspect heen. Feit is dat de cursussen Nederlands in deze instellingen lange tijd zeer beperkt zijn. Het is pas in 1938 dat er op een intensiever niveau Nederlands wordt gedoceerd aan de KMS. Ook voor de Krijgsschool zijn er zulke plannen maar deze gaan uiteindelijk niet door.¹²¹

Voor de opleiding van de generaals van 1940 is dit natuurlijk niet van belang want zij doorliepen beide instellingen reeds eind 19^e, begin 20^e eeuw. En tot 1938 was het enige taalonderricht dat men in het leger kreeg welgeteld 1 uur Nederlands, 1 uur Engels en 1 uur Duits per week in de Militaire School. Veel te weinig voor een Franstalige om meer dan enkele noties Nederlands op te pikken. Het resultaat van dit taalbeleid in het onderwijs hebben we al in een vorig hoofdstuk behandeld.

¹²⁰ Correspondentie tussen Gen. Maj. Six en minister van Landsverdediging Lt. Gen. Denis, dossier Six

¹²¹ Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. s.l., 1988, p.70

We moeten ook nog iets zeggen over universitaire opleidingen. Opvallend is dat slechts 2 generaals in het bezit zijn van een universitair diploma. Dit zijn Lt. Gen Jamotte en Lt. Gen. Luyssen.

Jamotte was ingedeeld bij de genie en was ingenieur van opleiding. Hij vervolgde zijn opleiding aan de universiteit van Luik. Van 1913 tot 1924 was hij in burgerdienst van het leger. In 1924 ging hij terug in actieve dienst met de graad van Kolonel.¹²²

Generaal Luyssen's officiële titel was "Lieutenant-Général Médecin". Hij was dokter van opleiding en studeerde geneeskunde aan de universiteit van Leuven. Hij was verbonden met het hospitaal van Leuven en werd in 1920 directeur van het militair hospitaal in Aken in bezet Duitsland.¹²³

Natuurlijk moeten we dat gebrek aan universitaire opleiding relativeren aangezien allen enkele jaren les volgden aan de Ecole de Guerre, hetgeen de militaire equivalent was van een universiteit. We mogen hier dus inderdaad stellen dat alle generaals zeer hoog opgeleide militairen zijn

Wat was nu de kostprijs van deze opleiding? We weten al uit een vorig hoofdstuk dat de ouders van deze generaals niet bepaald onbemiddeld waren maar was de Militaire school eigenlijk toegankelijk voor een iets breder publiek of moest men echt al superrijk zijn wilde men zijn kind hier laten studeren?

Wel, over eventuele kosten van deze opleiding tot officier aan de Militaire school hebben we slechts zeer weinig materiaal gevonden. Er is sowieso weinig cijfermateriaal te vinden in de personeelsdossiers (cf. hoofdstuk over Financiële aspect). Het enige dossier waaruit we iets hebben kunnen afleiden over de kostprijs van de opleiding aan de militaire school is dat van Lt. Gen. Van Strijdonck de Burkel¹²⁴. In 1893 nam hij deel aan de toelatingsexamens van de Militaire school, hij slaagde en nog datzelfde jaar begon hij aldaar aan zijn officiersopleiding. Uit het inschrijvingsdocument blijkt dat het inschrijvingsgeld voor de militaire school in 1893 800 frank bedroeg. Daarbovenop kwam dan nog eens 1125 frank voor werkmateriaal allerlei

¹²² "Fiches de Mutation", dossier Jamotte

¹²³ "Fiche Matriculaire", dossier Luyssen

¹²⁴ Toelating tot Militaire School, dossier Van Strijdonck de Burkel

en het uniform. Alles samen kostte een schooljaar studeren aan de militaire school al gauw meer dan 2000 frank, hetgeen echt wel gigantisch veel is.¹²⁵

Zoals reeds aangehaald hebben de generaals van een opleiding genoten van een zeer hoog niveau. Stellen dat deze opleiding elitair zou zijn is een understatement, gezien de bijzonder hoge kost van de studies.

In het volgende hoofdstuk zullen we de fase in het leven van de generaals bekijken dat volgt op deze opleiding: het uitbouwen van een succesvolle militaire carrière en uiteindelijk het behalen van het hoogst mogelijk ambt binnen het Belgisch leger, namelijk de promotie tot Luitenant-Generaal. Ook hun functies tijdens de Eerste Wereldoorlog en andere functies uitgeoefend doorheen hun carrière, evenals het (voorlopige) einde van hun carrière: het pensioen. Hier zullen we in het laatste hoofdstuk nog op terugkomen.

¹²⁵ Vergelijking met loon van ongeschoolde arbeider: zie hoofdstuk “financiële aspecten”

6.2 Militaire carrière

Nadat men de opleiding aan de militaire school en de krijgsschool heeft doorlopen en de stages achter de rug zijn kan de uitbouw van een carrière in het leger pas echt van start gaan. Dat is dan ook wat we in dit hoofdstuk zullen behandelen: de militaire carrière, van kersvers, onervaren onderluitenant tot generaal, helemaal aan de top van de militaire elite met 10 tallen jaren ervaring.

Even een kort overzicht van de manier waarop we de militaire carrière van de generaals van 1940 zullen analyseren. Eerst zullen we ons focussen op de carrière uitgebouwd bij het Belgische leger en dan zullen we vooral het einde van deze carrière belichten wanneer ze benoemd worden tot de rang van generaal.

Het volgende punt dat we zullen behandelen zal de Eerste Wereldoorlog zijn en de manier waarop de generaals deze doormaken.

Nadien zullen we nog dieper ingaan op de verschillende functies die de generaals in de loop van hun carrière binnen het leger hebben uitgeoefend en daarop aansluitend zullen we nagaan in welke mate men naar het buitenland werd gestuurd op missie.

Tot slot zullen we ook het einde van hun actieve carrière kort bespreken, namelijk het pensioen. Dit komt later echter nog terug in het laatste hoofdstuk.

De situatie aan de vooravond van WOII, dus helemaal aan het einde van de militaire loopbaan van de generaals, zal niet behandeld worden in dit hoofdstuk. De periode van de mobilisatie en de aanloop naar WOII, evenals de situatie op 10 mei 1940, de dag van de Duitse invasie van België, worden in het laatste hoofdstuk geanalyseerd.

6.2.1 Carrière

Hier gaan we nagaan wat de snelheid van de carrière was bij de generaals. Op welke leeftijd behalen ze welke promotie? Zijn er bepaalde personen die veel sneller bepaalde rangen bereiken dan anderen?

Ter herinnering: de datums van de promoties zijn altijd per trimester. Als er bijvoorbeeld staat: promotie naar Luitenant-Generaal op 26-03-1936 betekent dit dat men door het KB van die datum tot deze rang wordt gepromoveerd, en dat dit effectief wordt de eerste van de volgende maand, in dit geval dus 1 april 1936.

De inschrijving bij het leger gebeurde in alle gevallen tussen 1887 en 1901. Hiertussen zit natuurlijk een periode van 14 jaar, en dat is natuurlijk te verklaren door het grote leeftijdsverschil binnen onze populatie. De oudste generaal was Tilkens en op 10 mei 1940 was hij 70 jaar, de jongste was generaal Van Egroo. Hij was slechts 55.

Gedurende de volgende 50 à 60 jaar doorliepen ze allemaal¹²⁶ alle rangen van het Belgische landleger, van Onderluitenant na een 2tal jaar dienst, over Luitenant, Kapitein, Kapitein-Commandant, Majoor, Luitenant-Kolonel, Kolonel naar uiteindelijk Generaal-Majoor en Luitenant-Generaal.

Vaak beoefende men reeds de functies van een hogere rang (bv. een kapitein-commandant die enkele jaren vooraleer hij officieel tot majoor wordt benoemd de functies van deze rang mag opnemen, zoals bijvoorbeeld grotere eenheden aanvoeren, belangrijkere missies toebedeeld, maar nog steeds met het loon van Kapitein.) Het uitblijven van een officiële benoeming zorgde dan ook voor problemen. Casus van Lt. Gen. Coppens, die eist om officieel tot een hogere graad benoemd te worden, is in dit geval exemplarisch¹²⁷. Coppens' benoeming tot Luitenant Kolonel werd in 1927 geweigerd, en dit hoewel hij reeds sinds 1924 de functies van deze rang mocht uitoefenen. Dit leverde heel wat wrevel op.

Speciale aandacht gaat uit naar leeftijden wanneer men generaal wordt. Deze data zullen we in het laatste hoofdstuk recupereren. Ook de jaren anciënniteit bij een promotie naar de graad van generaal zal terugkeren. We maken hier wel het onderscheid maken een Gen. Maj. en een Lt. Gen¹²⁸.

Als we deze cijferreeksen verwerken tot gemiddelden bekomen we de volgende data: de gemiddelde leeftijd waarop men tot Generaal Majoor werd benoemd was bijna 55 jaar (54.7), voor een benoeming tot Luitenant Generaal moest men gemiddeld wachten tot men 57 en half was. Dat wil zeggen dat er gemiddeld genomen bijna 3 jaar tussen beide benoemingen zat.

¹²⁶ Er is wel 1 uitzondering: Lt. Gen. Jamotte was van 1913 tot 1924 in burgerdienst en werd nooit gepromoveerd tot Majoor of Luitenant-Kolonel

¹²⁷ Cf infra

¹²⁸ Voor de volledige tabellen: zie bijlage: tabellen 5 en 6

Nog een interessant gegeven is de anciënniteit die nodig was voor het behalen van deze rangen. Een Gen. Maj. was gemiddeld iets meer dan 37 jaar in dienst als bij gepromoveerd werd, voor de promotie naar Lt. Gen. is gemiddeld 40 jaar dienst nodig¹²⁹.

Wat altijd interessant is, is het vergelijken van de extremen met het gemiddelde. Zo was generaal Six bij zijn benoemingen tot Gen. Maj. en Lt. Gen. respectievelijk 5 en 8 jaar ouder dan het gemiddelde. Dit heeft natuurlijk alles te maken met zijn niet-benoeming van 1936 aangezien generaal Tasnier meende dat Six niet over de kwaliteiten bezat om goede divisiecommandant te zijn.

Wat wel opvalt: 50 van onze generaals zijn vrijwilligers, er is slechts 1 milicien (dienstplichtige) die het tegen 1940 tot generaal geschopt heeft. Dit was Lt. Gen. Luyssen, opgeroepen om zijn dienstplicht te vervullen 1899. Zijn promoties lijken elkaar niet trager op te volgen als bij vrijwilligers. De rangen tot Kolonel kunnen we echter niet vergelijken aangezien Luyssen bij de geneeskundige dienst van het leger zat en daar andere rangen gangbaar zijn. Tegen 1939 heeft hij het tot Luitenant Generaal geschopt en is hij chef van de gezondheidsdienst van het leger.

6.2.2 De Eerste Wereldoorlog

Hier zullen we dieper ingaan op wat de generaals tijdens de Eerste Wereldoorlog uitspookten. We hebben een aantal criteria aan de hand van dewelke we hun activiteiten zullen nagaan. We zullen kijken naar de functies die ze tijdens de veldtocht van 1914-1918 uitvoerden. Waar waren ze actief? Als commandanten van kleinere legereenheden aan het front? Of veilig achter de linies in divisie of regimentsstaven? En wat kunnen de “chevrons de front” en “chevrons de blessures” ons vertellen?¹³⁰

Ten eerste vragen we ons af waar de generaals van 1940 de Eerste Wereldoorlog doorbrachten.

Wel, velen bevonden zich inderdaad in vechtende eenheden die in de loopgraven aan het front zaten. Maar allen waren ze verbonden met generale staven allerlei. Dit kon gaan van het grote

¹²⁹ Zie bijlage: tabel 6

¹³⁰ Zie bijlage: tabel 7

legerhoofdkwartier, over divisiestaven en brigadestaven tot de staven van de linietroepen waar ze het commando over voerden.

Het uitzonderlijke verhaal van generaal Van Strijdonck hebben we in een vorig hoofdstuk reeds vermeldt.

De meesten maken de oorlog dus door achter de linies van de IJzer. Er is slechts 1 geval waarin een toekomstige generaal krijgsgevangen werd genomen en in Nederland werd geïnterneerd. Het gaat hier om Lt. Gen. Van Gool, de latere generaal van de rijkswacht. Hij bleef bij de Duitse inval in september-oktober 1914 als één van de allerlaatsten weerstand bieden in het fort St-Marie te Antwerpen. Wanneer hij na de wapenstilstand wordt vrijgelaten sluit hij zich meteen weer aan bij het leger en wordt onmiddellijk bevorderd tot Kapitein-Commandant.¹³¹

Over naar een analyse van de behaalde front-en blessurestrepen¹³². Frontstrepen zijn te verdienen voor langdurige aanwezigheid aan het front tijdens WOI. Het maximum van 8 frontstrepen wordt verleend aan personen die de volle 52 maanden van de oorlog aan het front doorbrachten.¹³³

Als we kijken naar de frontstrepen zien we onmiddellijk dat het overgrote deel van de generaals van 1940 8 frontstrepen hebben en dat ze dus de hele oorlog aan het front meemaakten. Dit wordt nog eens extra duidelijk als we dit uitzetten in een tabel

Aantal frontstrepen	Aantal Lt. Gen.
8	46
7	1
4	1
1	2
0	1

¹³¹ “documents de la commission des prisonniers de guerre”, dossier Van Gool

¹³² Zie bijlagen : tabel 7

¹³³ “documents de la commission des chevrons de front”, dossier Bogaerts

Als we naar de blessurestrepen kijken zien we echter dat slechts 7 van hen daadwerkelijk gewond zijn geraakt, 1 persoon zelfs 2 keer. Als we weten dat tegen het einde van de oorlog slechts een kwart van de soldaten de start in 1914 hebben meegemaakt, is dit een hele prestatie! In totaal raakte 15,7% van de toekomstige generaals gewond. Hier moeten we natuurlijk bij vermelden dat deze verwondingen niet allen afkomstig zijn een van verblijf in de loopgraven, maar zoals bijvoorbeeld in het geval van Lt. Gen. Verhavert een gevolg was van een beschieting van een commandopost ver achter de linies.¹³⁴

Voorts krijgt iedereen, na afloop van WOI, soort schadeloosstelling uitbetaald door het Strijdersfonds. Dit fonds werd onmiddellijk na WOI opgericht door de Belgische staat en had de taak zo snel mogelijk deze bedragen uit te keren. Hiervoor kreeg het Strijdersfonds 1 miljard frank ter beschikking.¹³⁵

Dit bedrag was niet afhankelijk van de behaalde rang, wel van of men tijdens de oorlog al dan niet een vrouw had die achtergebleven was in bezet België en of men kinderen ten laste had. Dit bedrag schommelde doorgaans tussen de 3900 en de 9125 frank.

We kunnen dus stellen dat men de generaals van 1940 een redelijk veilig onderkomen hadden tijdens de Eerste Wereldoorlog. In de stafhoofdkwartieren waren ze veel minder blootgesteld aan gevaar en de kans op verwondingen was veel lager dan bij een gewone frontsoldaat.

6.2.3 Functies

Hier zullen we nagaan welke functies de generaals in de loop van hun carrière werden toebedeeld, maar vooral zullen we focussen op de functies die hen werden toegekend vanaf het moment dat ze de rang van generaal bekleedden. We zullen er redelijk snel overheen gaan aangezien deze functies zo breed en gevarieerd zijn dat er moeilijk een lijn in te trekken valt. Dit onderwerp zal ook in het laatste hoofdstuk over de situatie vlak voor WOII nog terugkomen en uitgebreider behandeld worden.

De generaals zijn gedurende hun lange carrière divisieleiders, ook professoren aan de Ecole militaire, Ecole de Guerre, militaire chefs van provincies, ze werken in generale staven

¹³⁴ “Fiche Matriculaire”, dossier Verhavert

¹³⁵ Verslag kamerzitting 13 januari 1921 via www3.dekamer.be/digidoc

allerlei, zowel in cavalerie, infanterie, artillerie en genie. Luchtvaartpersoneel is grotendeels afwezig want die was nog niet echt sterk uitgebouwd. De marine zelfs volledig afwezig om dezelfde reden en aangezien een zeer specifieke opleiding noodzakelijk is.

6.2.4 Buitenlandse dienst

We zullen hier de eventuele buitenlandse diensttijd van de generaals analyseren zoals deze werd vervuld tot voor WOII. Tijdens de Tweede Wereldoorlog trekken vele generaals met hun eenheden en instellingen naar Zuid-Frankrijk om daar nog even weerstand te bieden, of naar Engeland om van daaruit de oorlog verder te zetten. Deze verplaatsingen zullen we hier echter niet behandelen.

De legerdienst in het buitenland kunnen we in 2 groepen verdelen die hier dan ook apart behandeld zullen worden. Enerzijds hebben we de stages en opleidingen gevolgd aan buitenlandse instellingen, anderzijds hebben we de officiële missies, de daadwerkelijke functies uitgevoerd in het buitenland. Dit kan gaan van militair attaché aan een ambassade tot voorzitter van een internationale commissie.

Stages en opleidingen

Van onze onderzoekspopulatie hebben in totaal 6 generaals een stage gevolgd in het buitenland. Hieronder de namen, aard van de stages en jaartallen.

Lt. Gen.	Land	Stage	Jaar
Colpin	Fra	Infosessie te Parijs over gasgebruik	1917
Keyaerts	Fra	Stage: 5-daagse manouvers in kamp Mailly	1923
Nyssens	Fra	Stage bij CETAF te Metz	1925
Pouleur	Fra	Stage bij CETAF in Metz	1920
Theunis	Fra	Cours de frevent in CETAF te Metz	1921
Vincotte	Fra	Stage bij CETAF te Metz	1923

Opvallend is dat deze allemaal gedurende de jaren 20 plaats vonden en allemaal plaats hadden in Frankrijk. Dit heeft natuurlijk alles te maken met de alliantie tussen Frankrijk in België zolas afgesloten in 1920. Gedurende de jaren 20 verwaterde de relatie tussen de Belgische en Franse generale staven. België en het Belgische leger gingen een meer onafhankelijke koers volgen. Dit heeft zijn weerslag op de uitwisseling natuurlijk.¹³⁶

Wat opvalt is dat 4 van deze 6 stages gevolgd werden door personen uit de artillerie. Zij volgden allen les aan de artillerieschool te Metz, het Centre des Etudes Tactiques d'Artillerie Française, in die tijd een school met faam in heel Europa. Metz was toen nog maar net terug aan Frankrijk toegevoegd na bijna 50 jaar van Duitse bezetting. Frankrijk was na de verloren Frans-Duitse oorlog van 1870-71 begonnen met de versteking van de integratie van artillerie in het leger en de oorlogsvoering en was nog steeds een van de toonaangevende landen als het ging over artillerie in het leger.

Er is 1 intergeallieerde infosessie over gasaanvallen in Parijs die wordt bijgewoond door (op dat moment) Kapitein Colpin, ingedeeld bij de generale staf van de 4^e gemixte brigade. Te verwachten is dat meerdere van de generaals tijdens de Eerste Wereldoorlog gelijkaardige infosessies waarbij informatie tussen de geallieerde mogendheden werd uitgewisseld bijwoonden, aangezien de meeste generaals tijdens de oorlog dienst deden in een generale staf van ofwel het leger, ofwel een divisie, ofwel een regiment, maar daarover is helaas niets achtergebleven in de bronnen.

Officiële Missies

Bij de officiële missies naar het buitenland valt onmiddellijk de variëteit van functies op. Het gaat van delegatieleiders van echt belangrijke Belgische missies naar internationale commissies en commandant van geallieerde strijdkrachten tot eerder ceremoniële functies zoals in Ethiopië de koningswissel van 1934 bijwonen.

Hieronder volgt een lijst van alle buitenlandse missies bijgewoond door de generaals doorheen hun loopbaan.

¹³⁶ Cf infra

Lt.Gen.	Land	Jaar	Functie
Donnay de Casteau	GB	1915	Toegevoegd aan hoofdkwartier van Brits leger
Bogaerts	Congo	1904-1907	Naar Congo als deel van Institut Cartographique Militaire
	Tunesië-Algerije	1907	Naar Tunesie en Algerije als afgevaardigde van ICM
De Grave de Nève de Roden	Dui	1920	Bezettingsleger in Duitsland
	Ethiopie	1934	Naar Ethiopië om koningswissel bij te wonen
Deffontaine	Dui	1919-1923	Commissie interallië voor controle van navigatie in Duisburg
	GB	1936	Chef van missie naar Londen voor contacten met GB en Fra
Du Bois	Fra	1924	Manoeuvres met Marokkaanse divisie in Frankrijk
	Dui	1920	Bezettingsleger in Duitsland
	Dui	1921	Op missie met Amerikanen aan de Rijn
	Fra	1926	Naar comité militaire in Versailles
	Fra	1926	Militair attaché in Parijs
Duvivier	Fra	1918	Mission militaire belge naar Gen.staf Frans leger
			Commissie Interallië voor controle van district
	Dui	1920	Stuttgart
	Zwi	1937	Militaire missie naar Zwitserland
			Naar Vredesconferentie als delegue technique militaire
Galet	Fra	1919	
Janssens	Dui	1927	Militair expert in Berlijn
Luyssen	Fra	1920	Directeur hospitaal in Aix La Chapelle
Massart	Pol	1923	Militair attaché van Belgische delegatie in Warschau
			Bij intergeallieerde commissie voor spoorwegen in bezet Rijnland
Michiels	Dui	1919	
Nyssens	GB	1933-1935	Militair attaché bij Belgische ambassade in Londen
Pouleur	Dui	1920-1923	Commandant bezettingsleger
Renard	Congo	1916-1917	Leiding artillerie school
Six	Fra	1917	15 dagen bij Gen. Staf Frans leger
Tasnier	Roem	1916-1917	Toegevoegd bij Gen Staf Roemeens leger
Termonia	Dui	1919	Chef van Gen. Staf van occupatieleger
			Chef van de Gen. Staf in Congo en gouverneur van Congo
Tilkens	Congo	1916-1917	
Van Egroo	Fra	1919	Bij Belgische delegatie van Conferentie van Parijs
			Officieel bezoek aan Ecole Supérieure de Guerre te Parijs
	Fra	1920	
Van Strijdonck	Ita	1930	Missie leider paardenconcours in Rome
Vinçotte	GB	1935-1939	Militair attaché bij Belg. ambassade in Londen
Wibier	Congo	1910-1912	DG draadloze telegrafie
	?	1919	Internationaal congres over telegrafie
	Den	1931	internationaal congres radiotelegrafie in Kopenhagen

Dit zijn de belangrijkste landen naar waar men officieren uitzond:

	aantal missies
Duitsland	9
Frankrijk	9
Groot-Brittannië	4
Congo	4

Als we nu vervolgens kijken wanneer deze missies werden uitgestuurd zijn er enkele bijzonder opvallende trends vast te stellen. Zo zien we dat de laatste missie uitgevaardigd naar Frankrijk dateert van 1926! Bijna alle missies concentreren zich rond de jaren 1918-1920, het einde van de Eerste Wereldoorlog en de vredesconferentie van Parijs.

Ook de missies naar Duitsland dateren allemaal van het begin van de jaren 20 en zijn allemaal in het kader van de bezetting van de Belgische zone of in het kader van de internationale bezettingsmacht.

Daartegenover staat dat de missies naar Groot-Brittannië pas van start gaan midden jaren 30. De band met Frankrijk is dan al zodanig verwaterd en België zoekt toenadering tot Groot-Brittannië. Een deel van de Belgische politiek is het sturen van hogere militairen als ambassadeur naar Londen.

Niet-officiële buitenlandtrips

Deze niet-officiële verplaatsingen naar het buitenland zijn geen missies maar wel buitenlandse vakanties, waar men moest vragen om zijn uniform ook in het buitenland te mogen dragen.

Was niet altijd het geval, maar wel voor officiële plechtigheden zoals bijvoorbeeld een huwelijk. Een goed voorbeeld dat we al eens gebruikten is dat van generaal De Callatay die met heel zijn familie naar Engeland trekt om daar een huwelijk bij te wonen. Ze dienen allen een aanvraag in om hun militair uniform aldaar te mogen dragen. Dit wordt toegestaan.¹³⁷

Een toestemming tot het verkrijgen van een toelating tot het dragen van een militair uniform wordt echter niet altijd toegestaan.

¹³⁷ “Demande introduite par un officier pour attendre une mariage a l’etranger”, dossier De Callatay

Een goed voorbeeld hiervan is de casus van generaal Bogaerts. Hij wil in militaire tenue naar Engeland, Italië en Engeland op vakantie maar hij krijgt hiervoor geen permissie. Hij is verplicht in burgerkledij deze reizen te ondernemen.¹³⁸

6.2.5 Pensioenen

Een volledige lijst met data van pensioenen is te vinden in de bijlage, met datum van ingang van het pensioen en de leeftijd van het op pensioengesteld worden.¹³⁹

De gemiddelde pensioensleeftijd van de generaals was bijna 62 jaar. Dit is niet zo heel oud, normaal ligt de pensioensleeftijd op 65 jaar. De reden waarom de generaals zo vroeg op pensioen konden heeft alles te maken met de extra jaren anciënniteit die ze doorheen hun carrière wisten te verzamelen. Deze extra anciënniteit kon op verschillende manieren bereikt worden. Onder andere frontstreden, blessurestreden, bepaalde onderscheidingen (zoals het Oorlogskruis eerste klas) en citaten.

Bij extra onderscheidingen die werden toegekend of bij promoties werd de anciënniteit telkens herberekend.

We zullen dit aantonen met het voorbeeld van Lt. Gen. Keyaerts. Keyaerts was sinds december 1900 bij het leger als vrijwilliger. Wanneer hij eind 1938 wordt gepromoveerd tot Lt. Gen. wordt er een herberekening van zijn anciënniteit doorgevoerd en blijkt dat hij na 38 jaar dienst reeds 44 anciënniteitsjaren heeft verworven. Hoe is dit mogelijk? Generaal Keyaerts heeft om te beginnen tijdens WOI 52 maanden (dus de volledige duur van de oorlog) aan het front doorgebracht (in generale staven allerlei), goed voor 8 frontstreden. Als men dan weet dat 1 frontstreep goed is voor een half jaar anciënniteit, zijn de frontstreden alleen al goed voor 4 jaar extra. Hij heeft (zoals alle generaals) ook het oorlogskruis 1^e klasse behaald en voorts heeft hij nog extra palmen verkregen op onderscheidingen allerlei, alles samen goed voor nog eens 2 extra jaren.¹⁴⁰

Wel moeten we er rekening mee houden dat na het ingaan van het pensioen de meesten nog enkele jaren ter beschikking blijven in het reservekader. Het stoppen met deel uit te maken

¹³⁸ “Demande introduite par un officier pour attendre une mariage a l’etranger”, dossier Bogaerts

¹³⁹ Zie bijlage; tabel 8

¹⁴⁰ “Fiche de promotion, 1938”, dossier Keyaerts

van het reservekader betekend echter helemaal niet dat men niet meer kan opgeroepen worden, integendeel. Dat zullen we zien in het laatste hoofdstuk.

Wat deze resultaten juist betekenen zullen we in het laatste hoofdstuk uitgebreider bekijken wanneer we de periode van de aanloop naar WOII bekijken en de pensioenen en mobilisatie aan elkaar zullen koppelen.

6.3 Onderscheidingen

In de loop van hun militaire carrière werden aan de generaals verschillende medailles toegekend en werden ze opgenomen en gepromoveerd in de verschillende Belgische (en buitenlandse) ridderorden. In dit deel zullen we nagaan over welke onderscheidingen het hier gaat, welke de belangrijkste zijn en op welke manier deze verkregen werden. De Belgische onderscheidingen waren echter niet de enige. Ook uit het buitenland ontvingen de generaals medailles. Sommigen hadden zelfs meer buitenlandse onderscheidingen dan Belgische. We zullen trachten na te gaan welke de belangrijkste waren en uit welke landen deze afkomstig waren.

Eerst zullen we hier een aantal algemene kenmerken over de verschillende (militaire) eretekens en ridderorden schetsen. Deze hebben vaak een specifieke opdeling en onderverdeling maar er is ook een algemeen kader. Hier moeten we wijzen op het verschil tussen eretekens (of medailles) en de ridderorden.

6.3.1 Eretekens

Eretekens hebben vaak een onderverdeling in klassen, zoals we bijvoorbeeld kunnen zien bij het militaire kruis. Dit wordt eerst uitgereikt als Militair Kruis 2^e klasse en later als Militair Kruis 1^e klasse. In België is dit minder frequent maar buitenlandse onderscheidingen hebben vaak tot 5 klassen. Vele eretekens zijn echter gewoon het resultaat van een toenemende anciënniteit en niet zozeer van verdienste. Om verder te gaan met het voorbeeld van het Militair Kruis: het MK 2^e klasse werd toegekend na het vervolledigen van 25 jaren dienst in het leger, het MK 1e klasse ontving men als men 25 jaar officier was.¹⁴¹

Kijken we naar onze groep generaals kunnen we vaststellen dat er een aantal medailles waren die iedereen in het bezit had. Dit zijn vooral overwinningsmedailles van WOI zoals daar zijn de *Médaille d'Yzer*, *Médaille Commemorative de 1914* en de *Médaille de Victoire*¹⁴² en de eretekens die met de leeftijd kwamen zoals het MK.

¹⁴¹ Fiche pour des distinctions honorifiques, dossier Nyssens.

¹⁴² Alle generaals bezitten deze aangezien ze allen deelnamen aan de veldtocht van 1914-1918

Voorts zijn er nog de medailles die niet automatisch worden toegekend na een aantal jaren dienst maar eerder een bepaalde verdienste vereisen.

Een eerste voorbeeld hiervan is het Oorlogskruis 14-18. Dit kruis werd toegekend voor deelname aan de oorlog en het behalen van minstens 5 frontstrepes¹⁴³. Zoals reeds eerder gebleken hadden bijna alle generaals 8 frontstrepes (het maximum, voor een aanwezigheid van 52 maanden aan het front), en dus hadden zij allen dit oorlogskruis.

Een volgende onderscheiding was het Vuurkruis en de Vuurkaart, een onderscheiding opgericht in 1936 als speciale medaille voor personen die 12 maanden dienst hadden gedaan in een fronteenheid en dus effectief in de vuurlinie zaten.¹⁴⁴

Er waren ook nog speciale medailles voor verdiensten in de kolonies en voor diensten bewezen aan het Belgische koningshuis en de Belgische vorst. Het spreekt voor zich dat enkel personen die in de kolonies hebben gediend of die dicht bij de koning stonden (de vleugeladjudanten) kwalificeerden voor deze medailles.

Een voorbeeld van zo een Koninklijke medaille was de *Médaille de la maison de roi Albert*, een onderscheiding die bij de generaals enkel werd behaald door de voormalige vleugeladjudanten van koning Albert.

Slechts weinigen hadden burgerlijke onderscheiding, enkel General Medicin Luyssen, voor verdiensten in verband met research naar besmettelijke ziekten¹⁴⁵ tijdens zijn studies.

Vaak werden er na verloop van tijd extra palmen of gekruiste zwaarden aan de onderscheidingen toegevoegd. Deze waren het gevolg van het feit dat men deze onderscheiding reeds zeer lang in het bezig had.

Een speciale vorm van onderscheidingen waren de *chevrons*, of strepen. Dit waren onderscheidingstekens die op de mouw werden gedragen en die enkel verdiend konden worden tijdens de Eerste Wereldoorlog. Er waren 2 soorten strepen. Enerzijds waren er de *chevrons de front*, de frontstrepes die toegekend werden voor langdurige aanwezigheid aan het front. Het maximum te verdienen frontstrepes was 8, en dit voor een aanwezigheid van 52

¹⁴³ QUINOT (H.). Recueil illustré des ordres de chevalerie et décorations belges de 1830 à 1963, p.85

¹⁴⁴ KB van 14 mei 1934

¹⁴⁵ “Certificat des distinctions”, dossier Luyssen

maanden aan het front. Anderzijds had men de *chevrons de blessure*, de kwetsuurstrepen, die werden toegekend indien men in een gevecht gewond was geraakt.¹⁴⁶

De meeste generaals waren in het bezit van 8 frontstrepen maar het aantal personen met een blessurestreep was eerder aan de lage kant.

6.3.2 Ridderorden

Dat was het voor de medailles. Maar nog veel belangrijker dan deze medailles waren de ridderorden. Deze gaven aan de eigenaar ervan een enorm prestige.

In België hebben we sinds 1908 3 officiële ridderorden, namelijk de Leopoldsorde, de Kroonorde en de orde van Leopold II. We moeten opmerken dat al deze ridderorden zowel een burgerlijke, een maritieme als een militaire versie hebben. Vanzelfsprekend zullen wij enkel de voor dit onderzoek relevante militaire onderscheidingen bespreken.

Leopoldsorde

De Leopoldsorde was, en is nog steeds, de belangrijkste Belgische ridderorde. Deze orde werd reeds in 1832 door Leopold I ingesteld en omvat verschillende afdelingen: een militaire, maritieme en burgerlijke afdeling, waarbij (logischerwijs) de eerste 2 afdelingen zijn voorbehouden voor respectievelijk militairen van de landmacht en zeemacht en voor burgers. De orde wordt in theorie toegekend voor uitzonderlijke verdiensten aan het vaderland. Dit is vooral het geval bij de burgerlijke component, daar waar we zien dat de militaire orde normalerwijs wordt toegekend aan de hand van de anciënniteit van de militair.¹⁴⁷

Kroonorde

De Leopoldsorde was lange tijd de enige Belgische ridderorde maar daar kwam eind 19e-begin 20e eeuw verandering in onder het koningschap van Leopold II. In 1897 sticht hij eigenhandig “L’ordre de la Couronne” ofwel de Kroonorde. Deze orde was initieel bedoeld voor personen die een uitzonderlijke carrière hadden gemaakt in de commerciële of economische wereld. Deze orde staat lager geklasseerd dan de Leopoldsorde. Hoewel reeds in

¹⁴⁶ Cf infra, hoofdstuk over WOI.

¹⁴⁷ QUINOT (H.). *Op. Cit.* pp.61-63

1897 opgezet als persoonlijk initiatief van de koning duurde het toch tot 1908 vooraleer de Kroonorde werd opgenomen in de Belgische ordenstelsel.¹⁴⁸

Orde van Leopold II

Ook de derde en (voorlopig) laatste Belgische ridderorde werd pas in 1908 opgenomen in het ordenstelsel. Het gaat hier om de Orde van Leopold II, opgericht in 1900 door koning Leopold II. Deze onderscheiding kon men verdienen voor verdiensten aan de Belgische koning of aan het Belgische koningshuis¹⁴⁹. In de praktijk echter zien we hetzelfde fenomeen opduiken als bij de Leopoldsorte, namelijk dat deze werd toegekend eerder op basis van anciënniteit dan verdienste.¹⁵⁰

Al deze orden hebben een soortgelijke verdeling van rangen. Als laagste hebben we de “palmes d’or”, de gouden palmen. Daaropvolgend hebben ze allen 5 hiërarchische rangen en dit zijn de volgende: (van laag naar hoog) Chevalier (ridder), Officier, Commandeur, Grand Officier en het Grand Croix of Grand Cordon (Grootkruis en Grootlint)¹⁵¹. De verdeling en toekenning van deze orden gaat als volgt: er is een bepaald aantal jaar anciënniteit vereist en men moet een bepaalde rang behaald hebben vooraleer men kan verheven worden in een bepaalde rang. De Leopoldsorte genoot meer aanzien en was belangrijker, dus logischerwijs heeft men meer dienstjaren nodig om eenzelfde rang te bereiken als in de Kroonorde. Hieronder een schema van de verdeling.¹⁵²

Kroonorde

	Jaren dienst	Vereiste rang
Ridder	25	Luitenant
Officier	28	Luitenant
Commandeur	32	Majoor
Grootofficier	38	Generaal Majoor

¹⁴⁸ QUINOT (H.). *Op. Cit.* pp.69-73

¹⁴⁹ En dit hoewel Leopold II de orde stichtte in zijn hoedanigheid als koning van Congo, niet van België

¹⁵⁰ VAN HOOREBEKE (P.). 175 jaar Leopoldsorte en de Belgische nationale orden. pp. 54-56

¹⁵¹ QUINOT (H.). *Op.Cit.* pp 10-11

¹⁵² Beide schema's gebaseerd op cijfers gevonden in “Fiche pour des distinctions honorifiques”, dossier Nyssens

Leopoldsorde

	Jaren dienst	Vereiste rang
Ridder	28	Luitenant
Officier	28	Kapitein
Commandeur	25	Kolonel
Grootofficier	40	Luitenant Generaal

Wat opvalt in deze schema's is dat de hoogste rang in de orden, het Grootkruis of Grootlint, hier niet in voorkomt. Hiervoor is een simpele verklaring: het Grootkruis wordt nooit gegeven voor een bepaald aantal dienstjaren maar enkel voor uitzonderlijke verdienste. En enkel een Luitenant-Generaal kon deze ultieme onderscheiding bekomen.

Voor de Orde van Leopold II kunnen we zo geen schema opstellen. De toekenning van deze orde verliep niet volgens een vast patroon gebaseerd op anciënniteit en rang maar het zat complexer ineen. Indien men tot Commandeur wou benoemd worden moest men reeds voor 1923 een bepaalde rang in de Kroon of Leopoldsorde bereikt hebben. Indien men deze nog niet bereikt had was een benoeming tot Officier in de orde van Leopold II het hoogst haalbare.¹⁵³

Nu we weten hoe de ridderorden zijn ontstaan, wat de verschillende rangen zijn en waarvoor ze (officieel) worden uitgereikt, is het tijd om eens te kijken hoe het nu zat met de praktijk: welke ridderorden waren in het bezit van deze groep militaire elite en om welke redenen werden deze hen toegekend?

In bijlage¹⁵⁴ zit een volledig overzicht van de rangen van alle generaals behaald in de 3 officiële Belgische ridderorden. Als we deze cijfers analyseren wordt het wel heel duidelijk dat een Grootkruis inderdaad niet iets is dat men zomaar toekent.

¹⁵³ Dossier Michelet

¹⁵⁴ Zie bijlage, tabel 9

	OC	OL	OLII
Grootkruis	6	2	3
Grootofficier	45	48	1
Commandeur	-	1	26
Officier	-	-	14

De cijfers die we hier presenteren bestaan niet uit cijfers van de situatie op 10 mei 1940 zoals de meeste andere tabellen in deze paper, maar zijn gebaseerd op onderscheidingen verkregen voor de hele carrière. Dus ook onderscheidingen uitgereikt na WOII (al dan niet postuum) worden in rekening gebracht. Voor de cijfers van de OLII te duiden moeten we erbij vermelden dat we hier slechts over gegevens beschikken van 44 personen. De overige 6 hadden naar alle waarschijnlijkheid ook een titel in deze orde, hoogstwaarschijnlijk Officier of Commandeur.

Zoals hier duidelijk wordt is de Leopoldsorde inderdaad de meest zeldzame van de 3. Een grootkruis in deze orde gaf dan ook meteen een enorm prestige. Slechts 2 generaals waren in staat deze onderscheiding in de wacht te slepen, namelijk Lt. Gen. Galet en Lt. Gen. Pire. Galet kreeg deze onderscheiding omwille van zijn uitzonderlijk lange staat van dienst als *aide de camp* (vleugeladjutant) van de koning. Hij bekleedde reeds sinds 1919 deze functie. Generaal Pire is een apart geval. Samen met generaal Van Strijdonck de Burkel genoot hij van het meeste aanzien in het leger. Dat aanzien kwam eigenlijk niet tot stand tijdens zijn eigenlijke carrière maar wel tijdens WOII en erna. Vanaf 1944 was hij commandant van het Geheim Leger. Gedurende de hele oorlog was hij, ondanks zijn slechte gezondheid en aanhoudende hartproblemen, voortdurend actief geweest in de Weerstand. Hiervoor ontving hij na de oorlog het grootkruis in alle nationale orden (het grootkruis in de Leopoldsorde werd pas na zijn dood in 1953 toegekend).

Ook in de Orde van Leopold II werden 4 personen beloond met een hogere rang dan gebruikelijk was. Generaal Six werd tot Grootofficier benoemd omwille van zijn werk in de commissie die eisen en claims van oud-strijders onderzocht. Generaal Ley ontving na WOII het grootkruis voor extreme verdienste tijdens de gevechten aan de Lys eind mei 1940 en Generaal Deffontaine omwille van zijn prestaties bij de divisie Chasseurs Ardennais. Het derde Grootkruis ging, zoals gezegd, naar generaal Pire.

Soms voelen generaals zich tekort gedaan in de onderscheidingen die hen worden toegekend. Een goed voorbeeld hiervan is Lt. Gen. Michelet. Hij werd in 1938 bevorderd tot Grootofficier in de Kroonorde en net na WOII tot Grootofficier in de Leopoldsorde. Tijdens de oorlog bleef hij in België en was actief in dienst van het ministerie van openbare werken als chef van de Genie. Na de oorlog wil hij graag het Grootkruis in de Kroonorde ontvangen. Dit werd hem echter geweigerd. Het Grootkruis wordt nooit toegekend voor jaren dienst maar enkel voor uitzonderlijke verdienste en de commissie vond zijn prestatie tijdens de Tweede Wereldoorlog blijkbaar niet voldoende om hem deze onderscheiding te geven.¹⁵⁵

6.3.3 Buitenlandse onderscheidingen

Een eerste opmerking is dat de onderscheidingen niet enkel beperkt zijn tot Belgische medailles en eretekens maar de meeste generaals ook heel wat buitenlandse onderscheidingen hebben weten verzamelen.

Deze orden hebben een soortgelijke verdeling maar vaak gebruiken ze andere benamingen bv. Compagnion (bij de Britse Order of the Bath) of Grootkanselier.

Van waar zijn deze onderscheidingen nu afkomstig? Enkel uit de buurlanden? Enkel uit Europa? Of deelden ook landen buiten Europa gretig onderscheidingen uit aan Belgische officieren?

Blijkbaar zijn deze onderscheidingen afkomstig uit heel de wereld. Zowel van Europese mogendheden zoals Groot-Brittannië, Frankrijk en Nederland, maar ook Spanje, Portugal, Zweden en Roemenië, als exotische landen zoals Ethiopië, Siam (het huidige Thailand), Japan, Venezuela en nog vele anderen. De grote afwezige is het Duitse Rijk of Pruisen, hetgeen niet meer dan logisch is als we weten dat bijna alle buitenlandse onderscheidingen werden toegekend tijdens of na afloop van de Eerste Wereldoorlog. Het is een periode waarin België een militaire alliantie aanging met Frankrijk en deel uitmaakte van het internationale veiligheidsorgaan, de Volkenbond.

Wat we ook kunnen opmerken is dat Nederlandse onderscheidingen pas worden toegekend aan het einde van de jaren 30 en dit in het verband van de verbetering in de relatie tussen

¹⁵⁵ Document aan SPM voor toekenning medaille, dossier Michelet

België en Nederland, na 100 jaar van rivaliteit (denken we maar aan de Belgische aanspraken op Zeeland en Nederlands Limburg na WOI). We zien dat, om deze nieuwe vriendschap te bezegelen, enkele generaals meteen het Grootkruis in de Orde van Oranje-Nassau¹⁵⁶ worden toegekend.

Men mocht deze medailles uit andere landen echter niet zomaar dragen. Men had de toestemming nodig van het ministerie van Defensie en deze toestemming kon enkele maanden tot soms enige jaren op zich laten wachten!

Het grote probleem is dat het heel moeilijk is om uit te maken wat het belang hiervan was. We weten dat Leopoldsoorde belangrijker was dan de Kroonorde maar voor de rest? Wat waren deze buitenlandse onderscheidingen nu eigenlijk waard?

We kunnen dit probleem ten dele oplossen door naar de bidprentjes te kijken die in zeldzame gevallen zijn bijgevoegd in de personeelsdossiers¹⁵⁷. Dit is echter slechts in enkele gevallen beschikbaar. Maar aangezien de plaats hierop beperkt is moet er een selectie gebeuren in de te vermelden titels. Zo kunnen we het belang misschien beter inschatten. Ook de volgorde van vermelden kan ons iets zeggen. We kunnen zien hoe men herinnerd wil worden en aan welke titels men het grootste belang hecht.

Als we naar de volgorde kijken is deze redelijk logisch: eerst de binnenlandse orden, niet volgens belangrijkheid maar volgens hiërarchie van de titel (Grootkruis in Kroonorde voor Grootofficier in Leopoldsoorde vermeldt), daarna volgen de buitenlandse orden. Hier valt echter wel iets speciaals te bemerken. Bij de buitenlandse onderscheidingen worden enkele de allerhoogste vermeld (Grootlinten en Grootofficieren) en ook telkenmale de graad behaald in de Ordre de la Légion d'Honneur. Dit is een Franse militaire orde waartoe de meeste generaals wel benoemd zijn, maar veelal in de laagste rangen, Chevalier en Officier. Toch blijkt deze orde van zulk belang en prestige dat men deze steeds vermeld worden op de doodsprentjes, maar ook in fragmenten van krantenartikels die terug te vinden zijn in de dossiers.

Naast deze orde worden ook stevast alle Oorlogskruisen vermeld. Dat is in elk geval de Belgische en in de meeste gevallen ook de Franse. Het Franse oorlogskruis wordt aan het

¹⁵⁶ Vergelijkbaar met de Belgische Kroonorde.

¹⁵⁷ Onder andere in dossiers van Pouleur, de Neve de Roden en Van Strijdonck

einde van WOI regelmatig toegekend aan Belgische officieren, vooral aan officieren in de divisie- of andere staven.

Als we nu een nabeschouwing maken van deze onderscheidingen en hun toekenning moeten we vaststellen dat deze slechts heel zelden werden uitgereikt voor echte verdiensten en speciale prestaties. In de meerderheid van de gevallen ging het gewoon om onderscheidingen die als het ware “automatisch” werden toegekend na een bepaalde staat van dienst.

De aanloop naar WOII

In dit laatste hoofdstuk van ons onderzoek zullen we nagaan hoe de situatie bij de Belgische legertop was bij de aanvang van de oorlog op 10 mei 1940 en hoe deze tot stand is gekomen. Hoe komt men bijvoorbeeld aan deze 51 Luitenant Generaals? Is dit zoveel meer als het gebruikelijke aantal? En zo ja, gaat het hier dan om nieuwe generaals die net gepromoveerd werden, of om oude rotten die terug uit hun pensioen werden opgeroepen? En wat met het tekort aan officieren? In de inleiding spraken we van 20% tekort. Kon men dit op een of andere manier opvangen? Bij deze vraag speelt de periode van de mobilisatie een grote rol. Verder zullen we nagaan welke functies de generaals op 10 mei 1940 uitoefenen. Worden er nieuwe posities ontwikkeld naar aanleiding van de mobilisatie die in vreedstijd niet bestaan? Of worden er generaals geplaatst op posities die normaal voor een lagere officiersrang zijn voorbehouden? Om op deze vragen een afdoend antwoord te kunnen bieden zullen we weer gebruik maken van enkele schema's en tabellen die zijn opgesteld aan de hand van de gegevens gevonden in de personeelsdossiers van deze generaals.

Het eerste wat we hier zullen doen is trachten te achterhalen hoeveel generaals (en meer precies Luitenant Generaals) er voor de mobilisatiegolven van september 1938 en september 1939 actief waren in het leger.

Hiervoor hebben we 2 bronnen waarop we beroep kunnen doen: een document van de SPM uit 1927 over de benoeming van Gen. Maj. uit de artillerie tot Lt. Gen.¹⁵⁸, en een nota van generaal Keyaerts aan generaal Tilkens, chef van het militair huis van de koning, daterend van november 1936¹⁵⁹.

Belangrijk is dat we weten in welke context deze documenten tot stand zijn gekomen. Het document uit 1927 was een vraag gericht aan generaals De Kempeneer of het eventueel mogelijk was om een aantal Generaal Majoors uit de artillerie bij de volgende trimestriële benoemingsfase te promoveren tot Luitenant Generaals. In dit document wordt uitgelegd dat het maximum aantal generaals per wapen reeds bereikt is en dat er dus geen verdere benoemingen kunnen gebeuren. Interessant voor dit onderzoek is dat ook het aantal Lt. Gen. per wapen vermeldt wordt. De verdeling van Lt. Gen. per wapen in 1927 gaat als volgt:

¹⁵⁸ Antwoord op de vraag van 13-06-1928, dossier Callatay.

¹⁵⁹ Nota van Keyaerts aan Tilkens, dossier Keyaerts

Wapen	Aantal
Infanterie	9
Cavalerie	2
Artillerie	4
Genie	2

Tel daarbij nog eens 4 posities die mochten variëren tussen de verschillende wapens en we komen bij een totaal van 21 Luitenant Generaals in 1927.

We mogen zeker de militaire context van die tijd niet uit het oog verliezen: een jaar voordien, in 1926 had de grote legerhervorming plaatsgevonden: het aantal divisies sterk werd teruggebracht en de diensttijd werd aanzienlijk ingeperkt.¹⁶⁰

Ook voor 1936 is het van belang de context te schetsen: dit was het jaar van de hernieuwde neutrale koers in het buitenlands beleid. De nieuwe onafhankelijkheid betekende ook dat het land en dus ook het leger weer op eigen benen moest staan en dus waren hervormingen onvermijdelijk.¹⁶¹ De nota van Keyaerts is trouwens omwille van deze vernieuwingen tot stand gekomen. Hij zal, als chef van de SPM, het aantal generaals in het leger weergeven en de volgens hem ideale aantallen formuleren, om zo na te gaan waar er nog bijkomende promoties moeten gebeuren. Deze aantallen zijn de volgende:

Wapen	Ideale	Aantal
Infanterie	24 à 30	26
Cavalerie	4 à 6	6
Artillerie	12 à 16	12
Genie	4 à 6	5
Luchtvaart	2	2
Totaal	46 à 60	51

We moeten er hier op wijzen dat het om het totale aantal generaals gaat (dus zowel Lt. Gen. als Gen. Maj.). Als we willen achterhalen hoeveel Lt. Gen. er waren in 1936 moeten we zeker in ons achterhoofd houden dat er (logischerwijs) altijd meer officieren van de laagste rang zijn, dus in dit geval zullen de Gen. Maj. in de meerderheid zijn. Volgens mij is het dan ook redelijk veilig om te stellen dat er in 1936 ongeveer evenveel Luitenant Generaals waren als in 1927, namelijk een 20 tal.

¹⁶⁰ Cf inleiding

¹⁶¹ Cf inleiding

Als we deze cijfers willen vergelijken met de cijfers van 1940 zoals we deze gebruiken in ons onderzoek (namelijk 51 Lt. Gen.) moeten we toch oppassen. We zouden al te snel kunnen afleiden dat men het aantal Luitenant Generaals gewoon meer dan verdubbeld heeft. Dit is zowel waar als fout. Een nuancering dringt zich op.

Om te beginnen moeten we vermelden dat de cijfers zoals we ze gevonden hebben in de documenten uit 1927 en 1936 enkel de generaals vermelden die actief in dienst zijn.

Reservegeneraals die gepensioneerd zijn worden hier niet in deze berekeningen opgenomen. Deze reservegeneraals hebben dan ook geen enkele actieve functie meer binnen het Belgisch leger. Ze blijven in de reserve om indien nodig opgeroepen te worden in geval van een noodtoestand.

Dat is natuurlijk anders bij onze onderzoekspopulatie van dit onderzoek. We hebben in onze populatieafbakening expliciet vermeld dat we ook reservegeneraals meenamen in onze analyse zolang ze een actieve functie uitoefenden in het leger. Dat heeft natuurlijk een reden en wel de volgende: we kunnen zo zien wat het percentage aan actieve generaals is en hoeveel er zijn teruggeroepen om opnieuw een actieve functie uit te oefenen.¹⁶²

Het eerste wat we zullen doen om te kunnen vergelijken met onze cijfers uit 1927 en 1936 is opsporen hoeveel generaals er nog actief in dienst waren, met andere woorden, hoeveel waren er op 10 mei 1940 nog niet op pensioen gestuurd?

Uit de tabel van de pensioenen in de bijlage¹⁶³ kunnen we afleiden dat slechts 23 van de 51 Lt. Gen. met een actieve functie op 10 mei 1940 nog niet met pensioen was! Eigenlijk telt het Belgische leger, volledig gemobiliseerd aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog, maar evenveel actieve opperofficieren als tijdens het interbellum in vreedstijd! Dit is redelijk verbijsterend.

Tegelijk hebben we hier ook al een antwoord gegeven op de centrale vraag van dit hoofdstuk: hoe pakt de Belgische legertop het tekort aan officieren aan tijdens de mobilisatie. Het is nu wel duidelijk dat dit niet gebeurde door aanstelling van nieuwe generaals maar door het oproepen van oude. Toch zullen we het hier niet bij houden en zetten we ons onderzoek nog even verder.

¹⁶² Meestal blijven zij gewoon dienst doen als reservegeneraal, heel zelden worden ze naar actieve dienst herstelt.

¹⁶³ Zie bijlage: tabel 8

Als we kijken naar het aantal gemobiliseerde generaals van september 1939 tot mei 1940¹⁶⁴ merken we dat we op een totaal van 25 komen.¹⁶⁵ Even ter vergelijking: bij de afkondiging van de VVV in september 1938, naar aanleiding van de Sudetenkwestie tussen Duitsland en Tsjechoslovakije, werden 7 van deze 25 generaals ook reeds opgeroepen maar enkele dagen later weer gedemobiliseerd. De totale omvang van de mobilisatie van 1938 kunnen we hier niet onderzoeken aangezien sommige generaals, zoals Luitenant Generaals Schmit en Swagers, wel in 1938 werden opgeroepen maar werden overgeslagen bij de mobilisatie van 1939-1940 en dus geen functies hadden aan de vooravond van WOII, en dus bij gevolg geen deel uitmaken van de populatie die hier onderzocht wordt.

Dus, als we deze 25 wel gemobiliseerde generaals samentellen met de 23 nog actieve generaals maakt dat een totaal van 48. Waar komen de overige 3 dan vandaan? Wel, de 3 niet-gemobiliseerde generaals zijn Luitenant Generaals Galet, Tilkens en Termonia. Galet en Termonia zijn beiden sinds lange tijd vleugeladjutanten van de koning en staan de koning dus bij met militaire raadgevingen en aanwijzingen, Tilkens is de chef van het militair huis van de koning. Zij vervullen deze functie nog steeds bij het uitbreken van WOII. Ook Lt. Gen. Du Bois blijft vleugeladjutant van de koning maar in tegenstelling tot zijn collega's wordt hij begin 1940 wel weer onder de wapens geroepen.

Hoe lang waren deze gepensioneerden nu eigenlijk al op rust wanneer ze terug werden opgeroepen? En in welke fase van de mobilisatie werden ze opgeroepen? Allemaal reeds helemaal bij de start van fase C of pas in de loop van 1940?

Als we kijken naar de tijd tussen het pensioen en de mobilisatie van de 25 opgeroepen generaals zien we dat deze varieert van 0 (oproeping volgde onmiddellijk op het pensioen) tot 5 en een half jaar. Als we even snel het gemiddelde berekenen stellen we vast dat men gemiddeld iets meer dan 2 jaar op rust was.

Wanneer werd men nu opgeroepen? In 72% van de gevallen was dit bij de start van fase C van de mobilisatie, dus tussen eind augustus en eind september. De laatst gemobiliseerde generaal was Lt. Gen. Mozin. Hij werd opgeroepen in april 1940 en in functie gesteld bij het ingaan van fase E, op 10 mei 1940, en dit bij de STZA.

¹⁶⁴ Dit aantal omvat daarom niet alle generaals opgeroepen sinds september 1939. Indien iemand werd opgeroepen in oktober 1939 en een maand later weer werd gedemobiliseerd maakt hij geen deel uit van de hier onderzochte groep

¹⁶⁵ Zie bijlage: tabel 10

Dit brengt ons naadloos bij het volgende punt: de functies van de generaals. Welke functies oefenden ze uit bij het uitbreken van de oorlog? Waren dit leidinggevende functies bij het veldleger? Of werden deze overgelaten aan de lagere generaals? En werden er extra functies gecreëerd voor een leger dat op oorlogsvoet is?

Als we nagaan welke generaals er een bevelvoerende functie uitoefenen in het veldleger merken we dat het om 25 generaals gaat die ofwel commandant zijn van een divisie, ofwel van een legerkorps¹⁶⁶. Van deze 25 waren er 8 reeds gepensioneerd voor het uitbreken van de oorlog. Dit wil zeggen dat van de 23 actieve opperofficieren in het Belgisch leger er 17 het bevel voeren over een legereenheid van 18 000 man of meer. Ook de overige 6 hadden belangrijke functies in het leger zoals daar zijn minister van Landsverdediging, chef van het EMGA, chef van de militaire gezondheidsinspectie, enz...

Maar wat dan met de overige gepensioneerde generaals? Op welke functies werden zij dan geplaatst?

Dat waren voornamelijk administratieve functies, of functies die bij de mobilisatie gecreëerd waren om de omschakeling van een leger in vredestijd naar een leger op volle oorlogsterkte vlot te laten verlopen. Administratieve functies zoals daar zijn commandant van de verschillende militaire inschrijvingscentra, en nieuwe functies zoals bijvoorbeeld chef van de DREA, de STZA of de SMN. Deze nieuwe functies waren in vergelijking met de administratieve strek in de meerderheid.

Deze massale mobilisatie van gepensioneerden zal natuurlijk de gemiddelde leeftijd van de generaals sterk doen stijgen. Op 10 mei 1940 zijn de oudste generaals Tilkens, Galet en Termonia, respectievelijk 70, 69 en 68 jaar oud. Dit zijn natuurlijk allen vleugeladjutanten van de koning en dus werden zij niet opgeroepen. De oudste gemobiliseerde generaals zijn De Callatay, Du Bois en Pouleur en zij zijn alles 67 jaar. De jongste generaal op 10 mei 1940 is Van Egroo. Hij is dan 55 jaar oud. Allen samen hebben ze een gemiddelde leeftijd van 61,55 jaar!¹⁶⁷ Dit is enorm hoog, zeker als we vergelijken met de gemiddelde pensioensleeftijd van een Luitenant Generaal. Deze is in een vorig hoofdstuk vastgesteld op 61,84 jaar.

Toch ook nog even aandacht besteden aan de nieuwe benoemingen tot Lt. Gen. sinds de afkondiging van fase C van de mobilisatie. In totaal gaat het om 11 bevorderingen in de periode september 1939-mei 1940. Daarvan gebeuren er 5 bij de promoties van eind

¹⁶⁶ Zie bijlage: tabel 11

¹⁶⁷ Zie bijlage: tabel 12

september. Dit lijkt veel maar als we dit cijfer wat beter gaan analyseren blijkt het allemaal niet zo extreem. Zo gingen 4 van hen na hun benoeming (en nog voor de Duitse inval) met pensioen, om dan meteen weer opgeroepen te worden¹⁶⁸. Dus uiteindelijk zijn slechts 7 van de 23 actieve generaals in mei 1940 nieuwbenoemd in de 8 maanden durende aanloop naar WOII. Dit zijn er eigenlijk niet zoveel aangezien een Lt. Gen. zijn ambt niet zo lang uitoefent, slechts enkele jaren. Wanneer men tot Lt. Gen. bevorderd wordt heeft men er gemiddeld al meer dan 40 jaar dienst opzitten¹⁶⁹. Er moeten dan ook regelmatig nieuwe bevorderingen gebeuren. De nadruk in deze casus ligt echt wel op het terughalen van gepensioneerden en niet op de benoeming van nieuwe opperofficieren.

Eigenlijk kunnen we hier weer hetzelfde melden als in vorige hoofdstukken: het zou pas echt interessant zijn mochten we deze cijfers kunnen vergelijken met een studie over de generaals aan de vooravond van WOI. En voor deze data in het bijzonder zou het wel goed zijn indien we een vergelijking op Europese schaal konden doorvoeren. Loste men de mobilisatie in alle landen op deze manier op? En was de gemiddelde leeftijd van de opperofficieren overal zo hoog?

Samengevat kunnen we stellen dat de oplossing voor de mobilisatie volgens de Belgische legertop was: gepensioneerde generaals terughalen (maar meestal niet terug in actieve dienst hestellen) en ze een functie geven. Dit joeg de gemiddelde leeftijd natuurlijk sterk omhoog maar anderzijds kunnen we ons ook volgende bedenking maken: is het terugroepen van oude, ervaren generaals die reeds heel wat hebben meegemaakt en zich reeds meermaals hebben bewezen niet logischer en ook wel meer verantwoord dan enkele jonge Generaal Majors versneld promoveren tot de rang van opperste officier?

¹⁶⁸ Zie bijlage: tabel 10

¹⁶⁹ Cf hoofdstuk militaire carrière

7. Besluit

De grote vraag aan het begin van dit onderzoek was “Wie zijn deze mensen?”. We zullen nu proberen een aantal kenmerken te definiëren die doorheen dit onderzoek aan bod zijn gekomen en die min of meer van toepassing zijn op alle elementen van onze populatie. We zullen dus met andere woorden een poging doen om “de” Belgische generaal van 1940 te omschrijven aan de hand van de inzichten van deze paper.

Eerst een aantal kenmerken die zeer duidelijk blijken uit voorgaande analyse. We kunnen zeer duidelijk stellen dat de generaals allen hoog tot zeer hoog opgeleid waren. Bijna zonder uitzondering maakten zij hun hele opleiding door aan Belgische militaire instellingen. Slechts zeer weinigen onder hen hebben een universitair diploma.

Wel was deze opleiding zeer duur en dus komen de generaals allen uit een welgestelde familie, die de kosten probleemloos kon betalen. In deze familie is trouwens regelmatig een militaire traditie te bekennen, waarbij zonen hun vaders opvolgen als generaal of hoge officier. Hetzelfde scenario geldt voor de kinderen van de generaals.

Niet alleen kwamen de generaals uit een rijke familie, zelf waren ze ook niet helemaal onbemiddeld. Hun jaarloon bedroeg vele malen dat van de “gewone man” en liet hen toe er een rijkelijke levenswijze op na te houden.

Over de vertegenwoordiging van de adel in deze militaire elite kunnen we ons minder makkelijk uitspreken. Uiteindelijk is meer dan 15% van de Luitenant-Generaals van 1940 in het bezit van een adellijke titel, hetgeen toch wel behoorlijk veel is. Verder onderzoek is echter nodig om dit cijfer te kunnen kaderen.

Verder werd het zeer duidelijk dat de voertaal bij de Belgische elite duidelijk (en enkel) het Frans is. De kennis van het Nederlands is ronduit bedroevend te noemen. Zelfs van de “Vlaamse” generaals is slechts de helft Nederlandstalig. Deze Vlamingen waren, samen met de Brusselaars, oververtegenwoordigd bij de Belgische generaliteit van 1940, ten nadele van militairen uit de Franstalige landshelft.

Allen maakten de Eerste Wereldoorlog mee als actief militair, de meesten verbleven gedurende de hele duur van de oorlog aan het front, hetzij meestal wel op enige afstand als

officier in de generale staf van een divisie of ander hoofdkwartier. Dit is te merken aan het percentage van verwondingen dat beduidend lager lag dan het gemiddelde van het leger.

Onderscheidingen die de generaals ontvingen werden meestal toegekend na het bereiken van een bepaald aantal jaren dienst en niet na speciale verdienste. Toch waren deze medailles en onderscheidingen van belang voor de generaals. Ze waren namelijk goed voor extra jaren anciënniteit, waardoor men sneller dan normaal op pensioen kon gaan. Ook waren ze goed voor een extra vergoeding.

We hebben ook kunnen nagaan hoe de Belgische legertop het officierstekort van 1939-1940 heeft proberen opvangen. De oplossing bestond uit een combinatie van het promoveren van nieuwe generaals en het oproepen van gepensioneerden. Het overwicht lag duidelijk bij dat laatste, waardoor de gemiddelde leeftijd van de generaals in 1940 ongeveer even hoog was als de gemiddelde pensioensleeftijd.

Er zijn echter nog vele hiaten die we hier niet konden opvullen. We hebben er dan ook regelmatig op gewezen dat er nog aanvullend onderzoek nodig is maar met deze masterscriptie is de eerste stap gezet.

8. Bijlagen

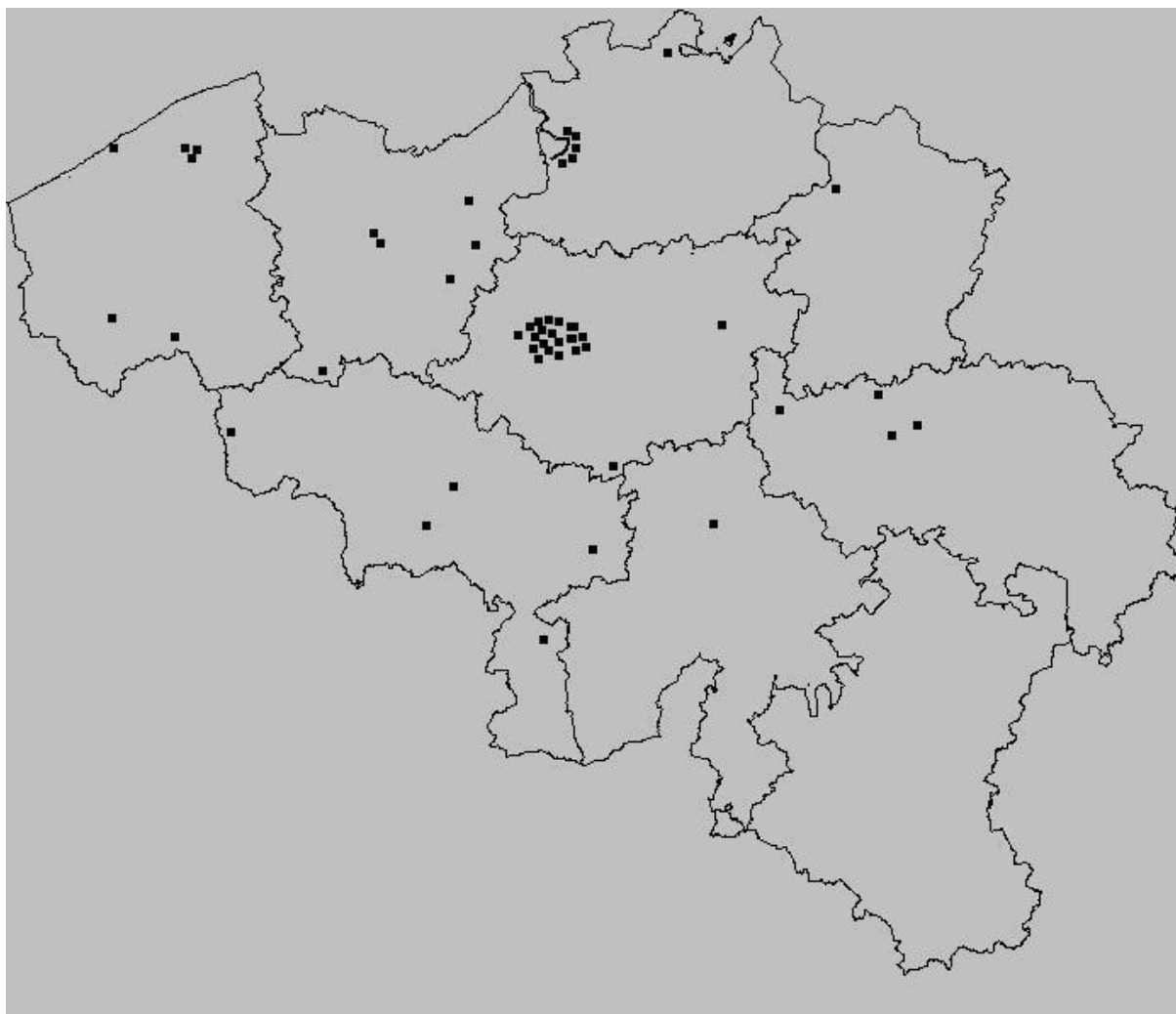
Tabel 1: Geboorteplaatsen van de Luitenant Generaals

	Geboorteplaats	Provincie
BOGAERTS	Tervuren	Brabant
BRIQUET	Mons	Henegouwen
COLPIN	Dendermonde	Oost-Vlaanderen
COPPENS	Sint Jans Molenbeek	Brabant
DE CALLATAY	Gent	Oost-Vlaanderen
DEFFONTAINE	Brugge	West-Vlaanderen
DE GRAVE	Sint Gillis Brussel	Brabant
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	Sint Joost Ten Noode	Brabant
DE KRAHE	Leopoldsburg	Limburg
DEMOLDER	Ixelles	Brabant
DE NÈVE DE RODEN	Waasmunster	Oost-Vlaanderen
DENIS	Marbais	Brabant
DONNAY DE CASTEAU	Thieusies	Henegouwen
DU BOIS	Brussel	Brabant
DUVIVIER	Tirlemont	Brabant
GALET	Erpion	Henegouwen
GRADE	Berchem	Antwerpen
JAMOTTE	Namen	Namen
JANSSENS	Antwerpen	Antwerpen
KEYAERTS	Schaarbeek	Brabant
LEY	Schaarbeek	Brabant
LOZET	Sint Gillis Brussel	Brabant
LUYSSSEN	Brugge	West-Vlaanderen
MASSART	Sint Gillis Brussel	Brabant
MICHELET	Brussel	Brabant
MICHEM	Ledeberg	Oost-Vlaanderen
MICHIELS	Brussel	Brabant
MOZIN	Ans et Glain	Luik
NUYTEN	Ieper	West-Vlaanderen
NYSSSENS	Brussel	Brabant
PIRE	Hannut	Luik
POULEUR	Montignies sur Sambre	Henegouwen
RENARD	Lamine	Luik
SELIERS DE MORANVILLE	Sint Joost Ten Noode	Brabant
SIX	Templeuve	Henegouwen
SPINETTE	Ixelles	Brabant
TASNIER	Ramet-Ivoz	Luik
TERMONIA	Sint Joost Ten Noode	Brabant
THEUNIS	Aalst	Oost-Vlaanderen
TILKENS	Oostende	West-Vlaanderen
VANDENBERGEN	Brussel	Brabant
VANDERHOOFSTADT	Brugge	West-Vlaanderen
VANDERVEKEN	Antwerpen	Antwerpen
VAN EGROO	Menen	West-Vlaanderen

VAN GOOL	Hoogstraten	Antwerpen
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	Antwerpen	Antwerpen
VERHAVERT	Schaarbeek	Brabant
VERSTRAETE	Antwerpen	Antwerpen
VINCOTTE	Firenze (Italië)	
WAHIS	Laken	Brabant
WIBIER	Renaix	Oost-Vlaanderen

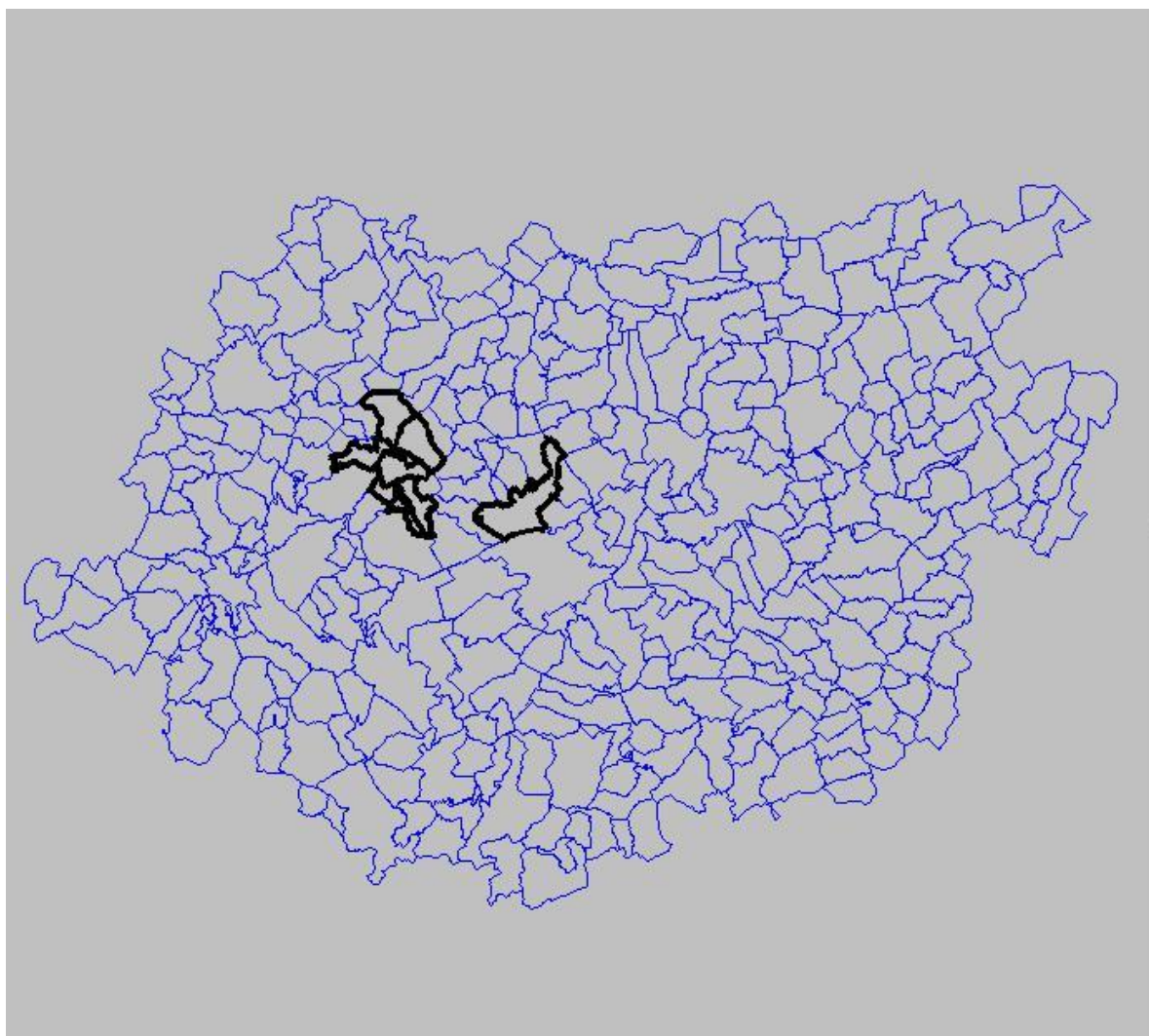
(bron: Fiches Matriculaire)

Kaart 1: Spreiding van geboorteplaatsen van de Luitenant Generaals in België

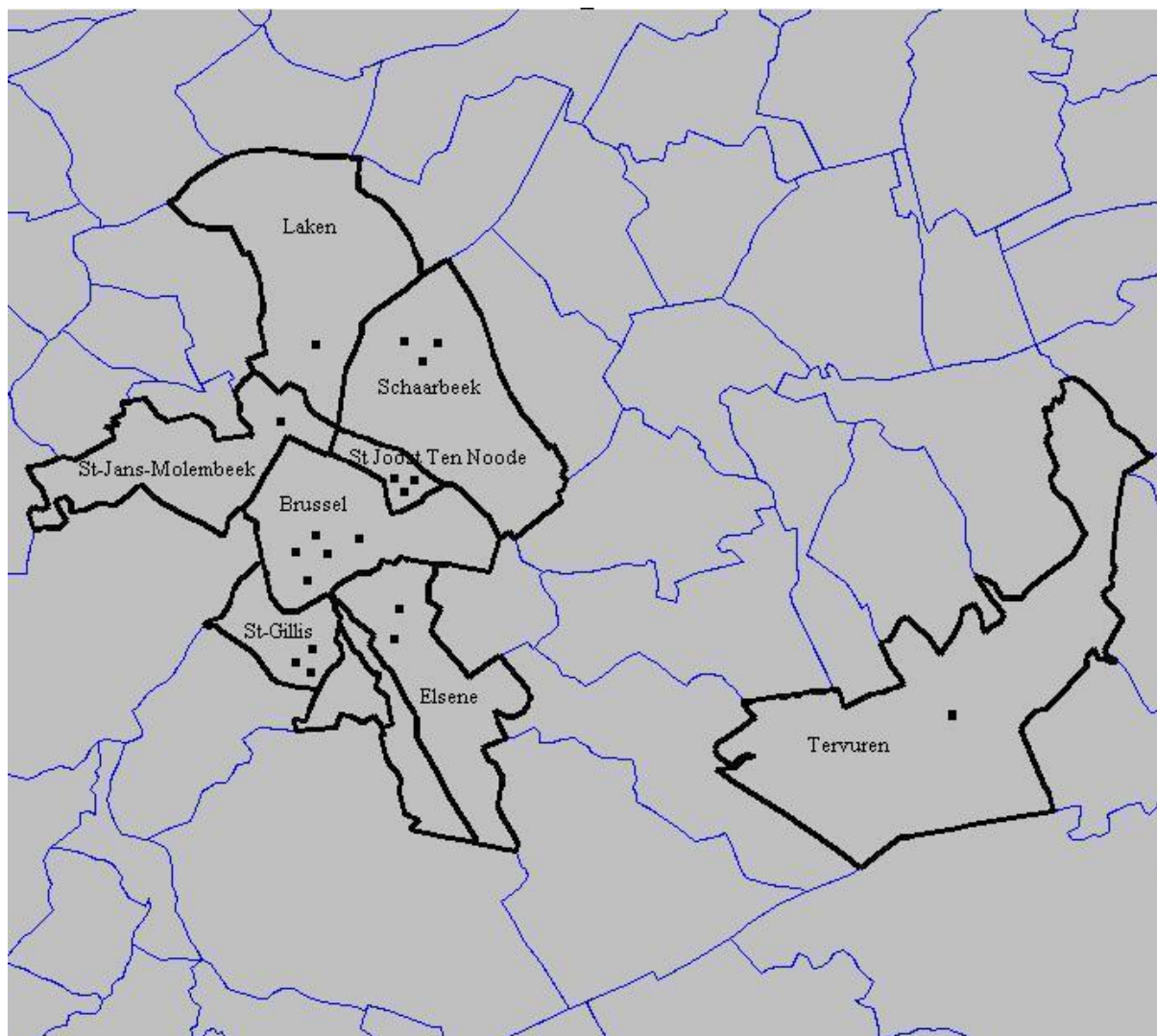
(bron: CommonGis via www.hisgis.be en tabel 1)

Kaart 2: Situering van de Brusselse gemeenten in de provincie Brabant

(bron: CommonGis via www.hisgis.be)

Kaart 3: Spreiding van geboorteplaatsen van de Luitenant Generaals in Brussel

(bron: CommonGis via www.hisgis.be en tabel 1)

Tabel 2: Taalkennis van de Luitenant Generaals

	Nederlands	Duits	Engels	Italiaans
BOGAERTS	x	x	x	
BRIQUET				
COLPIN	x			
COPPENS	x	x	x	
DE CALLATAY				
DEFFONTAINE	x	x	x	
DE GRAVE	x	x		
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT			x	

DE KRAHE		X		
DEMOLDER				
DE NÈVE DE RODEN				
DENIS		X	X	
DONNAY DE CASTEAU			X	
DU BOIS			X	X
DUVIVIER		X	X	
GALET		X	X	
GRADE	?	?	?	?
JAMOTTE				
JANSSENS	X	X		
KEYAERTS	X			
LEY	?	?	?	?
LOZET				
LUYSSSEN	X			
MASSART	X			
MICHELET				
MICHEM	X			
MICHIELS	X			
MOZIN	X	X	X	
NUYTEN	X	X		
NYSSSENS			X	
PIRE				
POULEUR				
RENARD				
SELIERS DE MORANVILLE	X	X	X	
SIX				
SPINETTE		X	X	
TASNIER				
TERMONIA		X	X	
THEUNIS			X	
TILKENS		X	X	
VANDENBERGEN	X	X		
VANDERHOOFSTADT	X		X	
VANDERVEKEN	X			
VAN EGROO				
VAN GOOL	X			
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	X			
VERHAVERT				
VERSTRAETE				
VINCOTTE	X	X	X	
WAHIS	X			
WIBIER		X		

?: geen informatie beschikbaar

(bron: Fiches de Mutation)

Tabel 3: Beroep van de vaders van de Luitenant Generaals

	Beroep vader
BOGAERTS	Ambtenaar
BRIQUET	*
COLPIN	Belastingontvanger bij de Post
COPPENS	Directeur normaalschool
DE CALLATAY	Luitenant Generaal
DEFFONTAINE	Generaal Majoor
DE GRAVE	Renteniers
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	Geen
DE KRAHE	Intendant 1e klas
DEMOLDER	Intendant 1e klas
DE NÈVE DE RODEN	Renteniers
DENIS	Luitenant Generaal
DONNAY DE CASTEAU	Renteniers
DU BOIS	Agent de Trésor
DUVIVIER	Kolonel
GALET	Geen
GRADE	*
JAMOTTE	Inspecteur van de spoorwegen van het noorden
JANSSENS	Exporteur
KEYAERTS	Deurwaarder
LEY	*
LOZET	Directeur gevangenis van Bergen
LUYSSSEN	*
MASSART	Militair officier
MICHELET	Leraar in normaalschool
MICHEM	Ondernemer
MICHIELS	Eerste ouvrier in het regiment Karabiniers
MOZIN	*
NUYTEN	*
NYSENS	*
PIRE	Onderofficier bij de Gendarme
POULEUR	*
RENARD	Generaal
SELIERS DE MORANVILLE	Generaal Majoor
SIX	Landbouwers
SPINETTE	Tekenaar
TASNIER	Renteniers
TERMONIA	Geen
THEUNIS	Generaal
TILKENS	Commissaris van Oostende en Chef de Ville
VANDENBERGEN	Renteniers
VANDERHOOFSTADT	Advocaat
VANDERVEKEN	Staatsambtenaar
VAN EGROO	Kapitein
VAN GOOL	Leraar in staatsschool
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	Geen
VERHAERT	*
VERSTRAETE	Luitenant Generaal

VINCOTTE	Beeldhouwer
WAHIS	Luitenant Generaal
WIBIER	Koopman

* geen informatie

(bron: Fiches d' inspection 1909-1911)

Tabel 4: Datum en leeftijd van inschrijving in de Ecole Militaire

	Inschrijving	Leeftijd
BOGAERTS	1898	20
BRIQUET	?	?
COLPIN	1893	11 en 16*
COPPENS	1900	17
DE CALLATAY	1891	19
DEFFONTAINE	1898	16
DE GRAVE	1900	18
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	1898	19
DE KRAHE	1897	18
DEMOLDER	1890	16
DE NÈVE DE RODEN	1896	18
DENIS	1895	18
DONNAY DE CASTEAU	1895	17
DU BOIS	1890	18
DUVIVIER	1898	17
GALET	1887	17
GRADE	1892	17
JAMOTTE	1894	18
JANSSENS	1895	16
KEYAERTS	1900	17
LEY	1899	20
LOZET	1899	18
LUYSSSEN	1899	20
MASSART	1898	16
MICHELET	1899	19
MICHEM	1894	11 en ?*
MICHIELS	?	?
MOZIN	1890	17
NUYTEN	1890	16
NYSSSENS	1895	18
PIRE	1897	19
POULEUR	1890	18
RENARD	1899	16
SELIERS DE MORANVILLE	1895	19
SIX	1892	15
SPINETTE	1900	17
TASNIER	1894	12 en 18*
TERMONIA	?	?
THEUNIS	1896	17
TILKENS	1887	18
VANDENBERGEN	?	?
VANDERHOOFSTADT	1901	17

VANDERVEKEN	1895	12 en 16*
VAN EGROO	1900	16
VAN GOOL	1899	20
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	1893	17
VERHAVERT	1892	18
VERSTRAETE	1894	19
VINCOTTE	1895	18
WAHIS	1895	18
WIBIER	1891	15

* Eerste cijfer staat voor inschrijving in Ecole des Pupilles, tweede voor Ecole militaire

? Geen informatie

(bron: Fiches Matriculaire)

Tabel 5: Datum van benoeming tot Gen.Maj. en Lt.Gen.

	Gen.Maj.	Lt.Gen.	Jaren tussen de benoemenen
BOGAERTS	26/12/1934	26/12/1936	2
BRIQUET	26/09/1937	26/09/1939	2
COLPIN	26/12/1934	26/12/1936	2
COPPENS	26/12/1936	26/09/1939	2,75
DE CALLATAY	26/03/1928	26/09/1930	2,5
DEFFONTAINE	26/03/1936	26/12/1938	2,75
DE GRAVE	26/06/1936	26/09/1939	3,25
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	26/09/1935	26/03/1940	4,5
DE KRAHE	26/03/1934	26/06/1936	2,25
DEMOLDER	28/12/1928	26/03/1930	1,25
DE NÈVE DE RODEN	26/06/1933	26/09/1935	2,25
DENIS	26/09/1931	26/12/1934	3,25
DONNAY DE CASTEAU	26/03/1932	26/12/1934	2,5
DU BOIS	26/06/1927	26/06/1929	2
DUVIVIER	26/12/1934	26/12/1936	2
GALET	26/09/1926	26/03/1929	2,5
GRADE	26/12/1929	26/09/1932	2,75
JAMOTTE	26/03/1931	26/12/1935	4,75
JANSSENS	26/12/1934	26/03/1938	3,25
KEYAERTS	26/12/1936	26/12/1938	2
LEY	26/12/1936	26/12/1939	3
LOZET	26/06/1935	26/03/1938	2,75
LUYSSSEN	26/06/1937	26/06/1939	2
MASSART	26/03/1935	26/03/1938	3
MICHELET	26/03/1936	26/06/1938	2,25
MICHEM	26/03/1936	26/06/1938	2,25
MICHIELS	26/06/1937	10/05/1940	3
MOZIN	26/06/1928	26/03/1931	2,75
NUYTEN	26/03/1929	26/12/1931	2,75
NYSSSENS	26/06/1933	26/09/1935	2,25
PIRE	26/12/1934	26/12/1936	2
POULEUR	26/12/1926	26/06/1929	2,5
RENARD	26/03/1936	26/06/1938	2,25

SELIERS DE MORANVILLE	26/06/1931	26/03/1934	2,75
SIX	26/12/1934	26/03/1940	5,25
SPINETTE	26/06/1936	26/09/1939	3,25
TASNIER	26/12/1929	26/09/1933	3,75
TERMONIA	26/06/1923	26/09/1928	5,25
THEUNIS	26/03/1936	26/06/1938	2,25
TILKENS	26/06/1922	26/12/1927	5,5
VANDENBERGEN	26/12/1933	26/12/1935	2
VANDERHOOFSTADT	26/03/1937	26/12/1939	2,75
VANDERVEKEN	26/03/1934	26/03/1936	2
VAN EGROO	26/03/1937	26/12/1939	2,75
VAN GOOL	26/12/1936	26/09/1939	2,75
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	26/12/1928	26/09/1933	3,75
VERHAVERT	26/12/1928	26/06/1931	2,5
VERSTRAETE	26/03/1931	26/06/1934	3,25
VINCOTTE	26/09/1931	26/12/1934	3,25
WAHIS	26/12/1931	26/12/1934	3
WIBIER	26/06/1931	26/12/1934	3,5

(bron: Fiches Matriculaire)

Tabel 6: Leeftijd en anciënniteit bij benoeming tot Gen.Maj. en Lt.Gen.

	Leeftijd		Jaren anciënniteit	
	Gen.Maj.	Lt.Gen.	Lt.Gen.	Gen.Maj.
BOGAERTS	58	60	38	40
BRIQUET	57	59	*	*
COLPIN	57	59	41	43
COPPENS	53	56	36	39
DE CALLATAY	56	58	37	39
DEFFONTAINE	54	56	38	40
DE GRAVE	54	57	36	39
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	56	61	37	42
DE KRAHE	55	57	37	39
DEMOLDER	54	56	38	40
DE NÈVE DE RODEN	55	57	37	39
DENIS	54	57	36	39
DONNAY DE CASTEAU	56	58	39	41
DU BOIS	55	57	37	39
DUVIVIER	53	55	36	38
GALET	56	59	39	42
GRADE	54	57	37	40
JAMOTTE	55	59	37	41
JANSSENS	55	59	39	43
KEYAERTS	53	55	36	38
LEY	57	60	37	40
LOZET	54	57	36	39
LUYSSEN	58	60	38	40
MASSART	53	56	37	40
MICHELET	56	58	37	39
MICHEM	53	55	*	*
MICHIELS	56	59	*	*
MOZIN	55	58	38	41

NUYTEN	55	57	39	41
NYSSSENS	56	58	38	40
PIRE	56	58	37	39
POULEUR	54	57	36	39
RENARD	53	55	37	39
SELIERS DE MORANVILLE	55	58	36	39
SIX	57	63	42	48
SPINETTE	53	56	36	39
TASNIER	53	57	35	39
TERMONIA	51	56	*	*
THEUNIS	57	59	40	42
TILKENS	53	58	35	40
VANDENBERGEN	54	56	*	*
VANDERHOOFSTADT	53	55	36	38
VANDERVEKEN	55	57	39	41
VAN EGROO	53	55	37	39
VAN GOOL	57	60	37	40
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	52	56	35	39
VERHAVERT	54	57	36	39
VERSTRAETE	56	59	37	40
VINCOTTE	54	57	36	39
WAHIS	54	57	36	39
WIBIER	55	58	40	43

* kan niet berekend worden aangezien we niet over de datum van indiensttreding beschikken

(bron: tabellen 4 en 5)

Tabel 7: Overzicht van behaalde frontstrepen en blessurestrepen

	Strepen	
	Front	Blessure
BOGAERTS	8	0
BRIQUET	8	1
COLPIN	8	0
COPPENS	8	0
DE CALLATAY	8	0
DEFFONTAINE	8	0
DE GRAVE	8	0
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	8	0
DE KRAHE	8	0
DEMOLDER	8	0
DE NÈVE DE RODEN	8	0
DENIS	8	0
DONNAY DE CASTEAU	7	0
DU BOIS	8	1
DUVIVIER	8	0
GALET	8	0
GRADE	8	0
JAMOTTE	1	0
JANSSENS	8	0
KEYAERTS	8	0

LEY	8	1
LOZET	8	0
LUYSSSEN	8	0
MASSART	8	0
MICHELET	4	0
MICHEM	8	0
MICHIELS	8	0
MOZIN	1	1
NUYTEN	8	0
NYSSSENS	8	1
PIRE	8	1
POULEUR	8	0
RENARD	8	0
SELIERS DE MORANVILLE	8	0
SIX	8	0
SPINETTE	8	0
TASNIER	8	0
TERMONIA	8	0
THEUNIS	8	0
TILKENS	8	0
VANDENBERGEN	8	0
VANDERHOOFSTADT	8	0
VANDERVEKEN	8	0
VAN EGROO	8	0
VAN GOOL	0	0
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	8	0
VERHAVERT	8	1
VERSTRAETE	8	0
VINCOTTE	8	0
WAHIS	8	2
WIBIER	8	0

(bron: Documenten van het strijdersfonds)

Tabel 8: Datum en leeftijd van pensionering

	Pensioen	Leeftijd
BOGAERTS	1/01/1941	63
BRIQUET	1/01/1940	60
COLPIN	1/01/1940	63
COPPENS	1/10/1945	62
DE CALLATAY	1/01/1935	63
DEFFONTAINE	*	*
DE GRAVE	1/10/1944	62
DE HENNIN DE BOUSSU- WALCOURT	1/07/1938	59
DE KRAHE	1/10/1941	62
DEMOLDER	1/07/1936	62
DE NÈVE DE RODEN	1/07/1940	62
DENIS	1/10/1944	67
DONNAY DE CASTEAU	1/07/1938	62
DU BOIS	1/07/1934	62
DUVIVIER	1/07/1943	62

GALET	1/01/1933	63
GRADE	1/04/1935	60
JAMOTTE	1/04/1938	62
JANSSENS	1/01/1942	63
KEYAERTS	1/04/1946	63
LEY	1/10/1939	60
LOZET	1/10/1943	62
LUYSSEN	1/01/1941	62
MASSART	1/12/1939	57
MICHELET	1/04/1942	62
MICHEM	1/04/1942	59
MICHIELS	1/10/1941	60
MOZIN	1/10/1935	62
NUYTEN	1/01/1935	61
NYSENS	1/07/1939	62
PIRE	1/04/1939	61
POULEUR	1/01/1935	63
RENARD	1/10/1945	62
SELIERS DE MORANVILLE	1/01/1939	63
SIX	1/07/1937	60
SPINETTE	1/04/1946	63
TASNIER	1/04/1938	62
TERMONIA	1/04/1934	62
THEUNIS	1/01/1942	63
TILKENS	1/01/1932	63
VANDENBERGEN	1/07/1941	62
VANDERHOOFSTADT	1/04/1946	62
VANDERVEKEN	1/10/1945	61
VAN EGROO	1/10/1946	62
VAN GOOL	1/10/1941	62
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	1/10/1938	62
VERHAVERT	1/10/1936	62
VERSTRAETE	1/10/1937	62
VINCOTTE	1/10/1939	62
WAHIS	1/01/1935	62
WIBIER	1/07/1938	62

*sterft 24-09-1940 in gevangenschap

(bron: Fiches matriculaire)

Tabel 9: Hoogst behaalde onderscheidingen per nationale ridderorde met datering

	OC	OL	OLII
BOGAERTS	Gr.Off (1937)	Gr.Off (1938)	Comm. (1941)
BRIQUET	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1940)	Off. (1939)
COLPIN	Gr.Off (1937)	Gr.Off (1939)	Comm. (1939)
COPPENS	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1940)	*
DE CALLATAY	Gr.Off (1930)	Gr.Off (1932)	Comm. (1939)
DEFFONTAINE	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1939)	Gr.Kr. (1950)
DE GRAVE	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1939)	Off. (1940)
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1940)	Off. (1939)
DE KRAHE	Gr.Off (1936)	Gr.Off (1938)	Comm. (1940)
DEMOLDER	Gr.Off (1930)	Gr.Off (1932)	Comm. (1940)
DE NÈVE DE RODEN	Gr.Kr. (1950)	Gr.Off (1937)	Comm. (1940)
DENIS	Gr.Off (1935)	Gr.Off (1936)	Comm. (1939)
DONNAY DE CASTEAU	Gr.Off (1935)	Gr.Off (1936)	Comm. (1941)
DU BOIS	Gr.Off (1929)	Gr.Off (1931)	Comm. (1939)
DUVIVIER	Gr.Off (1937)	Gr.Off (1938)	Comm. (1940)
GALET	Gr.Off (1929)	Gr.Kr. (1932)	*
GRADE	Gr.Off (1932)	Gr.Off (1935)	Comm. (1940)
JAMOTTE	Gr.Off (1929)	Gr.Off (1937)	*
JANSSENS	Gr.Off (1938)	Gr.Off (1939)	*
KEYAERTS	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1939)	*
LEY	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1940)	Gr.Kr. (1947)
LOZET	Gr.Off (1938)	Gr.Off (1939)	Off. (1939)
LUYSSSEN	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1939)	Off. (1940)
MASSART	Gr.Off (1938)	Gr.Off (1939)	Off. (1940)
MICHELET	Gr.Off (1938)	Gr.Off (1945)	Off. (1945)
MICHEM	Gr.Off (1938)	Gr.Off (1939)	Off. (1940)
MICHIELS	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1940)	Off. (1945)
MOZIN	Gr.Off (1931)	Gr.Off (1933)	Comm. (1943)
NUYTEN	Gr.Kr. (1935)	Gr.Off (1934)	*
NYSSSENS	Gr.Off (1935)	Gr.Off (1937)	Comm. (1939)
PIRE	Gr.Kr. (1945)	Gr.Kr. (1953)	Gr.Kr. (1947)
POULEUR	Gr.Off (1929)	Gr.Off (1931)	Comm. (1940)
RENARD	Gr.Off (1938)	Gr.Off (1939)	Off. (1939)
SELIERS DE MORANVILLE	Gr.Off (1934)	Gr.Off (1936)	Comm. (1940)
SIX	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1940)	Gr.Off. (1937)
SPINETTE	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1940)	Off. (1939)
TASNIER	Gr.Off (1933)	Gr.Off (1935)	Comm. (1939)
TERMONIA	Gr.Kr. (1935)	Gr.Off (1930)	Comm. (1940)
THEUNIS	Gr.Off (1938)	Gr.Off (1939)	Off. (1940)
TILKENS	Gr.Kr. (1932)	Gr.Off (1930)	Comm. (1939)
VANDENBERGEN	Gr.Off (1936)	Gr.Off (1937)	Comm. (1945)
VANDERHOOFSTADT	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1940)	Off. (1945)
VANDERVEKEN	Gr.Off (1936)	Gr.Off (1938)	Comm. (1939)
VAN EGROO	Gr.Off (1939)	Gr.Off (1940)	Off. (1945)
VAN GOOL	Gr.Off (1940)	Comm. (1937)	*
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	Gr.Kr. (1945)	Gr.Off (1935)	Comm. (1940)

VERHAVERT	Gr.Off (1931)	Gr.Off (1933)	Comm. (1939)
VERSTRAETE	Gr.Off (1934)	Gr.Off (1936)	Comm. (1939)
VINCOTTE	Gr.Off (1935)	Gr.Off (1936)	Comm. (1939)
WAHIS	Gr.Off (1935)	Gr.Off (1939)	Comm. (1939)
WIBIER	Gr.Off (1935)	Gr.Off (1936)	Comm. (1941)

*: geen informatie

(bron: documenten van verkregen onderscheidingen)

Tabel 10: Mobilisatie van gepensioneerde Luitenant Generaals

	Pensioen	Mobilisatie	
		1938	1939-1940
BOGAERTS	1/01/1941		*
BRIQUET	1/01/1940		15/01/1940
COLPIN	1/01/1939		30/08/1939
COPPENS	1/10/1945		*
DE CALLATAY	1/01/1935	x	1/09/1939
DEFFONTAINE	**		
DE GRAVE	1/10/1944		*
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	1/07/1938		30/08/1939
DE KRAHE	1/10/1941		*
DEMOLDER	1/07/1936		26/08/1939
DE NÈVE DE RODEN	1/07/1940		*
DENIS	1/10/1944		*
DONNAY DE CASTEAU	1/07/1938		1/09/1939
DU BOIS	1/07/1934	x	22/01/1940
DUVIVIER	1/07/1943		*
GALET	1/01/1933		*
GRADE	1/04/1935	x	28/09/1939
JAMOTTE	1/04/1938		1/09/1939
JANSSENS	1/01/1942		*
KEYAERTS	1/04/1946		*
LEY	1/10/1939		1/10/1939
LOZET	1/10/1943		*
LUYSSSEN	1/01/1941		*
MASSART	1/12/1939		1/12/1939
MICHELET	1/04/1942		*
MICHEM	1/04/1942		*
MICHIELS	1/10/1941		*
MOZIN	1/10/1935	x	april 1940 en 10-05-1940
NUYTEN	1/01/1935		26/09/1939
NYSSSENS	1/07/1939		22/11/1939
PIRE	1/04/1939		2/09/1939
POULEUR	1/01/1935		1/09/1939
RENARD	1/10/1945		*
SELIERS DE MORANVILLE	1/01/1939		26/08/1939
SIX	1/07/1937	x	28/08/1939
SPINETTE	1/04/1946		*
TASNIER	1/04/1938	x	28/08/1939
TERMONIA	1/04/1934		*

THEUNIS	1/01/1942		*
TILKENS	1/01/1932		*
VANDENBERGEN	1/07/1941		*
VANDERHOOFSTADT	1/04/1946		*
VANDERVEKEN	1/10/1945		*
VAN EGROO	1/10/1946		*
VAN GOOL	1/10/1941		*
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	1/10/1938		1/09/1939
VERHAVERT	1/10/1936	x	1/09/1939
VERSTRAETE	1/10/1937		1/09/1939
VINCOTTE	1/10/1939		1/12/1939
WAHIS	1/01/1935		1/12/1939
WIBIER	1/07/1938		5/09/1939

* niet opgeroepen

**sterft 24-09-1940 in gevangenschap

(bron: Fiches matriculaire)

Tabel 11: Functies van de Luitenant Generaals op 10 mei 1940

	Functie op 10 mei 1940
BOGAERTS	commandant IV Legerkorps
BRIQUET	commandant Service de Récupération
COLPIN	commandant 2e ID
COPPENS	commandant 1e ID
DE CALLATAY	commandant Service Personelle Militaire
DEFFONTAINE	commandant VII Legerkorps
DE GRAVE	commandant 4e ID
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	commandant 15e ID
DE KRAHE	commandant III Legerkorps
DEMOLDER	commandant Institut Catholique Militaire
DE NÈVE DE RODEN	commandant Cavaleriekorps
DENIS	minister van Landsverdediging
DONNAY DE CASTEAU	commandant provincie Henegouwen
DU BOIS	vleugeladjutant van de koning en bij "speciale missies" van GQG
DUVIVIER	commandant Défense Aérienne du Territoire
GALET	vleugeladjutant van de koning
GRADE	generale staf II Legerkorps
JAMOTTE	commandant Inspections Generales des Fabrications Militaire
JANSSENS	commandant 6e ID
KEYAERTS	commandant 1e CD en "Groepering K"
LEY	commandant 2e Divisie "Chasseurs Ardennais"
LOZET	commandant 3e ID
LUYSSSEN	commandant Inspection Général du Service de Santé
MASSART	commandant 14e ID
MICHELET	commandant Service Technique du Génie
MICHEM	commandant II Legerkorps
MICHIELS	chef van EMGA
MOZIN	commandant Service Territorial de la Zone de l'Armée
NUYTEN	vleugeladjutant van de koning en insp.-gen. van de infanterie
NYSSSENS	commandant KMS
PIRE	commandant 10e ID

POULEUR	commandant 2e conscription militaire
RENARD	commandant van de artillerie bij GQG
SELIERS DE MORANVILLE	commandant Reserve et R��crutement
SIX	commandant 18e ID
SPINETTE	commandant 5e ID
TASNIER	commandant CHEM
TERMONIA	commandant Ecole de Gu��re
THEUNIS	commandant Service du Mobilisation de la Nation
TILKENS	chef militaire huis van de koning
VANDENBERGEN	commandant V Legerkorps
VANDERHOOFSTADT	commandant 9e ID
VANDERVEKEN	commandant I Legerkorps
VAN EGROO	commandant 16e ID
VAN GOOL	commandant Gendarmeriekorps
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	commandant 1e Conscription Militaire
VERHAVERT	commandant DREA
VERSTRAETE	commandant VI Legerkorps
VINCOTTE	commandant Ecole des Armes
WAHIS	commandant 2e CRI
WIBIER	commandant des Troupes de Renfort et Instruction

(bron : Renseignements Autobiographique)

Tabel 12 : Leeftijd van de Luitenant generaals op 10 mei 1940

	Leeftijd
BOGAERTS	61
BRIQUET	59
COLPIN	62
COPPENS	57
DE CALLATAY	67
DEFFONTAINE	57
DE GRAVE	57
DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	61
DE KRAHE	60
DEMOLDER	65
DE NÈVE DE RODEN	61
DENIS	62
DONNAY DE CASTEAU	64
DU BOIS	67
DUVIVIER	58
GALET	69
GRADE	65
JAMOTTE	64
JANSSENS	60
KEYAERTS	56
LEY	60
LOZET	58
LUYSSSEN	60
MASSART	58
MICHELET	60
MICHEM	57

MICHIELS	58
MOZIN	66
NUYTEN	66
NYSSSENS	63
PIRE	62
POULEUR	67
RENARD	56
SELIERS DE MORANVILLE	63
SIX	63
SPINETTE	57
TASNIER	64
TERMONIA	68
THEUNIS	60
TILKENS	70
VANDENBERGEN	60
VANDERHOOFSTADT	56
VANDERVEKEN	60
VAN EGROO	55
VAN GOOL	60
VAN STRIJDONCK DE BURKEL	63
VERHAVERT	65
VERSTRAETE	64
VINCOTTE	62
WAHIS	63
WIBIER	63

(bron: Fiches Matriculaire)

9. Bibliografie

9.1 Archief

Brussel, Documentatiecentrum van het Koninklijk Legermuseum

Personeelsdossiers

Stamnr.	Naam	Voornaam	Geboortedatum
13584	BOGAERTS	ANDRÉ	29-11-1878
13916	BRIQUET	JULES	22-05-1880
13675	COLPIN	AUGUSTE	30-11-1877
13886	COPPENS	WALTER	13-02-1883
12316	DE CALLATAY	GEORGES	25-12-1872
13908	DEFFONTAINE	GEORGES	21-05-1882
13888	DE GRAVE	RENÉ	25-09-1882
13655	DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT	RAOUL	13-03-1879
13417	DE KRAHE	JOSEPH	28-07-1879
12269	DEMOLDER	ARMAND	06-06-1874
13198	DE NÈVE DE RODEN	MAXIMILIEN	02-06-1878
12998	DENIS	HENRI	10-09-1877
13062	DONNAY DE CASTEAU	MARIE	03-04-1876
12166	DU BOIS	AUGUSTE	29-06-1872
13635	DUVIVIER	EMILE	26-05-1881
12132	GALET	EMILE	13-12-1870
12459	GRADE	EUGÈNE	12-03-1875
12847	JAMOTTE	GEORGES	30-01-1876
13722	JANSSENS	ERNEST	02-11-1879
13906	KEYAERTS	MAURICE	05-06-1883
13890	LEY	FRANCOIS	07-09-1879
13778	LOZET	GASTON	05-09-1881
14572	LUYSSEN	ERNEST	09-06-1879
13759	MASSART	ARMAND	10-05-1882
13751	MICHELET	JEAN	19-03-1880
13901	MICHEM	VICTOR	26-02-1883
14059	MICHIELS	FRANCOIS	24-09-1881
12293	MOZIN	JULIEN	12-09-1873
12672	NUYTEN	PRUDENT	23-02-1874
12997	NYSENS	ALBERT	15-04-1877
13616	PIRE	JULES	29-03-1878
12135	POULEUR	GASTON	07-12-1872
13887	RENARD	PASCAL	30-05-1883
13019	SELIERS DE MORANVILLE	CHARLES	21-11-1876
13725	SIX	HENRI	04-05-1877
13881	SPINETTE	MAURICE	31-01-1883
12859	TASNIER	MAURICE	01-01-1876
11895	TERMONIA	LOUIS	09-01-1872
13746	THEUNIS	EMILE	11-11-1879
11635	TILKENS	AUGUSTE	01-10-1869
13243	VANDENBERGEN	EDOUARD	19-06-1879
14055	VANDERHOOFSTADT	RICHARD	06-03-1884
13414	VANDERVEKEN	ALEXIS	04-06-1879

14056	VAN EGROO	GEORGES	01-07-1884
14594	VAN GOOL	JULES	19-07-1879
12692	VAN STRIJDONCK DE BURKEL	VICTOR	16-07-1876
12460	VERHAVERT	HENRI	08-09-1874
12840	VERSTRAETE	FERNAND	07-07-1875
12991	VINCOTTE	JULES	07-08-1877
13080	WAHIS	THÉOPHILE	27-03-1877
13025	WIBIER	ALBERT	03-06-1876

Peroneelsdossiers van niet-actieve generaals (geen deel van de populatie)

11850	DE CALLATAY	ARMAND	20-08-1871
13423	DE GROX	CHARLES	16-03-1878
14350	DELVOIE	MAURICE	21-03-1885
11492	DU ROY DE BLICQUY	A.	12-06-1869
11675	DOUTREPONT	AUGUSTE	07-06-1866
12686	SCHMIT	JEAN	10-04-1875
12331	SWAGERS	FRANCOIS	14-04-1871

9.2 Onuitgegeven bronnen

Koninklijk besluit van 6 februari 1934 betreffende de invoer van het onderscheidingsteeken “Vuurkruis”

Koninklijk besluit van 18 maart 2003 betreffende de Bezoldigingsregel van de militaire van alle rangen en betreffende het stelsel van dienstpresentaties van de militairen van het actief kader beneden de rang van officier.

DUMOLYN (J.). *Methodologie van de Geschiedenis. Module Prosopografie*. 45p.

9.3 Literatuur

Akten van het Colloquium over Belgische Krijgsgeschiedenis (1830-1980), Brussel, 1980, 528p.

Geschiedenis van het Belgisch leger van 1830 tot heden. Deel II 1920 tot heden. s.l., 1988, 366p.

Guldenboek der Vuurkaart, Brussel, 1938, LXIX + 651p.

BERNAERT (F.). *Institutions Militaires de la Belgique*. Brussel, 1889, 96p.

CRAEYBECKX (J.), MEYNEN (A.) en WITTE (E.). *Politieke Geschiedenis van België. Van 1830 tot heden*. Antwerpen, 2005, 584p.

DE VOS (L.) en DECAT (F.). *België in de Tweede Wereldoorlog. Deel 10. Mei 1940, van Albertkanaal tot Leie*. Kapellen, 1990.

GOBYN (R.) en SPRIET (W.) (eds.). *De jaren '30 in België. De massa in verleiding*. Brussel, 1994, 319p.

KÜHNE (T.) en ZIEMANN (B.) eds. *Wass ist Militärgeschichte?* Paderborn, 2000, 359p.

L'HOIST (A.). *La guerre 1940 et la rôle de l'Armée belge*. Brussel, 1940, 248p.

QUINOT (H.). *Recueil illustré des ordres de chevalerie et décorations belges de 1830 à 1963*. Brussel, s.d., 328p.

SCHOLLIERS (P.). *Loonindexering en sociale vrede. Koopkracht en klassenstrijd in België tijdens het interbellum*. Brussel, 1985, 391p.

SCHOLLIERS (P.). *Loonlijsten van de Brusselse Arbeidsbeurs 1922-1939. Loonreeks 3*. Brussel, 1979, 70p.

VAN DEN EECKHOUT (P.) en VANTHEMSCHE (G.). *Bronnen voor de studie van het hedendaagse België, 19e en 20ste eeuw*. Brussel, 2005, 1439p.

VAN GEET (W.J.D.). *De rijkswacht tijdens de bezetting 1940-1944*. Kapellen, 1985, 238p.

VAN HOOREBEKE (P.). *175 jaar Leopoldsorde en de Belgische nationale orden*. Brussel, 2007, 225p.

9.4 Artikels en periodieken

Annuaire officiel de l'armée belge, 1940.

Officieel Militair Dagblad, 1940

DE RIDDER-SYMOENS (H.), "Prosopografie en middeleeuwse geschiedenis: een onmogelijke mogelijkheid?", in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, nieuwe reeks, 45 (1991), pp.95-117.

9.5 Online publicaties en websites

www.hisgis.be geraadpleegd op 25/26/27-03-2010

www.mil.be geraadpleegd op 16/17-02-2010

Questions et Réponses de la Sénat de Belgique, 2000-2001, bulletin 2-40, *Question n° 1381 de M. Ceder du 27 juin 2001*, via www3.dekamer.be/digidocs geraadpleegd op 07-04-2010

SCHOLLIERS (P.). *Sociaal-economische problemen van de hedendaagse periode*. Via www.vub.ac.be geraadpleegd op 25-04-2010

10. Annex met samenvatting van de databank

BOGAERTS, André

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13584

Geboortedatum: 29-11-1878

Geboorteplaats: Tervuren

Overleden op: 25-07-1966

Overleden te: Etterbeek

Naam vader: BOGAERTS, Jean-Baptiste

Beroep vader: Ambtenaar

Naam moeder: WALLAERT, Maria-Elisabeth

Naam echtgenote: FERRY, Jeanne geboren 16-5-1885 te Ixelles

Trouwdatum: 1922

Aantal kinderen: 1 zoon, 1 dochter

Woonplaatsen: Brussel, Etterbeek in 1951

Talen: goed Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 18-01-1898

Opleiding: Ecole Militaire 1898, ICM 1904, Ecole de Guerre 1909, Ecole Equitation 1912, stages bij 1^e gidsen en EM PFN (1912-1913)

Promoties:

Onderluitenant	19	12	1900
Luitenant	25	3	1908
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	30	4	1915
Majoor	26	9	1918
Luitenant-Kolonel	25	11	1926
Kolonel	26	12	1928
Generaal-Majoor	26	12	1934
Luitenant-Generaal	26	12	1936

Pensioen: 01-01-1941

Buitenlandse missies: van 02-06-1904 tot 10-06-1907 in Congo aan het ICM
1907 naar Algerije en Tunesie als lid van ICM

Functie tijdens WOI: bij 13^e regiment, EG 4^e ID

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant IV Legerkorps

Krijgsgevangen '40: ja maar mag in België blijven om gezondheidsredenen

Eretekens: Gr.off. OL (1938), Comm OLII (1941), Gr.Off. OC (1937), VK (1935), OK 1914 (1916), OK 1940 (1946), Etoile de service, Distinguished Service Order

Varia:

-zijn zoon, Kapitein Jacques Bogaerts, was *intelligence officer* in Engeland tijdens WOII

-zijn neef, Jean Bogaerts, was ook Kapitein

-zijn vrouw was de dochter van Kolonel Ferry

BRIQUET, Jules

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13916

Geboortedatum: 22-05-1880

Geboorteplaats: Mons

Overleden op: 22-09-1945

Overleden te: Mons

Naam vader: BRIQUET, Jules

Beroep vader: ??

Naam moeder: TURINNE, Philomène

Naam echtgenote: NONNENBERG, Emma

Trouwdatum: 1908

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: 1920: Namen, 1945: Mons

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: ??

Opleiding: Grieks-Latijn, Ecole Militaire, Ecole de Guerre, Ecole d'Equitation 1903, CHEM 1936

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1902
Luitenant	22	11	1911
Kapitein	20	4	1916
Kapitein-Commandant	26	3	1917
Majoor	2	5	1925
Luitenant-Kolonel	26	6	1929
Kolonel	26	6	1933
Generaal-Majoor	26	9	1937
Luitenant-Generaal	26	9	1939

Pensioen: 01-01-1940

Gemobiliseerd: 15-01-1940

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: 2e Chasseurs en cheval

Vergoeding strijdersfonds: 7135fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 1

Functie op 10 mei 1940: Attaché minister van oorlog bij Service de Récupération

Krijgsgevangen '40: neen want gepensioneerd

Eretekens: Gr.off. OL (1910), Off. OLII (1939), Gr.Off. OC (1939), OK 1914 (1918)

Varia:

COLPIN, Auguste

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13675

Geboortedatum: 30-11-1877

Geboorteplaats: Dendermonde

Overleden op: 25-05-1960

Overleden te: St-Gillis

Naam vader: COLPIN, Jean-Noë

Beroep vader: Belastingcontroleur van de Post

Naam moeder: DE SCHEPPER MARIE

Naam echtgenote: DELELINNE, Jeanne

Trouwdatum: 20-04-1904

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: 1921: St Jooste Ten Noode, 1958 Brussel, ook nog Deinze en Brugge

Talen: goed Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1893

Opleiding: Ecole de l'Armée 1888, Ecole Militaire, Ecole de Guerre 1908, Ecole Equitation 1913, stages bij lanciers (1913)

Promoties:

Onderluitenant	25	3	1901
----------------	----	---	------

Luitenant	27	12	1908
-----------	----	----	------

Kapitein	26	3	1914
----------	----	---	------

Kapitein-Commandant	30	4	1915
---------------------	----	---	------

Majoor	13	10	1918
--------	----	----	------

Luitenant-Kolonel	25	12	1925
-------------------	----	----	------

Kolonel	26	6	1929
---------	----	---	------

Generaal-Majoor	26	12	1934
-----------------	----	----	------

Luitenant-Generaal	26	12	1936
--------------------	----	----	------

Pensioen: 01-01-1939

Gemobiliseerd: 26-08-1939

Buitenlandse missies: 1917: infosessie over gasgebruik te Parijs

Functie tijdens WOI: EM 4^e gemixte brigade

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstreden: 8 Blessurestreden: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 2^e ID

Krijgsgevangen '40: neen want gepensioneerd

Eretekens: Gr.off. OL (1939), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1937), VK (1935), OK 1914, Off. Etoile Roumaine, OK frans (1933)

Varia:

COPPENS, Walter

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13886

Geboortedatum: 13-02-1883

Geboorteplaats: Sint Jans Molenbeek

Overleden op: 20-02-1953

Overleden te: Brussel

Naam vader: COPPENS, Jean

Beroep vader: Directeur Normaalschool

Naam moeder: WINDELS, Ludwine

Naam echtgenote: VANDERHOEFT, Alice geboren 16-5-1885 te Ixelles

Trouwdatum: 1909

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Schaarbeek

Talen: goed Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1900

Opleiding: Ecole Militaire, Ecole de Guerre, stage bij DTM

Promoties:

Onderluitenant	22	11	1902
Luitenant	26	3	1907
Kapitein	22	11	1911
Kapitein-Commandant	15	11	1915
Majoor	26	3	1920
Luitenant-Kolonel	26	3	1928
Kolonel	26	6	1933
Generaal-Majoor	26	12	1936
Luitenant-Generaal	26	9	1939

Pensioen: 01-10-1945

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij genie en telegrafie

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 1^e ID

Krijgsgevangen '40: ja

Eretkens: Gr.off. OL (1940), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

-wordt verdacht van VNV sympathieën in krijgsgevangenschap, klachten worden echter verworpen

DE CALLATAY, Georges (Ecuyer)

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12316

Geboortedatum: 25-12-1872

Geboorteplaats: Gent

Overleden op: 20-02-1955

Overleden te: Brussel

Naam vader: DE CALLATAY, Edouard (Ecuyer)

Beroep vader: Lt. Gen.

Naam moeder: GERNET El mire

Naam echtgenote: T'HOEN, Mary

Trouwdatum: 1904

Aantal kinderen: 3

Woonplaatsen: Antwerpen, Brussel

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1891

Opleiding: Ecole Militaire 1891, Ecole de Guerre 1900, Ecole Equitation 1903, stages bij 1^e gidsen en 4^e conscription en 3^e artillerie en EMGA (1903-1906)

Promoties:

Onderluitenant	15	11	1893
Luitenant	26	12	1899
Kapitein	25	9	1906
Kapitein-Commandant	26	9	1909
Majoor	15	11	1915
Luitenant-Kolonel	26	12	1918
Kolonel	26	3	1920
Generaal-Majoor	26	3	1928
Luitenant-Generaal	26	9	1930

Pensioen: 01-01-1935

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: generale staf 2^e ID

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant SPM

Krijgsgevangen '40: ja maar mag in België blijven om gezondheidsredenen

Eretekens: Gr.off. OL (1932), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1930), OK 1914 (1916), OK

Fra (1917), Etoile de service, Distinguished Service Order

Varia:

-hele familie zit bij het leger

-zit na de oorlog samen met zijn broer in de commission provisoire

DE GRAVE, René

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13888

Geboortedatum: 25-09-1882

Geboorteplaats: St Gillis

Overleden op: 20-12-1946

Overleden te: Vorst

Naam vader: DE GRAVE, Edmond

Beroep vader: Renteniers

Naam moeder: LAMBERT, Fanny

Naam echtgenote: DE VOS, Hélène

Trouwdatum: 1920

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Antwerpen, Ixelles, Luik

Talen: goed Nederlands, Frans, redelijk Duits

Datum inschrijving in leger: 1900

Opleiding: Ecole Militaire 1900, ICM 1904, Ecole de Guerre 1910, Ecole Equitation 1905, stages bij EM 2e ID en 12e regiment (1912-1913), CHEM 1936

Promoties:

Onderluitenant	22	11	1902
Luitenant	26	6	1910
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	15	11	1915
Majoor	29	3	1920
Luitenant-Kolonel	26	9	1927
Kolonel	26	6	1931
Generaal-Majoor	26	6	1936
Luitenant-Generaal	26	9	1939

Pensioen: 01-10-1944

Buitenlandse missies: 1920 als deel bezettingsleger

Functie tijdens WOI: EM 2^e ID

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 4^e ID

Krijgsgevangen '40: nee, werkt tijdens de bezetting voor OTAD

Eretekens: Gr.off. OL (1939), Comm OLII (1940), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1917 (1916), Military Cross (1919)

Varia:

-Vader van vrouw was koffiehandelaar

DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT, Raoul (baron)

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13655

Geboortedatum: 13-03-1879

Geboorteplaats: ST Joost Ten Noode

Overleden op: 27-05-1965

Overleden te: Wolvertem

Naam vader: DE HENNIN DE BOUSSU-WALCOURT, Edmond (baron)

Beroep vader: Geen

Naam moeder: de LONLAY, Marie (markiezin)

Naam echtgenote: DE CONINCK DE MERCKEM, Odette (barones)

Trouwdatum: 1902

Aantal kinderen: 4

Woonplaatsen: Ixelles, Wolvertem

Talen: slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1898

Opleiding: Ecole Militaire 1898, Ecole de Guerre, Ecole Equitation

Promoties:

Onderluitenant	30	1	1901
Luitenant	26	9	1909
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	30	4	1915
Majoor	26	12	1919
Luitenant-Kolonel	26	6	1927
Kolonel	26	3	1930
Generaal-Majoor	26	9	1935
Luitenant-Generaal	26	3	1940

Pensioen: 01-07-1938

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI:

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 15^e ID

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1940), Off OLII (1939), Gr.Off. OC (1939), Gr.Off. Maison du Roi, OK 1914

Russische, Japanse, Bulgaarse en Egyptische medailles

Varia:

-kandidatuur om Lt. Gen. te worden geweigerd in 1937

-aide de camp du roi van 1933 tot 1950

DE KRAHE, Joseph

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13417

Geboortedatum: 28-07-1879

Geboorteplaats: Leopoldsburg

Overleden op: 01-02-1946

Overleden te: Voroux-Goreux

Naam vader: DE KRAHE, Joseph

Beroep vader: Intendant 1^e klas

Naam moeder: SWENNEN, Marie

Naam echtgenote: DOTHEY, Valentine

Trouwdatum: ?

Aantal kinderen: 4

Woonplaatsen: Voroux-Goreux, Tervuren

Talen: slecht Nederlands, Frans, beetje Duits

Datum inschrijving in leger: 1897

Opleiding: Ecole Militaire 1897, Ecole de Guerre 1905, Ecole Equitation 1912, stages 1908-1911

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1899
Luitenant	28	9	1906
Kapitein	22	11	1911
Kapitein-Commandant	25	12	1913
Majoor	26	3	1918
Luitenant-Kolonel	26	6	1924
Kolonel	5	6	1928
Generaal-Majoor	26	3	1934
Luitenant-Generaal	26	6	1936

Pensioen: 01-10-1941

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: EM 3^e en 6^e ID

Vergoeding strijdersfonds:

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant III Legerkorps

Krijgsgevangen '40: ja

Eretkens: Gr.off. OL (1938), Comm OLII (1940), Gr.Off. OC (1936), VK (1935), OK 1914 (1916), Grootkruis oranje nassau (1939)

Varia:

DE NEVE DE RODEN, Maximilien (chevalier)

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13198

Geboortedatum: 02-06-1878

Geboorteplaats: Waasmunster

Overleden op: 01-08-1952

Overleden te: Etterbeek

Naam vader: DE NEVE DE RODEN, Emile (baron)

Beroep vader: Renteniers

Naam moeder: DE BUEREN, Emma (gravin)

Naam echtgenote: DONNY, André

Trouwdatum: 1920

Aantal kinderen: 5

Woonplaatsen: Brussel, Etterbeek

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1896

Opleiding: Ecole Militaire 1896, Ecole de Guerre 1907, Ecole Equitation 1909, stages bij grenadiers en EM 1e ID (1910-1911), scherm school

Promoties:

Onderluitenant	27	12	1898
Luitenant	25	3	1906
Kapitein	25	12	1913
Kapitein-Commandant	29	11	1914
Majoor	26	9	1919
Luitenant-Kolonel	26	12	1924
Kolonel	26	6	1927
Generaal-Majoor	26	6	1933
Luitenant-Generaal	26	9	1935

Pensioen: 01-07-1940

Buitenlandse missies: naar Ethiopië om de koningswissel te zien 1934

Functie tijdens WOI: 2^e regiment gidsen en EM 1^e ID

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant Cavaleriekorps

Krijgsgevangen '40: nee, blijft in België en in de weerstand

Eretekens: Gr.off. OL (1937), Comm OLII (1940), Gr.Kr. OC (1951), VK (1935), OK 1914 (1916), OK 1940 (1946), Zweedse medaille

Varia:

-aide de camp du roi van 1936 tot 1950

DEFFONTAINE, Georges

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13908

Geboortedatum: 21-05-1882

Geboorteplaats: Brugge

Overleden op: 24-09-1940

Overleden te: Forst (Dui)

Naam vader: DEFFONTAINE, Leopold

Beroep vader: Gen. Maj.

Naam moeder: DELARUE, Alice

Naam echtgenote: LAUWENS, Lucienne

Trouwdatum: 1910

Aantal kinderen: 3

Woonplaatsen: Brussel, Luik

Talen: goed Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1900

Opleiding: Ecole Militaire 1900, Ecole de Guerre 1908, Ecole Equitation , stages bij 1^e lanciers en fort van Luik (1912-1913), 1925 bijles voor gebruik van mitrailleurs

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1902
Luitenant	25	12	1910
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	30	4	1915
Majoor	26	3	1920
Luitenant-Kolonel	26	12	1926
Kolonel	26	6	1930
Generaal-Majoor	26	3	1936
Luitenant-Generaal	26	12	1938

Pensioen: 01-01-1941

Buitenlandse missies: commissie van navigatiecontrole in Duisburg tussen 1919 en 1923

Missieleider in Londen 1936

Functie tijdens WOI: zwaargewond in 1916 bij Oostkerke

Vergoeding strijdersfonds:

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant VII Legerkorps

Krijgsgevangen '40: ja

Eretekens: Gr.off. OL (1939), Gr.Kr. OLII (1950), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1914 (1916), Grootkruis Oranje Nassau, Chev. Legion d'Honneur

Varia:

-zoon is piloot bij RAF, stort neer in Middellandse Zee in 1942

-hele familie van zijn vrouw is praktiseren katholiek

DE MOLDER, Armand

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12269

Geboortedatum: 06-06-1874

Geboorteplaats: Ixelles

Overleden op: 19-03-1963

Overleden te: Ixelles

Naam vader: DE MOLDER, Edmond

Beroep vader: Intendant 1e klas

Naam moeder: DEVROYE, Clothilde

Naam echtgenote: BORLEE, Renée

Trouwdatum: 1906

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Ixelles

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1891

Opleiding: Ecole Militaire 1891, Ecole de Guerre 1902, Ecole Equitation 1896, stages bij Karabiniers en EM fort van Namen (1905-1906)

Promoties:

Onderluitenant	26	10	1893
Luitenant	26	3	1900
Kapitein	25	3	1908
Kapitein-Commandant	26	6	1910
Majoor	30	3	1916
Luitenant-Kolonel	26	3	1919
Kolonel	26	9	1920
Generaal-Majoor	28	12	1928
Luitenant-Generaal	26	3	1930

Pensioen: 01-07-1936

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: onderchef EM 4^e ID

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant ICM

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1932), Comm OLII (1941), Gr.Off. OC (1930), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

-in de Commission provisoire mocht Demolder enkel door voorzitter De Callatay onderzocht worden omdat hij de enige was ouder dan Demolder zelf

DENIS, Henri

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12998

Geboortedatum: 10-09-1877

Geboorteplaats: Marbais

Overleden op: 19-01-1957

Overleden te: St Gillis

Naam vader: DENIS, Leon

Beroep vader: Lt. Gen.

Naam moeder: THIRY, Eugenie

Naam echtgenote: LELOIR, Lucy geboren 1883

Trouwdatum: 1904

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Brussel

Talen: slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1895

Opleiding: Ecole Militaire 1895, Ecole de Guerre 1905, Ecole Equitation 1900, stages bij 1^e gidsen en karabiniers(1907-1910)

Promoties:

Onderluitenant	27	11	1897
Luitenant	25	3	1906
Kapitein	26	9	1912
Kapitein-Commandant	25	3	1914
Majoor	26	9	1917
Luitenant-Kolonel	26	3	1922
Kolonel	26	6	1927
Generaal-Majoor	26	9	1931
Luitenant-Generaal	26	12	1934

Pensioen: 01-10-1944

Buitenlandse missies: van 02-06-1904 tot 10-06-1907 in Congo aan het ICM
1907 naar Algerije en Tunesie als lid van ICM

Functie tijdens WOI: EM gemengde brigade, dan minister van oorlog

Vergoeding strijdersfonds:

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: minister van Defensie

Krijgsgevangen '40: nee, vlucht naar Frankrijk en Zwitserland

Eretekens: Gr.off. OL (1936), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1935), VK (1936), OK 1914 (1916), Grootkruis Oranje Nassau (1939) Gr.Off. Legion d'honneur (1939)

Varia:

-Denis moest normaal in september 1939 op pensioen maar door de oorlogsdreiging kan hij zijn ministerpost nog 5 jaar extra behouden.

DONNAY DE CASTEAU, Marie (baron)

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13062

Geboortedatum: 03-04-1876

Geboorteplaats: Thieusies

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: DONNAY DE CASTEAU, Charles

Beroep vader: Rentenier

Naam moeder: PINSONEAULT, Marie

Naam echtgenote: SPRONET, Margueritte

Trouwdatum:

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Casteau

Talen: zeer slecht Nederlands, Frans, beetje Engels

Datum inschrijving in leger: 1895

Opleiding: Ecole Militaire 1895, Ecole de Guerre 1905, Ecole Equitation 1898, stages bij grenadiers 1908

Promoties:

Onderluitenant	29	1	1898
Luitenant	26	12	1904
Kapitein	26	6	1913
Kapitein-Commandant	26	6	1914
Majoor	26	3	1919
Luitenant-Kolonel	26	9	1922
Kolonel	26	6	1927
Generaal-Majoor	26	3	1932
Luitenant-Generaal	26	12	1934

Pensioen: 01-07-1938

Buitenlandse missies: tijdens WOI in GQG van Groot-Brittannië

Functie tijdens WOI: onderchef cavaleriedivisie

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 7 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant provincie Henegouwen

Krijgsgevangen '40: nee, maar wordt door de Duitsers wel 8 dagen opgesloten

Eretekens: Gr.off. OL (1936), Comm OLII (1941), Gr.Off. OC (1935), VK (1935), OK 1914 (1916), Comm in Etoile Noire (1927)

Varia:

DU BOIS, Auguste

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12166

Geboortedatum: 29-06-1872

Geboorteplaats: Brussel

Overleden op: 06-01-1943

Overleden te: Vorst

Naam vader: DU BOIS, François

Beroep vader: Agent de Trésor

Naam moeder: LAMBILLIOTTE, Catherine

Naam echtgenote: CAVENAILLE, Marie

Trouwdatum:

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Brussel, Vorst

Talen: slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Italiaans

Datum inschrijving in leger: 1890

Opleiding: Ecole Militaire 1890, Ecole de Guerre 1909, Ecole Equitation 1912, stages bij 1^e grenadiers, 3^e artillerie (1902-1903)

Promoties:

Onderluitenant	15	12	1892
Luitenant	25	6	1899
Kapitein	26	12	1908
Kapitein-Commandant	27	12	1911
Majoor	30	4	1915
Luitenant-Kolonel	26	9	1918
Kolonel	26	9	1919
Generaal-Majoor	26	6	1927
Luitenant-Generaal	26	6	1929

Pensioen: 01-07-1934

Buitenlandse missies: 1921 missie met Amerikanen aan de Rijn, 1926 militair attaché in Parijs, 1926 naar comité militaire te Versailles

Functie tijdens WOI: bij 2e Karabiniers

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstreden: 8 Blessurestreden: 1

Functie op 10 mei 1940: bij GQG en aide de camp

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1931), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1929), VK (1935), OK 1914 (1916), Gr.Off. Legion d'Honneur, Distinguished Service Medal (1921), Grand Courdon orde Ouissanc Alouite (1939)

Varia:

DUVIVIER, Emile

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13635

Geboortedatum: 26-05-1881

Geboorteplaats: Tienen

Overleden op: 14-03-1955

Overleden te: St Pieters Woluwe

Naam vader: DUVIVIER, Edouard

Beroep vader: Kolonel

Naam moeder: CARLIER, Emma

Naam echtgenote: FAVRESSE, Jeanne geboren 1887

Trouwdatum: 1915

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Ixelles, St Pieters Woluwe

Talen: slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1898

Opleiding: Ecole Militaire 1898, Ecole de Guerre 1910, Ecole Equitation 1903, stages bij 1^e grenadiers (1913)

Promoties:

Onderluitenant	19	12	1900
Luitenant	24	12	1909
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	30	4	1915
Majoor	26	12	1919
Luitenant-Kolonel	26	6	1927
Kolonel	26	12	1930
Generaal-Majoor	26	12	1934
Luitenant-Generaal	26	12	1936

Pensioen: 01-07-1943

Buitenlandse missies: commision interallié voor controle district Stuttgart (1920), missie naar Zwitserland (1937)

Functie tijdens WOI: artillerie

Vergoeding strijdersfonds: 7725fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant DAT

Krijgsgevangen '40: ja

Eretekens: Gr.off. OL (1938), Comm OLII (1940), Gr.Off. OC (1937), VK (1935), OK 1914 (1918), OK Fra 1939-1945 (1949)

Varia:

-hoewel hij slecht Nederlands spreekt vraagt de Neve de Roden hem toch het krijgsgevangenenkamp van de Vlamingen te leiden.

GALET, Emile

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12132

Geboortedatum: 13-12-1870

Geboorteplaats: Erpion

Overleden op: 26-11-1940

Overleden te: Ukkel

Naam vader: GALET, Constantin

Beroep vader: Geen

Naam moeder: LEONARD, Amandine

Naam echtgenote: VAN DEN BERGHE, Augusta geboren te Brugge

Trouwdatum: 1904 te Brugge

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel

Talen: zeer slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 18-01-1898

Opleiding: Ecole Militaire 1890, Ecole de Guerre 1898, Ecole Equitation 1895, stages bij 2^e gidsen en 4^e conscription (1900-1902)

Promoties:

Onderluitenant	6	12	1892
Luitenant	25	12	1898
Kapitein	27	9	1903
Kapitein-Commandant	26	12	1905
Majoor	30	4	1915
Luitenant-Kolonel	26	9	1918
Kolonel	21	9	1919
Generaal-Majoor	26	9	1926
Luitenant-Generaal	26	3	1929

Pensioen: 01-01-1933

Buitenlandse missies: naar Conferentie van Versailles in 1919

Functie tijdens WOI: bij GQG

Vergoeding strijdersfonds: 8880fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: aide de camp du roi

Krijgsgevangen '40: nee

Eretkens: Gr.Kr. OL (1932), Comm OLII (1941), Gr.Off. OC (1929), OK 1914 (1916),

Grootkruis in kroonorde van Italië en Joegoslavië

Varia:

-aide de camp du roi van 1919 tot 1940

GRADE, Eugène

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12459

Geboortedatum: 12-03-1875

Geboorteplaats: Berchem

Overleden op: 05-06-1940

Overleden te:

Naam vader: GRADE, Eugène

Beroep vader:

Naam moeder: LAINE, Louise

Naam echtgenote: CARELS, Charlotte

Trouwdatum: 1901 te Gent

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Gent

Talen:

Datum inschrijving in leger: 1892

Opleiding: Ecole Militaire 1892, Ecole de Guerre, Ecole Equitation 1897

Promoties:

Onderluitenant	22	12	1894
Luitenant	25	6	1902
Kapitein	26	6	1910
Kapitein-Commandant	27	12	1911
Majoor	18	12	1916
Luitenant-Kolonel	26	3	1919
Kolonel	26	12	1921
Generaal-Majoor	26	12	1929
Luitenant-Generaal	26	9	1932

Pensioen: 01-04-1935

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij artillerie 1^e ID, later CISLAA

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: EM II Legerkorps

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1935), Comm OLII (1940), Gr.Off. OC (1932), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

JAMOTTE, Georges

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12847

Geboortedatum: 30-01-1876

Geboorteplaats: Namen

Overleden op: 06-12-1958

Overleden te: Luik

Naam vader: JAMOTTE, Charles

Beroep vader: Inspecteur van de spoorwegen

Naam moeder: DEBROUX, Virginie

Naam echtgenote: WALDBURGER Bertha geboren 1880 te Schaarbeek

Trouwdatum: 1900

Aantal kinderen:

Woonplaatsen: Brussel, Ixelles, Schaarbeek

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1894

Opleiding: Ecole Militaire 1894, Ecole de Guerre

Promoties:

Onderluitenant	14	12	1896
Luitenant	25	6	1905
Kapitein	26	6	1911
Kapitein-Commandant			
Majoor			
Luitenant-Kolonel			
Kolonel	30	6	1924
Generaal-Majoor	26	3	1931
Luitenant-Generaal	26	12	1935

Pensioen: 01-04-1938

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij ministerie van oorlog

Vergoeding strijdersfonds: 8600fr.

Frontstrepen: 1 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant van inspectie van militaire productie

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1937), Comm OLII (1941), Gr.Off. OC (1929), OK 1914 (1916),

Grootkruis Etoile de Ethiopië

Varia:

-was als ingenieur van 1913 tot 1924 in burgerdienst van het leger

JANSSENS, Ernest

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13722

Geboortedatum: 02-11-1879

Geboorteplaats: Antwerpen

Overleden op: 20-00-1954

Overleden te: Duren (Dui)

Naam vader: JANSSENS, Egide

Beroep vader: Exporteur

Naam moeder: BASTIN, Laure

Naam echtgenote: VAN ROLLEGHEM, Esther geboren 1882 te Brugge

Trouwdatum: 1903

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Brussel

Talen: goed Nederlands, Frans, Duits

Datum inschrijving in leger: 1895

Opleiding: Ecole Militaire 1895, Ecole de Guerre 1908, Ecole Equitation 1911, stages bij 1^e gidsen en GQG (1912-1914)

Promoties:

Onderluitenant	26	9	1901
Luitenant	25	3	1909
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	30	4	1915
Majoor	13	10	1918
Luitenant-Kolonel	26	3	1927
Kolonel	26	9	1929
Generaal-Majoor	26	12	1934
Luitenant-Generaal	26	3	1938

Pensioen: 01-01-1942

Buitenlandse missies: 1927: als militair expert naar Berlijn

Functie tijdens WOI: bij GQG en EM 1^e ID

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 6^e ID

Krijgsgevangen '40: ja

Eretkens: Gr.off. OL (1939), Off OLII (1940), Gr.Off. OC (1938), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

KEYAERTS, Maurice

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13906

Geboortedatum: 05-06-1883

Geboorteplaats: Schaarbeek

Overleden op: 03-03-1957

Overleden te: Ukkel

Naam vader: KEYAERTS, Aimé

Beroep vader: Huissier

Naam moeder: VAN DEN BOSSCHE, Florence

Naam echtgenote: DARCHAMBEAU, Jeanne geboren 1890 te Ixelles

Trouwdatum: 1907

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Brussel, Vorst

Talen: goed Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1900

Opleiding: Ecole Militaire 1900, Ecole de Guerre 1909, Ecole Equitation 1903, stages bij EM 3^e ID en forten van Luik (1913), CHEM 1936

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1902
Luitenant	26	11	1911
Kapitein	15	11	1915
Kapitein-Commandant	26	3	1917
Majoor	26	6	1924
Luitenant-Kolonel	5	6	1928
Kolonel	26	9	1931
Generaal-Majoor	26	12	1936
Luitenant-Generaal	26	12	1938

Pensioen: 01-04-1946

Buitenlandse missies: stage in Fra 1923

Functie tijdens WOI: bij minister van oorlog en EM 2^e cav.div.

Vergoeding strijdersfonds: 7135fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant Groep K

Krijgsgevangen '40: nee, wordt chef van OTAD in België

Eretkens: Gr.off. OL (1939), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

-als chef van de OTAD is het onder andere zijn taak de krijgsgevangen officieren op pensioen te stellen

-de ouders van zijn vrouw zijn zeer rijk, kapitaal van 90 000 frank in 1913

LEY, François

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13890

Geboortedatum: 07-09-1879

Geboorteplaats: Schaarbeek

Overleden op: 27-02-1957

Overleden te: Ukkel

Naam vader: LEY, Adolphe

Beroep vader:

Naam moeder: LACASSE, Eugénie

Naam echtgenote: DE KEMPENEER, Georgette

Trouwdatum:

Aantal kinderen:

Woonplaatsen: Brussel

Talen:

Datum inschrijving in leger: 1899

Opleiding: Ecole Militaire 1900, Ecole de Guerre 1910

Promoties:

Onderluitenant	22	11	1902
Luitenant	26	6	1910
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	15	11	1915
Majoor	26	3	1920
Luitenant-Kolonel	26	9	1927
Kolonel	26	9	1931
Generaal-Majoor	26	12	1936
Luitenant-Generaal	26	12	1939

Pensioen: 01-10-1939

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij artillerie van 4^e gemixte brigade

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 1

Functie op 10 mei 1940: commandant 2^e divisie Chasseurs Ardennais

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.Kr. OL (1947), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1914 (1916), OK 1940 (1947)

Varia:

-hij was een actief verzetsstrijder en werd bijna verraden maar kon de brief nog tijdig onderscheppen

LOZET, Gaston

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13778

Geboortedatum: 05-09-1881

Geboorteplaats: St Gillis

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: LOZET, André

Beroep vader: directeur van de gevangenis van Bergen

Naam moeder: LEFEVRE, Mathildis

Naam echtgenote: COQUELS, Marie

Trouwdatum: 1909

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Brussel, Etterbeek, Molenbeek en Luik

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1899

Opleiding: Ecole Militaire 1899, ICM 1904, Ecole de Guerre 1912, 1924 cursus vliegekunde

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1901
Luitenant	26	9	1909
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	30	4	1915
Majoor	26	12	1919
Luitenant-Kolonel	26	6	1927
Kolonel	26	3	1930
Generaal-Majoor	26	6	1935
Luitenant-Generaal	26	3	1938

Pensioen: 01-10-1943

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI:

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 3^e ID

Krijgsgevangen '40: ja maar mag terugkeren in maart 1944 wegens ziekte

Eretekens: Comm. OL (1935), Off OLII (1939), Gr.Off. OC (1938), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

-volgens sommigen was zijn terugkeer naar België in 1944 een Rexistische interventie maar het tegendeel werd bewezen

LUYSEN, Ernest

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 14572

Geboortedatum: 09-06-1879

Geboorteplaats: Brugge

Overleden op: 24-10-1963

Overleden te: Brussel

Naam vader: LUYSEN, Charles

Beroep vader:

Naam moeder: DE SCHRIJVER, Marie

Naam echtgenote: GOETHALS, Albertine geboren 1883 te Anderlecht

Trouwdatum: 1925

Aantal kinderen: geen

Woonplaatsen: Brussel, Laken, Oostduinkerke, Ukkel

Talen: goed Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: milicien uit 1899

Opleiding: Ecole Militaire 1898, ICM 1904, Ecole de Guerre 1909, Ecole Equitation 1912, stages bij 1^e gidsen en EM PFN (1912-1913)

Promoties:

Onderluitenant

Luitenant

Kapitein

Kapitein-Commandant

Majoor

Luitenant-Kolonel	26	3	1927
-------------------	----	---	------

Kolonel	26	6	1931
---------	----	---	------

Generaal-Majoor	26	6	1937
-----------------	----	---	------

Luitenant-Generaal	26	6	1939
--------------------	----	---	------

Pensioen: 01-01-1941

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij 13e regiment, 4e ID

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: inspecteur general van service de santé

Krijgsgevangen '40: nee

Eretkens: Gr.off. OL (1939), Off OLII (1940), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1914 (1916), Croix Civique

Varia:

-was verbonden aan de medische dienst en die werken met andere rangen

MASSART, Armand

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13584

Geboortedatum: 10-05-1882

Geboorteplaats: St Gillis

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: MASSART, Gustave

Beroep vader: Officier

Naam moeder: BANCCKAERT, Marie

Naam echtgenote: MEAUX, Jeanne

Trouwdatum: 1945

Aantal kinderen:

Woonplaatsen: Brussel, Schaarbeek, Namen, St Gillis

Talen: goed Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1898

Opleiding: Ecole Militaire 1898, Ecole de Guerre 1907, Ecole Equitation 1912, 5 stages tussen 1910 en 1913

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1901
Luitenant	26	6	1909
Kapitein	26	9	1913
Kapitein-Commandant	26	3	1914
Majoor	13	10	1918
Luitenant-Kolonel	26	3	1927
Kolonel	26	9	1929
Generaal-Majoor	26	3	1935
Luitenant-Generaal	26	3	1938

Pensioen: 01-12-1939

Buitenlandse missies: 1923 militair attaché bij Belgische delegatie in Warschau

Functie tijdens WOI: EM 4e ID

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 14e ID

Krijgsgevangen '40: nee

Eretkens: Gr.off. OL (1939), Off OLII (1940), Gr.Off. OC (1938), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

-zijn vrouw is zeer rijk want ze is de enige erfgename van een rijke tante en ook enig kind

MICHELET, Jean

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13751

Geboortedatum: 19-03-1880

Geboorteplaats: Brussel

Overleden op: 28-05-1963

Overleden te: Orlangen (Dui)

Naam vader: MICHELET, Frédéric

Beroep vader: Leraar in normaalschool

Naam moeder: PANVIER, Virginie

Naam echtgenote: PETEN, Ines geboren te Antwerpen

Trouwdatum: 1927

Aantal kinderen: 6

Woonplaatsen: Brussel, Berchem

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 18-01-1899

Opleiding: Ecole Militaire 1899, Ecole de Guerre, CHEM

Promoties:

Onderluitenant	29	11	1901
Luitenant	26	12	1905
Kapitein	25	9	1910
Kapitein-Commandant	15	11	1915
Majoor	26	12	1919
Luitenant-Kolonel	26	3	1927
Kolonel	26	9	1930
Generaal-Majoor	26	3	1936
Luitenant-Generaal	26	6	1938

Pensioen: 01-04-1942

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: 4^e genieregiment

Vergoeding strijdersfonds

Frontstrepen: 4 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant Genie bij GQG

Krijgsgevangen '40: ja

Eretekens: Gr.off. OL (1940), Off OLII (1945), Gr.Off. OC (1938), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

MICHEM, Victor

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13901

Geboortedatum: 26-02-1883

Geboorteplaats: Ledeberg

Overleden op: 09-06-1967

Overleden te:

Naam vader: MICHEM, Petrus

Beroep vader: Ondernemer

Naam moeder: HUYBRECHTS, Rosalia

Naam echtgenote: HENDRICK, Sofie

Trouwdatum:

Aantal kinderen: 3

Woonplaatsen: Brussel

Talen: goed Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 18-01-1898

Opleiding: Ecole Militaire 1894, Ecole de Guerre 1908, Ecole Equitation 1911, stages bij 4^e lanciers en GQG(1912-1914), CHEM 1936

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1902
Luitenant	25	9	1910
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	30	4	1915
Majoor	26	12	1919
Luitenant-Kolonel	26	10	1927
Kolonel	26	3	1930
Generaal-Majoor	26	3	1936
Luitenant-Generaal	26	6	1938

Pensioen: 01-04-1945

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij GQG

Vergoeding strijdersfonds:

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant II Legerkorps

Krijgsgevangen '40: ja

Eretekens: Gr.off. OL (1939), Off OLII (1940), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1914 (1917), OK 1940 (1946)

Varia:

MICHIELS, François

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 14059

Geboortedatum: 24-09-1881

Geboorteplaats: Brussel

Overleden op: 14-06-1946

Overleden te: Brussel

Naam vader: MICHIELS, Jean-Baptiste

Beroep vader: Eerste ouvrier bij Karabiniers

Naam moeder: RANSBOTRIJN, Marie

Naam echtgenote: MANDER, Lambertine

Trouwdatum: 1914

Aantal kinderen: 1 zoon, 1 dochter

Woonplaatsen: Brussel, Schaarbeek

Talen: goed Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: ?

Opleiding: Ecole Militaire, Ecole de Guerre 1909, Ecole Equitation 1912, stages bij 2^e lanciers en EM 3^e ID (1912-1913), 1936 CHEM

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1903
Luitenant	26	6	1911
Kapitein	29	11	1914
Kapitein-Commandant	15	11	1915
Majoor	26	6	1921
Luitenant-Kolonel	26	3	1928
Kolonel	26	3	1932
Generaal-Majoor	26	6	1937
Luitenant-Generaal	10	5	1940

Pensioen: 01-10-1941

Buitenlandse missies: 1919 commission Interallié voor spoorwegen

Functie tijdens WOI: bij EG 3e ID

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: chef GQG

Krijgsgevangen '40: ja

Eretkens: Gr.off. OL (1940), Off OLII (1945), Gr.Off. OC (1939), OK 1914 (1916),

Grootofficier oranje Nassau (1939)

Varia:

-delen van zijn dossier (strafblad en Renseignements Autobiographique) zijn verzegeld!

MOZIN, Julien

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12293

Geboortedatum: 12-09-1873

Geboorteplaats: Ans et Glain

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: MOZIN, Julien

Beroep vader:

Naam moeder: COLETTE, Philomène

Naam echtgenote: MARISSENS, Julie

Trouwdatum:

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Brussel, Fleron, Doornik, Huy

Talen: goed Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1891

Opleiding: Ecole Militaire 1891, Ecole de Guerre 1905

Promoties:

Onderluitenant	26	10	1893
----------------	----	----	------

Luitenant	26	6	1900
-----------	----	---	------

Kapitein	26	6	1908
----------	----	---	------

Kapitein-Commandant	25	12	1910
---------------------	----	----	------

Majoor	30	3	1916
--------	----	---	------

Luitenant-Kolonel	22	12	1920
-------------------	----	----	------

Kolonel	26	12	1922
---------	----	----	------

Generaal-Majoor	26	6	1928
-----------------	----	---	------

Luitenant-Generaal	26	3	1931
--------------------	----	---	------

Pensioen: 01-10-1935

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: commandant fort van Fléron

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstreden: 1 Blessurestreden: 1

Functie op 10 mei 1940: commandant STZA

Krijgsgevangen '40: ja maar mag in België blijven om gezondheidsredenen

Eretekens: Gr.off. OL (19383), Comm OLII (1943), Gr.Off. OC (1931), OK 1914 (1916)

Varia:

NUYTEN, Prudent

Rang: Lt.Gen

Stamnummer: 12672

Geboortedatum: 23-02-1874

Geboorteplaats: Ieper

Overleden op: 22-12-1954

Overleden te:

Naam vader: NUYTEN, Jean-François

Beroep vader:

Naam moeder: GELDOLF, Leonie

Naam echtgenote: DE POSCH, Louise geboren 1865

Trouwdatum: 1898 in Schaarbeek

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Knokke

Talen: goed Nederlands, Frans, Duits

Datum inschrijving in leger: 1890

Opleiding: Ecole Militaire 1890, Ecole de Guerre 1901, Ecole Equitation 1904, 5 stages van 1904-1907

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1895
Luitenant	26	12	1901
Kapitein	26	9	1907
Kapitein-Commandant	27	12	1911
Majoor	18	12	1916
Luitenant-Kolonel	26	3	1919
Kolonel	26	12	1921
Generaal-Majoor	26	3	1929
Luitenant-Generaal	26	12	1931

Pensioen: 01-01-1935

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: prof. Aan école de guerre, EM 6e ID

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: aide de camp en inspecteur van de infanterie

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1934), Gr.Kr. OC (1935), VK (1935), OK 1914 (1916), Gr.Kr. oranje nassau (1938)

Varia:

-van 1932 tot 1950 aide de camp du roi

NYSSENS, Albert

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13584

Geboortedatum: 15-04-1877

Geboorteplaats: Brussel

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: NYSSENS, Gustave

Beroep vader:

Naam moeder: GUILLAUMOT, Anna

Naam echtgenote: DUMONT, Anaïs geboren 16-5-1885 te Ixelles

Trouwdatum: 1905

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Gent, Ixelles

Talen: slecht Nederlands, Frans, beetje Engels

Datum inschrijving in leger: 1895

Opleiding: Ecole Militaire 1895, Ecole de Guerre 1905, Ecole Equitation 1900, stages bij 2^e gidsen en EM forten Antwerpen (1908-1911)

Promoties:

Onderluitenant	27	11	1897
Luitenant	26	6	1906
Kapitein	26	3	1913
Kapitein-Commandant	26	3	1914
Majoor	26	12	1917
Luitenant-Kolonel	26	3	1922
Kolonel	26	6	1927
Generaal-Majoor	26	6	1933
Luitenant-Generaal	26	9	1935

Pensioen: 01-07-1939

Buitenlandse missies: militair attaché in Londen 1933-1935

Functie tijdens WOI: CISLAA, 6e ID, GQG

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 1

Functie op 10 mei 1940: commandant Ecole Militaire

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1937), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1935), VK (1935), OK 1914 (1916), OK 1940 (1946), Medaille de résistance (1950)

Varia:

-was zeer actief in het verzet

PIRE, Jules

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13616

Geboortedatum: 29-03-1878

Geboorteplaats: Hannut

Overleden op: 29-01-1953

Overleden te: Watermaal Bosvoorde

Naam vader: PIRE, Jean

Beroep vader: Onderofficier bij de gendarme

Naam moeder: NOÉ, Marie-Joseph

Naam echtgenote: LEVEBVRE, Flora

Trouwdatum: 1913

Aantal kinderen: 3

Woonplaatsen: Brussel, Bosvoorde, Hannut, Oostende

Talen: slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1897

Opleiding: Ecole Militaire 1897, Ecole de Guerre 1907, Ecole Equitation 1910, stages bij 2^e lanciers en fort van Luik 1910

Promoties:

Onderluitenant	19	12	1900
Luitenant	26	9	1908
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	30	4	1915
Majoor	13	10	1918
Luitenant-Kolonel	25	11	1925
Kolonel	26	6	1929
Generaal-Majoor	26	12	1934
Luitenant-Generaal	26	12	1936

Pensioen: 01-04-1939

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij 3^e gemixte brigade en GQG

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 1

Functie op 10 mei 1940: commandant 10^e ID

Krijgsgevangen '40: nee, blijft in België en gaat in het verzet

Eretekens: Gr.Kr. OL (1953), Gr Kr OLII (1947), Gr.Kr. OC (1947), VK (1935), OK 1914 (1916), OK 1940 (1946), Legion of Merit USA (1945)

Varia:

-Pire was de oppercommandant van het Geheim Leger in 1944

POULEUR, Gaston

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12135

Geboortedatum: 07-12-1872

Geboorteplaats: Montignies Sur Sambre

Overleden op: 22-10-1964

Overleden te: Beez

Naam vader: POULEUR, Sylvain

Beroep vader:

Naam moeder: CRAME, Adolpine

Naam echtgenote: DUVIVIER, Magueritte

Trouwdatum: 1907

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Beez

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1890

Opleiding: Ecole Militaire 1890, Ecole de Guerre , Ecole Equitation 1895, les aan artillerieschool te Metz (1920)

Promoties:

Onderluitenant	6	12	1892
Luitenant	26	3	1899
Kapitein	25	12	1906
Kapitein-Commandant	26	9	1909
Majoor	15	5	1915
Luitenant-Kolonel	26	12	1918
Kolonel	26	3	1920
Generaal-Majoor	26	12	1926
Luitenant-Generaal	26	6	1929

Pensioen: 01-01-1935

Buitenlandse missies: commandant bezettingsleger van Duitsland

Functie tijdens WOI: commandant CISLAA

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 2^e conscription militaire

Krijgsgevangen '40: nee

Eretkens: Gr.off. OL (1931), Comm OLII (1940), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1914 (1916), grootkruis Etoile noir (1929)

Varia:

RENARD, Pascal

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13887

Geboortedatum: 30-05-1883

Geboorteplaats: Lamine

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: RENARD, Pascal

Beroep vader: Generaal

Naam moeder: POËSSE, Caroline

Naam echtgenote: VAN EYNDE, Ludovica

Trouwdatum: 1941

Aantal kinderen: 1 zoon, 1 dochter

Woonplaatsen: Brussel, Berchem, Brasschaat

Talen: slecht Nederlands

Datum inschrijving in leger: 18-01-1898

Opleiding: Ecole Militaire 1900, Ecole de Guerre, Ecole Equitation 1905, stages bij karabiniers 1910, CHEM

Promoties:

Onderluitenant	22	11	1902
Luitenant	26	6	1910
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	15	11	1915
Majoor	26	3	1920
Luitenant-Kolonel	26	9	1927
Kolonel	26	6	1931
Generaal-Majoor	26	3	1936
Luitenant-Generaal	26	6	1938

Pensioen: 01-10-1945

Buitenlandse missies: chef artillerieschool in Congo 1916-1917

Functie tijdens WOI: bij EM gemixte Brigade en in Congo

Vergoeding strijdersfonds: 2600fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant artillerie in GQG

Krijgsgevangen '40: ja

Eretkens: Gr.off. OL (1939), off OLII (1939), Gr.Off. OC (1938), OK 1914 (1916),

Varia:

SELIERS DE MORANVILLE, Charles (chevalier)

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13019

Geboortedatum: 21-11-1876

Geboorteplaats: St Joost Ten Noode

Overleden op: 24-12-1945

Overleden te: Jambes

Naam vader: SELIERS DE MORANVILLE, Antoine (chev.)

Beroep vader: Generaal Majoor

Naam moeder: HECTOR, Octavie

Naam echtgenote: DE GAIFFIER D'HESTROY, Alix

Trouwdatum:

Aantal kinderen: 5

Woonplaatsen: Brussel, Jambes

Talen: goed Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1895

Opleiding: Ecole Militaire 1895, Ecole de Guerre 1904, Ecole Equitation 1898, stages bij EM 1^e cav div en grenadiers (1907-1908)

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1897
Luitenant	26	6	1904
Kapitein	25	12	1912
Kapitein-Commandant	26	6	1914
Majoor	26	3	1919
Luitenant-Kolonel	26	3	1922
Kolonel	26	12	1926
Generaal-Majoor	26	6	1931
Luitenant-Generaal	26	3	1934

Pensioen: 01-01-1939

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij 1e gidsen

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant Reserve et Recrutement

Krijgsgevangen '40: ja

Eretkens: Gr.off. OL (1936), Comm OLII (1940), Gr.Off. OC (1934), VK (1935), OK 1914 (1916), Medaille de Résistance (1950)

Varia:

-hij was zeer actief in het verzet

-zijn zoon Frederic was actief bij de brigade Piron

SIX, Henri

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13725

Geboortedatum: 04-05-1877

Geboorteplaats: Templeuve

Overleden op: 04-11-1942

Overleden te: Brussel

Naam vader: SIX, Henri

Beroep vader: Landbouwer

Naam moeder: CAUMART, Maria

Naam echtgenote: RASSON, Marie

Trouwdatum: 1902

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Brussel, Ixelles

Talen: redelijk Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1892

Opleiding: Ecole Militaire 1892, Ecole de Guerre

Promoties:

Onderluitenant	26	9	1901
Luitenant	25	3	1909
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	30	4	1915
Majoor	13	10	1918
Luitenant-Kolonel	26	3	1927
Kolonel	26	9	1929
Generaal-Majoor	26	12	1934
Luitenant-Generaal	26	3	1940

Pensioen: 01-07-1937

Buitenlandse missies: in 1917: 5 dagen in GQG Frans Leger

Functie tijdens WOI: bij 6^e en 15^e regiment de ligne

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 18^e ID

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1940), Groff OLII (1937), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

SPINETTE, Maurice

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13881

Geboortedatum: 31-01-1883

Geboorteplaats: Ixelles

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: SPINETTE, Augustin

Beroep vader: Tekenaar

Naam moeder: HENDRICKX, Pauline

Naam echtgenote: ROUFFART, Mercedes

Trouwdatum: 1919

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Brussel, Luik

Talen: Slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1900

Opleiding: Ecole Militaire 1900, Ecole de Guerre

Promoties:

Onderluitenant	22	11	1902
Luitenant	25	12	1906
Kapitein	25	12	1910
Kapitein-Commandant	15	11	1915
Majoor	26	3	1920
Luitenant-Kolonel	26	6	1927
Kolonel	26	9	1931
Generaal-Majoor	26	6	1936
Luitenant-Generaal	26	9	1939

Pensioen: 01-04-1946

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij sapeurs en mineurs

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 5^e ID

Krijgsgevangen '40: ja

Eretekens: Gr.off. OL (1940), Off OLII (1939), Gr.Off. OC (1939), VK (1935), OK 1914 (1916), OK 1940 (1952)

Varia:

TASNIER, Maurice

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12859

Geboortedatum: 01-01-1876

Geboorteplaats: Ramet-Ivoz

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: TASNIER, Pierre

Beroep vader: Rentenier

Naam moeder: HARRISON, Marie

Naam echtgenote: MULLS, Alice

Trouwdatum: 1907

Aantal kinderen: 3

Woonplaatsen: Brussel, St Lambrechts Woluwe, Ixelles

Talen: slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1894

Opleiding: Ecole des pupilles: 1888, Ecole Militaire 1894, Ecole de Guerre 1902, Ecole Equitation 1905, 4 stages (1905-1908)

Promoties:

Onderluitenant	18	12	1896
----------------	----	----	------

Luitenant	25	3	1905
-----------	----	---	------

Kapitein	26	9	1908
----------	----	---	------

Kapitein-Commandant	26	12	1912
---------------------	----	----	------

Majoor	18	12	1916
--------	----	----	------

Luitenant-Kolonel	26	12	1919
-------------------	----	----	------

Kolonel	26	12	1923
---------	----	----	------

Generaal-Majoor	26	12	1929
-----------------	----	----	------

Luitenant-Generaal	26	9	1933
--------------------	----	---	------

Pensioen: 01-04-1938

Buitenlandse missies: bij EM van Roemeens leger 1916-1917

Functie tijdens WOI: bij EM 1^e en 2^e Cav.div. en 10^e ID

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant CHEM

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1935), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1933), VK (1935), OK 1914 (1916), Distinguished Service Order

Varia:

-na de oorlog terug volledig in dienst voor zijn functie in de Commission provisoire

TERMONIA, Louis

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 11895

Geboortedatum: 09-01-1872

Geboorteplaats: St Joost Ten Noode

Overleden op: 03-04-1951

Overleden te: Brussel

Naam vader: TERMONIA, Henri

Beroep vader: geen

Naam moeder: SCHWARTZ, Pauline

Naam echtgenote: LETELLIER, Marthe

Trouwdatum: 1900

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Ixelles, Mons

Talen: slecht Nederlands, Frans, goed Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1889

Opleiding: Ecole Militaire 1889, Ecole de Guerre 1899, Ecole Equitation 1902, stages bij artillerie en chasseurs a pied (1903-1905)

Promoties:

Onderluitenant	10	1	1891
Luitenant	18	9	1897
Kapitein	25	9	1905
Kapitein-Commandant	26	6	1908
Majoor	21	11	1914
Luitenant-Kolonel	26	3	1917
Kolonel	26	6	1918
Generaal-Majoor	26	6	1923
Luitenant-Generaal	26	9	1928

Pensioen: 01-04-1934

Buitenlandse missies: chef gen staf occupatieleger

Functie tijdens WOI: chef EM 5^e div

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: aide de camp de roi

Krijgsgevangen '40: nee

Eretkens: Gr.off. OL (1930), Comm OLII (1940), Gr.Kr. OC (1935), VK (1935), OK 1914 (1916), grootkruizen allerlei

Varia:

THEUNIS, Emile

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13746

Geboortedatum: 11-11-1879

Geboorteplaats: Aalst

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: THEUNIS, Félix

Beroep vader: Generaal

Naam moeder: NAMUROIS, Aline

Naam echtgenote: GODDERIS Anne-Marie

Trouwdatum: 1907

Aantal kinderen: 5

Woonplaatsen: Brussel, Lier, Zemst, Mechelen, St Pieters Woluwe

Talen: slecht Nederlands, Frans, beetje Engels

Datum inschrijving in leger: 1899

Opleiding: Ecole Militaire 1899, Ecole de Guerre , Ecole Equitation 1904, CHEM

Promoties:

Onderluitenant	29	11	1901
Luitenant	26	6	1910
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	15	11	1915
Majoor	26	3	1920
Luitenant-Kolonel	26	6	1927
Kolonel	26	3	1931
Generaal-Majoor	26	3	1936
Luitenant-Generaal	26	6	1938

Pensioen: 01-01-1942

Buitenlandse missies: Les bij Franse artillerie in Metz

Functie tijdens WOI: commandant 30^e artillerie bij 2^e ID

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: Chef van de mobilisatie

Krijgsgevangen '40: ja

Eretekens: Gr.off. OL (1939), off OLII (1940), Gr.Off. OC (1938), VK (1935), OK 1914 (1916), OK 1940 (1946), Gr.Kr. Etoile noir

Varia:

TILKENS, Auguste

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 11635

Geboortedatum: 01-10-1869

Geboorteplaats: Oostende

Overleden op: 30-11-1949

Overleden te: Brussel

Naam vader: TILKENS, Romain

Beroep vader: politiecommissaris oostende

Naam moeder: ODAER, Rosalie

Naam echtgenote:

Trouwdatum: nee

Aantal kinderen:

Woonplaatsen: Brussel

Talen: slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1887

Opleiding: Ecole Militaire 1887, Ecole de Guerre 1896, Ecole Equitation 1892, van 1900 tot 1910 aide de camp bij vele generaals

Promoties:

Onderluitenant	1	12	1889
Luitenant	25	9	1895
Kapitein	25	9	1904
Kapitein-Commandant	26	6	1905
Majoor	21	11	1914
Luitenant-Kolonel	18	12	1916
Kolonel	26	12	1917
Generaal-Majoor	26	6	1922
Luitenant-Generaal	26	12	1927

Pensioen: 01-01-1932

Buitenlandse missies: is gouverneur van Congo geweest, 1916-1917

Functie tijdens WOI: bij artillerie en in Congo

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: chef militair huis van de koning

Krijgsgevangen '40: nee

Eretkens: Gr.off. OL (1930), Comm OLII (1939), Gr.Kr. OC (1932), OK 1914 (1916), en heel veel buitenlandse medailles

Varia:

-was reeds sinds 1920 aide de camp

VAN EGROO, Georges

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 14056

Geboortedatum: 01-07-1884

Geboorteplaats: Menen

Overleden op: 28-07-1962

Overleden te: Etterbeek

Naam vader: VAN EGROO, Prosper

Beroep vader: Kapitein

Naam moeder: DEWOLF, Irma

Naam echtgenote: PYOTTE, Ivonne

Trouwdatum: 1918

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, St Lambrechts Woluwe, Doornik

Talen: slecht Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1900

Opleiding: Ecole Militaire 1900, Ecole de Guerre 1909, Ecole Equitation 1913, stages bij EM 4^e en 6^e ID (1912-1913), CHEM

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1903
Luitenant	26	6	1911
Kapitein	29	11	1914
Kapitein-Commandant	19	11	1915
Majoor	26	6	1921
Luitenant-Kolonel	26	3	1928
Kolonel	26	12	1931
Generaal-Majoor	26	3	1937
Luitenant-Generaal	26	12	1939

Pensioen: 01-05-1946

Buitenlandse missies: 1919: deel van Belgische delegatie naar Versailles

Functie tijdens WOI: bij GQG

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant 16^e ID

Krijgsgevangen '40: ja

Eretekens: Gr.off. OL (1940), off OLII (1945), Gr.Off. OC (1939), OK 1914 (1916)

Varia:

-werd in 1944 ziek en werd naar België gerepatrieerd

VAN GOOL, Jules

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 14594

Geboortedatum: 19-07-1879

Geboorteplaats: Hoogstraten

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: VAN GOOL, Joseph

Beroep vader: Werkt in verbeteringsgesticht van Hoogstraten

Naam moeder: SNAEYS, Corelie

Naam echtgenote: VRANCKX, Alice

Trouwdatum: 1909

Aantal kinderen: geen

Woonplaatsen: Brussel, Dendermonde

Talen: goed Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1899

Opleiding: Ecole Militaire 1899, Ecole de Guerre

Promoties:

Onderluitenant	26	9	1907
Luitenant	1	7	1912
Kapitein	30	3	1916
Kapitein-Commandant	11	5	1919
Majoor	26	3	1928
Luitenant-Kolonel	26	12	1930
Kolonel	26	3	1933
Generaal-Majoor	26	12	1936
Luitenant-Generaal	26	9	1939

Pensioen: 01-10-1941

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: geïnterneerd in Nederlands

Vergoeding strijdersfonds: 7135fr.

Frontstrepen: 0

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant gendarmenkorps

Krijgsgevangen '40: nee, blijft tijdens de bezetting in functie

Eretekens: Comm OL (1937), Gr.Off. OC (1940)

Varia:

Rang: Lt.Gen.
 Stamnummer: 13584
 Geboortedatum: 16-07-1876
 Geboorteplaats: Antwerpen
 Overleden op: 04-08-1961
 Overleden te:
 Naam vader: VAN STRIJDONCK, Auguste
 Beroep vader: geen
 Naam moeder: STORMS, Marie
 Naam echtgenote: WILLEMS, Olga
 Trouwdatum:
 Aantal kinderen: 2 zoons
 Woonplaatsen: Brussel, Etterbeek
 Talen: goed Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits
 Datum inschrijving in leger: 1893
 Opleiding: Grieks-Latijn, Ecole Militaire 1893, Ecole de Guerre, Ecole Equitation 1896, stages bij 1^e grenadiers (1912)

Onderluitenant	30	11	1895
Luitenant	25	6	1902
Kapitein	26	3	1911
Kapitein-Commandant	25	12	1913
Majoor	30	6	1917
Luitenant-Kolonel	26	3	1919
Kolonel	26	6	1922
Generaal-Majoor	26	12	1928
Luitenant-Generaal	26	9	1933

Buitenlandse missies: missieleider naar paardenconcours te Rome 1930
Functie tijdens WOI: bij 1^e gidsen en 5^e lanciers
Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.
Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0
Functie op 10 mei 1940: commandant 1^e conscription militaire
Krijgsgevangen '40: nee
Eretekens: Gr.off. OL (1935), Comm OLII (1941), Gr.Kr. OC (1945), VK (1935), OK 1914 (1916), en heel veel buitenlandse titels

- kreeg zijn adellijke titel pas in 1938
- Beide zoons zitten in het leger als officier
- Hij was commandant van de Belgische troepen in Engeland tijdens WOII

VANDENBERGEN, Edouard

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13243

Geboortedatum: 19-06-1879

Geboorteplaats: Brussel

Overleden op:

Overleden te:

Naam vader: VANDENBERGEN, Martin

Beroep vader: Rentenier

Naam moeder: HERLOS, Nathalie

Naam echtgenote: CLEIREN, Jeanne

Trouwdatum: 1906

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Antwerpen

Talen: goed Nederlands, Frans, redelijk Duits

Datum inschrijving in leger: ?

Opleiding: Ecole Militaire, Ecole de Guerre 1906, Ecole Equitation 1901, stages bij 1^e grenadiers en EM 4^e ID (1909-1911)

Promoties:

Onderluitenant	27	12	1898
Luitenant	26	6	1907
Kapitein	26	9	1912
Kapitein-Commandant	25	12	1913
Majoor	30	6	1917
Luitenant-Kolonel	26	3	1923
Kolonel	26	9	1927
Generaal-Majoor	26	12	1933
Luitenant-Generaal	26	12	1935

Pensioen: 01-07-1941

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij EM2e en 4^e ID, GQG

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant V Legerkorps

Krijgsgevangen '40: ja

Eretkens: Gr.off. OL (1937), Comm OLII (1945), Gr.Off. OC (1936), VK (1935), OK 1914 (1916), Grootkruis oranje Nassau (1939)

Varia:

VANDERVEKEN, Alexis

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13414

Geboortedatum: 04-06-1879

Geboorteplaats: Antwerpen

Overleden op: 28-12-1954

Overleden te: Ukkel

Naam vader: VANDERVEKEN, François

Beroep vader: Ambtenaar

Naam moeder: PASMANS, Josephine

Naam echtgenote: HASTIR, Eveline

Trouwdatum: 1903

Aantal kinderen: 1

Woonplaatsen: Brussel, Ixelles

Talen: goed Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1897

Opleiding: Ecole des pupilles 1891, Ecole Militaire 1897, Ecole de Guerre 1905

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1899
Luitenant	25	9	1906
Kapitein	26	3	1914
Kapitein-Commandant	28	2	1915
Majoor	26	3	1918
Luitenant-Kolonel	26	6	1924
Kolonel	26	6	1928
Generaal-Majoor	26	3	1934
Luitenant-Generaal	26	3	1936

Pensioen: 01-10-1945

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij GQG en 1^e en 18^e linie

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant I Legerkorps

Krijgsgevangen '40: ja

Eretekens: Gr.off. OL (1938), Comm OLII (1941), Gr.Off. OC (1936), VK (1935), OK 1914 (1916), Grootkruis Oranje Nassau (1939)

Varia:

VERHAVERT, Henri

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12460

Geboortedatum: 08-09-1874

Geboorteplaats: Schaarbeek

Overleden op: 09-08-1955

Overleden te: St Lamberts Woluwe

Naam vader: VERHAVERT, Guillaume

Beroep vader:

Naam moeder: MORGAN, Mary

Naam echtgenote: PAUWELS, Pauline

Trouwdatum:

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Tervuren, Mons

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1892

Opleiding: Ecole Militaire 1892, Ecole de Guerre, Ecole Equitation 1903

Promoties:

Onderluitenant	22	12	1894
Luitenant	26	9	1901
Kapitein	26	9	1909
Kapitein-Commandant	26	6	1911
Majoor	21	7	1916
Luitenant-Kolonel	26	3	1919
Kolonel	26	3	1921
Generaal-Majoor	26	12	1928
Luitenant-Generaal	26	6	1931

Pensioen: 01-10-1936

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij artillerie à cheval

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 1

Functie op 10 mei 1940: commandant DREA

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1933), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1931), VK (1935), OK 1914 (1916), grootkruis orde van oranje nassau (1935)

Varia:

VERSTRAETE, Fernand

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12840

Geboortedatum: 07-07-1875

Geboorteplaats: Antwerpen

Overleden op: 06-05-1943

Overleden te: Brussel

Naam vader: VERSTAETE, Georges

Beroep vader: Lt. Gen.

Naam moeder: CASTELEIN, Caroline

Naam echtgenote: DELVEAUX, Fernanade

Trouwdatum: 1916

Aantal kinderen: 2

Woonplaatsen: Brussel, Schaarbeek

Talen: slecht Nederlands, Frans, goed Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1894

Opleiding: Ecole Militaire 1894, Ecole de Guerre 1904

Promoties:

Onderluitenant	14	12	1896
Luitenant	28	8	1905
Kapitein	26	3	1911
Kapitein-Commandant	25	12	1913
Majoor	30	6	1917
Luitenant-Kolonel	26	3	1920
Kolonel	26	6	1924
Generaal-Majoor	26	3	1931
Luitenant-Generaal	26	3	1934

Pensioen: 01-10-1937

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij artillerie 6^e en 8^e ID

Vergoeding strijdersfonds: 5000fr.

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant VI Legerkorps

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1936), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1934), VK (1935), OK 1914 (1916), OK 1940 (1946)

Varia:

VINCOTTE, Jules (baron)

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 12991

Geboortedatum: 07-08-1877

Geboorteplaats: Firenze (Ita)

Overleden op: 28-08-1950

Overleden te: Knokke

Naam vader: VINCOTTE, Thomas

Beroep vader: Beeldhouwer

Naam moeder: HARVEY, Rosa

Naam echtgenote: LEFEBVRE, Marie

Trouwdatum: 1910

Aantal kinderen: 4

Woonplaatsen: Brussel, Luik, Sint Lamberts Woluwe

Talen: goed Nederlands, Frans, redelijk Engels en Duits

Datum inschrijving in leger: 1895

Opleiding: Ecole Militaire 1895, ICM 1904, Ecole de Guerre 1903, Ecole Equitation 1900

Promoties:

Onderluitenant	27	11	1897
Luitenant	25	3	1906
Kapitein	26	9	1912
Kapitein-Commandant	26	3	1914
Majoor	26	9	1917
Luitenant-Kolonel	26	12	1921
Kolonel	26	6	1927
Generaal-Majoor	26	9	1931
Luitenant-Generaal	26	12	1934

Pensioen: 01-10-1939

Buitenlandse missies: 1935 militair attaché in Londen, 1923: les aan artillerieschool in Metz

Functie tijdens WOI: EM 3e ID, 3e regiment artillerie

Vergoeding strijdersfonds: 7475fr.

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant Ecole des Armes

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1936), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1935), VK (1935), OK 1914 (1916), Distinguished Service Order, Gr.Off. Order of the British Empire

Varia:

-zijn zonen zijn allemaal weerstanders, de jongste sterft in Gross-Rosen

WAHIS, Théophile (baron)

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13080

Geboortedatum: 27-03-187

Geboorteplaats: Laken

Overleden op: 07-11-1966

Overleden te: Ukkel

Naam vader: WAHIS, Théophile

Beroep vader: Lt. Gen.

Naam moeder: DE ROSSIEUS, Alix

Naam echtgenote: LEGRELLE, Alice (gravin)

Trouwdatum: 1914

Aantal kinderen: geen

Woonplaatsen: Brussel

Talen: goed Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1895

Opleiding: Ecole Militaire 1895, Ecole de Guerre 1907, Ecole Equitation 1910, stages bij 1^e gidsen en EM 2^e ID (1911-1913)

Promoties:

Onderluitenant	26	2	1898
Luitenant	25	9	1904
Kapitein	26	9	1913
Kapitein-Commandant	26	3	1914
Majoor	18	12	1916
Luitenant-Kolonel	26	3	1922
Kolonel	26	6	1927
Generaal-Majoor	26	12	1931
Luitenant-Generaal	1	1	1935

Pensioen: 01-01-1935

Buitenlandse missies:

Functie tijdens WOI: bij luchtmacht, vanaf 1916 bij 2^e grenadiers

Vergoeding strijdersfonds: 9125fr.

Frontstrepen: 8 Blessurestrepen: 2

Functie op 10 mei 1940: commandant 2^e CRI

Krijgsgevangen '40: ja maar mag in België blijven om gezondheidsredenen

Eretekens: Gr.off. OL (1939), Comm OLII (1939), Gr.Off. OC (1935), VK (1935), OK 1914 (1916)

Varia:

-hij is volgens documenten van het Strijdersfonds in 1920 voor 70% gehandicapt

WIBIER, Albert

Rang: Lt.Gen.

Stamnummer: 13025

Geboortedatum: 03-06-1876

Geboorteplaats: Ronse

Overleden op: 28-06-1952

Overleden te: Ixelles

Naam vader: WIBIER, Edmond

Beroep vader: Negiciant

Naam moeder: VAN CEULENBROECK, Anne

Naam echtgenote:

Trouwdatum: nooit

Aantal kinderen:

Woonplaatsen: Brussel, Ixelles

Talen: slecht Nederlands, Frans

Datum inschrijving in leger: 1895

Opleiding: Ecole Militaire 1895, Ecole de Guerre 1903, Ecole Equitation 1906, stages bij 3^e lanciers en 1^e conscription (1906-1907)

Promoties:

Onderluitenant	30	11	1897
Luitenant	25	3	1904
Kapitein	25	12	1912
Kapitein-Commandant	26	3	1914
Majoor	18	12	1916
Luitenant-Kolonel	26	3	1921
Kolonel	26	2	1926
Generaal-Majoor	26	6	1931
Luitenant-Generaal	26	12	1934

Pensioen: 01-07-1938

Buitenlandse missies: 1910-1912 in Congo, 1919 internationaal congres over radiotelegrafie

Functie tijdens WOI: bij verbindingdienst

Vergoeding strijdersfonds: 3900fr.

Frontstrepen: 8

Blessurestrepen: 0

Functie op 10 mei 1940: commandant Troupes de Renfort et des Instructions

Krijgsgevangen '40: nee

Eretekens: Gr.off. OL (1936), Comm OLII (1941), Gr.Off. OC (1935), VK (1935), OK 1914 (1916), Comm. Orde Lion Royal (1930)

Varia: